THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VIŅĶELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
WEDNESDAY, NOVEMBER 5, 1969

LATVIJA
AMERIKĀ

76. N-RS TRESDIENA, 1969. GADA 5. NOVEMBRIS 19. GADS
SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevēja — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VIŅĶELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 280, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Biroja: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Nujorkas redakcijas vaditājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466. U.S.A.
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vaditāja: I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630,
U.S.A., tālrunis 774—5744

Idejas un isteniba

INFORMĀCIJAS DARBINIEKU SANĀKSME PITSBURGĀ ŽURNALISTA VERTĒJUMĀ

Par sekmīgu uzskatāma katra sanāksme, kurā radušās jaunas idejas un ieteikumi, notikusi domu izmaiņa un pārrunātas neveiksmes. Amerikas latviešu apvienības sasauktā informācijas darbinieku sanāksme Pitsburgā šai ziņā nav izņēmums. Te notika raitas pārrunas, īsas debates, kaut dažreiz likās, ka pietrūkst laika jautājumu dziļākai apskatei. Kā referentiem, tā debatētājiem nācās izteikties iespējami īsi, lai atvēlēto laiku varētu izmantot ar iespējami labākiem rezultātiem. Jācer, ka jaunās idejas veicinās spraigāku ALAs darbību.

Sanāksmē šoreiz iztrūka daļa veco informācijas darbinieku, kuŗi nekad agrāk līdzīgas sanāksmes nebija palaiduši garām neapmeklētas. Nebija ieradušies V. Korsts, E. Dundurs, S. Rudzītis un A. Bērziņš, taču pēdējais bija atsūtījis sagatavotu referātu. Droši vien, viņiem bijis kāds iemesls izpalikšanai šai sanāksmē, bet ir jautājums, vai tas tāds, ko citi varētu pieņemt. Nav noliedzams, ka veselība, nevaļa vai darba apstākļi var kavēt šādās sanāksmēs piedalīties, bet ir arī reizes, kad šos iemeslus lieto tikai kā aizbildinājumu. Paanalizējot tuvāk apstākļus, liekas, izpalikšanas iemesli ir dziļāki.

Šo gadu varētu apzīmēt par pārmaiņu gadu, kad jaunākā paaudze kļūst enerģiskāka un aktīvāka sabiedriskajā darbā, pārņemot uzdevumus, kuŗus līdz šim veica „vecie". Šis attīstības sākums meklējams šāgada martā t. s. vidējās paaudzes sanāksmē Katskilos, pēc kuŗas ALAs kongresā Filadelfijā bija jauno pārstāvju sekoja dažādi jauno ALAs valdes locekļu ieteikumi. Taču liekas, ka vecajai paaudzei šīs pārmaiņas nākušas par strauju, kaut gadiem runāja par to, ka jaunie negrib piedalīties latviešu sabiedriskajos darbos, lai gan materiāli labākā stāvoklī. Rūgtums paudās ALAs kongresā, kad vecos darbiniekus valdē vairs neievēlēja vai tie bija spiesti ievērot spēku samēru un kandidātūru nepieņemt. Tas bija manāms arī ALAs valdes sēdē, kuŗā apskatīja Sirakūzu jauno latviešu piedāvājumu palīdzēt izsūtīt Latvijas dibināšanas 50 gadu atcerei izdoto brošūru: pārrunās paudās doma, ka šāda sirakūziešu izpalīdzēšana varētu mazināt ALAs sekretariāta prestižu. Ja Pitsburgas sanāksmē iztrūka daļa veco informācijas darba „dūžu", var vismaz pieņemt, ka iemesls meklējams jaunās paaudzes aktīvā darbībā. Šo sanāksmi organizēja jaunā paaudze, lielākā daļa dalībnieku bija no jaunās paaudzes, bet — „veco" referētāju vietas nebija aizpildītas. Tā vismaz viens no iemesliem varētu būt, ka vecie darbinieki jutās it kā malā nostumti, jo vadību pārņēmuši jaunie.

Daudz runāja par to, kā pēc iespējas labāk ziņot sabiedrībai ALAs ieteikumus un darbības rezultātus. ALAs valdes pr-dis P. Lejiņš ieteica ievietot sludinājumu laikraksta „Laiks" pirmajā lappusē, lai šādā veidā izziņotu U. Gravas vadītās Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres darba grupas sagatavotos materiālus. Jau kopš pirmās jaunās valdes sēdes V. Melngailei ieteic to pašu — ievietot samaksātus sludinājumus minētajā laikrakstā par ALAs darbību. Kāds cits ierosinājums ir radīt pie šī laikraksta speciālu ALAs chronikas daļu, bet ALAs valdes ieteikums ir izdot īpašu žurnālu, kuŗā apskatītu apvienības darbību. Vēl kāds ieteikums paredzēja pievienot pārskatus par ALAs darbību ziedojumu vākšanas akcijas aicinājumiem kā pielikumu.

Katra organizācija var darīt, ko atzīst par labāku un vēlamu, bet, ja par darbību grib ziņot ar samaksātiem sludinājumiem vienā laikrakstā, tad pamatoti jājautā, kāda nozīme laikrakstu pārstāvjiem nosēdēt vismaz dienu valdes sēdē, atzīmēt pārrunas un sagatavot rakstus, ja pati ALA ievieto sludinājumus par savu darbību. Protams, paliek vēl jautājumi un lietas, par kuŗām sēdes dalībnieki vēlāk vēlētos klusēt, tādēļ tās sludinājumos neparādītos. Vai lasītāji vairāk cienīs pāris mēnešus vecas ziņas speciālā ALAs žurnālā jeb vai labāk lasīs ziņas latviešu laikrakstos, tas ir jautājums, kas gaida atbildi, kaut no žurnālista viedokļa liktos, ka laikrakstu ziņām būtu lielāka piekrišana. Preses darbinieku un literātu kongresā Katskilos visi bija vienprātīgi, ka ziņojumi laikrakstiem rakstāmi pēc iespējas tikai žurnālistiem vai laikrakstu lokālajiem korespondentiem, jo pašu valdes locekļu darbības ziņojumi ne vienmēr liekas objektīvi, jo tajos parasti izcelts pozitīvais, bet „aizmirstas" lietas, kuŗas varētu mazināt panākumus. Atgriežoties pie darbības ziņojumiem samaksātu sludinājumu veidā, paceļas jautājums, vai sabiedrība atzīs par pareizu, ja tās ziedojumus ALAs darbībai izlietos sludinājumu samaksai, kuŗi būtībā ir lieki, jo attiecīga informācija laikrakstos tāpat lasāma.

Pitsburgā izskanēja arī doma, kuŗu varētu kvalificēt kā daļēju preses brīvības ierobežošanu. — LNAK valdes pr-dis T. Kronbergs jautāja, vai laikrakstos vajadzētu šīs sanāksmes norisi publicēt detaļās, lai valdnieki vippus dzelzs aizkaram negūtu vērtīgu informāciju. Uz to G. Meierovics aizrādīja, ka preses pārstāvji ir pietiekami piedzīvojuši arī propagandas laukā, lai zinātu, ko publicēt. Parasti dienvidos no Kanadas robežas šādās reizēs notiek t. s. slēgtās sēdes, kuŗās preses pārstāvjus gan laukā neraida, bet tie, ja tā var teikt, spiesti par šīm sēdēs daļām klusēt. Ar šādām slēgtām sēdēm var izbēgt no preses brīvības ierobežošanas, un liekas, ka preses pārstāvji pie šī noteikuma ASV pusē vairāk pieraduši. Parasti runātājs par preses brīvības ierobežošanu saņem vismaz preses pārstāvju dusmīgus skatienus.

Pitsburgas sanāksmē runāja par plāniem, kuŗus varētu veikt, bet dažos gadījumos arī par tādiem, kas vēlāk, iespējams, aizmirsīsies. Šai sakarā sanāksmes dalībnieki atcerējās, ka ne viss, kas agrāk iecerēts un nolemts, arī īstenots. J. Peniķis, kas sevi apzīmēja par profesionālu skeptiķi, brīdināja no iesāktiem, bet nepabeigtiem darbiem. Jāsaubās tomēr, cik praktisks ir viņa ieteikums ietekmēt ASV valdības politiku. Domājams, ka daļa latviešu būs jau aizmirsuši neveiksmīgos centienus panākt Latvijas vai Baltijas valstim veltītas ASV pastmarkas izdošanu. Tā vismaz bija niecīga ASV valdības ietekmēšana, bet katrs cits mēģinājums ietekmēt valdību vai likumdevējus maksās naudu, kuŗas ALAi pašreiz nepietiek regulāro izdevumu segšanai, nemaz nerunājot par nākotnes projektiem.

ALA ir organizāciju apvienība, bet Pitsburgā debatēs izteiktās domas rādīja, ka vairāk vērības jāpievērš atsevišķajiem individiem, ka dažos gadījumos organizācijas būtu apejamas un aicinājumi ziedot līdzekļus darbībai, biedru kartes un darbības pārskati sūtāmi tieši ALAs individuālajiem biedriem. Ieteikums stingrākai rīcībai pret organizācijām, kuŗas nekārto savas dalības maksas, gan varētu, liekas, radīt tikai zaudējumus. Pēc debatēs dzirdētā var lēst, ka aktīvas ir tikai kādas 100 no apmēram 200 ALAs organizācijām. Jāpieņem, ka pārējās ir mazās 25 — 30 biedru organizācijas, bet, ja tās no saraksta svītrotu, zustu ap 2500 individuālo biedru vai 5000 dolaru.

Pēc dažu sanāksmes dalībnieku domām, Pitsburgā par daudz laika veltīts Madrides radioraidījumu tehniskajiem jautājumiem, bet nav apspriesta šo raidījumu vispārējā stratēģija.

Par spīti faktam, ka šādas sanāksmes informācijas darbiniekiem izmaksā dārgi, tie paši sedz ceļa un uzturēšanās izdevumus. Pitsburgā bija pulcējies krietns skaits dalībnieku, pat no rietumkrasta. Tādēļ jācer, ka sanāksme ALAs dalībniekiem deva ne vien iespēju izrunāties, bet arī idejas turpmākajam darbam, kas tomēr atkarīgs no visaugstākās prioritātes — dolaru daudzuma.

V. Irbe

TORONTO DIŽDANCIS 21. „DZIMŠANAS DIENAS" AKCIJĀ

Augšā pa kreisi: Diždanča vaditāja Zigurds Miezītis ar Annu Briedi „Ventiņu dejā"; Z. Miezīša Diždanci no 21 pastāvēšanas gada nodejojis 17, bet „pieaudzis" 16 gadu. — Pa labi: Deja „Jautraviņa" cauri Vija Butāna un Māras Hollanderas roku lokam lien Ilze Malceniece un Mārtiņš Mežulis, — Apakšā: Daļa pāru brīdī, kad skatuvē griezās visi Diždanča un Diždaanciša dejotāji. Foto: J. Liģers

Trudo liek paciesties

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO OTAVAS

Ar Kanadas 28. parlamenta 2. sesijas sākumu Otavā noenkurotais federālās valdības kuģis atkal uzvilcis visas buras. Nākošie mēneši rādīs, vai pretrunīgā kapteiņa — ministru prezidenta Trudo — vadībā šis kuģis droši dosies uz sludinātās „taisnīgās sabiedrības" krastiem, vai arī, tikpat nedrošs kā līdz šim, turpinās tikai manevrēt un izvairīgi apbraukt degošās dzīves īstenības problēmu klintis.

Pirms diviem gadiem, savas kā meteoram uzliesmojošās politiskās karjēras priekšvakarā, tagadējais ministru prezidents kādā jauno liberāļu sanāksmē izsaucās: „Kad mēs būsim uzvarējuši nākošajās vēlēšanās, es radīšu jauna veida valdību, kuŗa pārvērtīs Kanadu līdz nepazīšanai!" Tagad jau pagājuši 18 mēneši, kopš Trudo mājo Kanadas valdības galvas oficiālajā mītnē Suseksa ielā 24. Šajā laikā vieni Trudo politiskie pretinieki paspējuši viņu nodēvēt par „bīstamu radikālu sociālistu", bet otri, gaļēji ekstrēmisti, demonstrācijās saukuši: „Trudo ir fašistisks reakcionārs!"

Kanadas ārpolitikā Trudo nenoliedzami bijis savu personīgo radikālo ieskatu īstenotājs. Pretēji sava ārlietu ministra un aizsardzības ministra ieteikumam, Trudo ar Kanadas lomas mazināšanu Rietumu kopīgajā aizsardzības sistēmā NATO un iesākto draudzības meklēšanu ar Pekingu iezīmējis jaunu pagriezienu tradicionālajā Otavas ārpolitikas kursā. Tai pašā laikā iekšpolitikā viņš izrādījies par piesardzīgu, gandrīz konservātīvu politiķi, kas nebūt neskrien trakā steigā uz pieteikto „taisnīgās sabiedrības" radīšanu Kanadā. Še gan jāpiezīmē, ka arvien skaidrāk iezīmējušies Trudo centieni pārveidot jau 100 gadu pastāvošo Kanadas valdības sistēmu no britu parauga parlamentam atbildīgas administrācijas uz amerikāņu stila prezidentālu, tieši vēlētājiem atbildīgu valdību. Ministru prezidenta kancelejas loma Trudo ierosināto ideju plānošanā un īstenošanā diendienā pieaug. Turpretim pilsoņu piedalīšanās demokratijā, ko palaikam Trudo „piekar pie lielā zvana'," nav pieņēmusi nekādu reālu formu.

Pēc dažu Otavas zobgaļu domām, Trudo sludinātā pilsoņu piedalīšanās demokratijā tomēr esot īstenojusies: Kanadas pilsoņiem katru reizi, kad Trudo parādās televīzijā un akadēmiski tērzē par vienu otru aktuālu jautājumu, jāsēž pie televīzijas aparātiem un uzmanīgi jāklausās: jo vairāk televīzijas klausītāju un skatītāju „Trudo lekcijām", jo lielāka esot pilsoņu piedalīšanās demokratijā.

Kaut Trudo valdīšanas namu Otavas Suseksa ielā 24 lēnām cenšas pārtaisīt par Vašingtonas Baltā nama Kanadas kopiju, ir tomēr skaidrs, ka bez liela trokšņa šo nodomu īstenot nebūs iespējams. Pēc dažiem gadiem Trudo valdībai būs jāprasa no vēlētājiem jauns mandāts, un konservātivo līdera Roberta Stenfilda populāritātes augšana nepārprotami ir tiešā proporcijā ar „trudomanijas" nenoliedzamu norietu. Laikā līdz nākošajām federālā parlamenta vēlēšanām Trudo jānāk klajā ar likumdošanu, kuŗa pozitīvi iespaidotu vēlētājus trudokratijas tālākai akceptēšanai.

Ja Trudo savas valdīšanas pirmajās 500 dienās nav nācis ar likumdošanu, kuŗai sajūsmā applaudētu Kanadas pilsoņu vairākums, tad tas ir piedodams, jo, pārņemot ministru prezidenta amatu, Trudo mantojumā saņēma veselu kaudzi sava priekšgājēja valdības iesāktās, bet vēl nenokārtotās lietas. Tagad, kad Trudo ar Lestera Pīrsona atstātajiem papīriem visumā ticis galā, varētu gaidīt, ka viņš parlamentam liks priekšā pašu „jaunos papīrus" — likumdošanu.

Kad Otavā sanāca parlamenta rudens sesija, Trudo gan pieteica prezidentālu, tieši vēlētājiem atkal uzvilcis visas buras. Nākošie mēneši rādīs, vai pretrunīgā kapteiņa — ministru prezidenta Trudo — vadībā šis kuģis droši dosies uz sludinātās „taisnīgās sabiedrības" krastiem, vai arī, tikpat nedrošs kā līdz šim, turpinās tikai manevrēt un izvairīgi apbraukt degošās dzīves īstenības problēmu klintis.

Pirms diviem gadiem, savas kā meteoram uzliesmojošās politiskās karjēras priekšvakarā, tagadējais ministru prezidents kādā jauno liberāļu sanāksmē izsaucās: „Kad mēs būsim uzvarējuši nākošajās vēlēšanās, es radīšu jauna veida valdību, kuŗa pārvērtīs Kanadu līdz nepazīšanai!" Tagad jau pagājuši 18 mēneši, kopš Trudo mājo Kanadas valdības galvas oficiālajā mītnē Suseksa ielā 24. Šajā laikā vieni Trudo politiskie pretinieki paspējuši viņu nodēvēt par „bīstamu radikālu sociālistu", bet otri, gaļēji ekstrēmisti, demonstrācijās saukuši: „Trudo ir fašistisks reakcionārs!"

Kanadas ārpolitikā Trudo nenoliedzami bijis savu personīgo radikālo ieskatu īstenotājs. Pretēji sava ārlietu ministra un aizsardzības ministra ieteikumam, Trudo ar Kanadas lomas mazināšanu Rietumu kopīgajā aizsardzības sistēmā NATO un iesākto draudzības meklēšanu ar Pekingu iezīmējis jaunu pagriezienu tradicionālajā Otavas ārpolitikas kursā. Tai pašā laikā iekšpolitikā viņš izrādījies par piesardzīgu, gandrīz konservātīvu politiķi, kas nebūt neskrien trakā steigā uz pieteikto „taisnīgās sabiedrības" radīšanu Kanadā. Še gan jāpiezīmē, ka arvien skaidrāk iezīmējušies Trudo centieni pārveidot jau 100 gadu pastāvošo Kanadas valdības sistēmu no britu parauga parlamentam atbildīgas administrācijas uz amerikāņu stila

Pasaules grāmatu tirgus Frankfurtē

ANDRIS AUCINIEKS RAKSTA PAR 21. STARPTAUTISKO GRĀMATU MESU RIETUMVĀCIJĀ LAIKĀ NO 8. — 13. OKTOBRIM ● „LITERĀTŪRAS PRODUCENTI" PROTESTĒ ● DIENVIDAFRIKA — ŠĀGADA DEMONSTRĀCIJU UPURIS ● ZENTA MAURIŅA — CIENĪGA NOBELA PRĒMIJAI ● VAI ŠOLOCHOVS MŪŽĪGI BŪS 2000 PADOMJU RAKSTNIEKU REPREZENTANTS? ● LENINS LĪDZ APNIKUMAM ● RĪGĀ DARBOJAS VESELI 3 APGĀDI ● ŠOGAD JĀIZNĀK 271 GRĀMATAI ● KATALOGS UZ KRĪTA, BET GRĀMATA UZ AVĪZES PAPĪRA ● ČEKISTI UN PLINTNIECES LITERĀTŪRĀ ● TĀLĀVAS TAURĒTĀJS JOPROJĀM NOMODĀ

Kad pagājušā gadā beidzās 20. starptautiskā grāmatu mesa Frankfurtē, pastāvēja bažas, vai 21. vispār vairs varēs notikt. Iemesli tam bija meklējami apstāklī, ka jau 19. mesā 1967. gadā tās mierīgu norisi traucēja kreiso radikāļu jaunieši ar trokšņainām demonstrācijām pie pretēju uzskatu apgādu novietnēm, kā rezultātā vairāki izstādītāji priekšlaicīgi novāca savus eksponātus un no tālākas piedalīšanās mesā atteicās.

Pērn demonstrāciju vilnis sakāpinājās tādā mērā, ka notika jau sadursmes ar policiju gan mesas vārtu priekšā, kur no mastiem noplēsa vairāku valstu karogus, gan arī pie t.s. Paula baznīcas Frankfurtes iekšpilsētā, kur laureātam pasniedza vācu grāmattirdzniecības miera balvu. Sociālistisko vācu studentu savienības (SDS) inspirēti, no Francijas izraidītā nemieru organizētāja Daniela Kona-Bendita vadībā demonstranti uzstājās pret šīs balvas piešķiršanu Senegales prezidentam Sengoram, kas ir arī filozofs un rakstnieks, pārmetot viņam nedemokratiskas valdīšanas metodes un studentu vajāšanas viņa valstī. Demonstranti protestēja arī pret policijas spēku novietošanu mesas territorijā, ko darīja sakarā ar iepriekšējā gada pieredzi, kā arī baidoties, ka varētu atkārtoties vardarbības akti, kādi pavasarī bija vērsti pret lielo Aksela Špringera laikrakstu koncernu dažādās Vācijas pilsētās.

Šogad mesas vadība gāja citus ceļus. Policijas vienības mesas territorijā vairs nenovietoja. Tomēr „neapmierinātie" neatlaidīgi jautāja, cik kārtības sargu civiltērpos atrodoties mesas hallēs un laukumos, uz ko saņēma atbildi, ka tādu nav. Taču SDS, kuŗas aktīvistu priekšgalā Kona-Bendita šogad vairs nebija (laikam tādēļ, ka viņam piespriestā soda izciešana nosacīti atlaista, ja viņš noteiktā pārbaudījuma laikā nekritīs „jaunos grēkos"), deklarēja, ka apmierināsies ar „darbību" mesas vārtu priekšā un tikai „ārkārtējos apstākļos" pārcels savu aktīvitāti aiz mesas laukuma žoga.

Tiešām, laukumā pie ieejas bija novietojies no Tībingenas atbraukušais „Republikāniskā kluba" (tas, līdzīgi „Voltēra klubiem", ir viens no vācu kreiso radikāļu pulcēšanās un domu paušanas centriem) ceļojošais informācijas birojs uz riteņiem, lai „apgaismotu neapzinīgus mesas apmeklētājus, kuŗiem pašiem sava sprieduma un domu nav". Ar skaļruņu palīdzību, piedāvājot kādu brošūru par 3 DM gabalā, vāca ziedojumus pērngad apsūdzēto nemiernieku vadoņu aizstāvēšanai.

Šogad „neapmierinātō" vadību bija uzņēmusies jaundibināta grupa, kuŗa saucās „literātūras producenti". Tā apkaŗoja jau minēto miera balvu, apgalvojot, ka tā nav vis vācu, bet gan „tikai" bundesrepublikas (Rietumvācijas), nevis grāmattirdzniecības, bet tikai darba devēju balva, kuŗa piešķirta tikai par vārdiem, bet nevis par darbiem. Šai „literātūras producentu" grupai pieslējās arī banku, tirdzniecības un apdrošināšanas darbinieku arodbiedrībā organizētie grāmatrūpniecībā un grāmattirdzniecībā nodarbinātie darba ņēmēji, jo arī viņiem piekrītot sava vieta un līdzrunāšana grāmatu producēšanā un izplatīšanā, tāpat mesa neesot tikai rūpnieku un tirgotāju resp. darba devēju lieta vien. Šī grupa prasīja visu mesas organu struktūrālu pārveidošanu, publiskas darba sēdes u.t.t., tomēr pilnīgi vienprātīga tā savās prasībās nebija.

Mesas direkcija šogad bija atļāvusi „diskusijas" pie atsevišķu apgādu novietnēm, kā arī ierīkojusi speciālu vietu sanāksmēm jaunceltajā hallē Nr. 5-a. Tur katru dienu notika „literātūras producentu" sasauktās mesas „pilnsapulces". Jau mesas iekārtošanas dienā notika pirmā šāda sanāksme, kuŗā piedalījās ap 300 personu. („Frankfurter Allgemeine Zeitung") par to rakstīja: „Garlaicīgas debates raksturo parādību, ka viņu aprindās pastāv maz vienprātības taktikas jautājumos; ka daļa dalībnieku nevēlas respektēt pieņemtos lēmumus, kuŗi neatbilst viņu iedomām, ir slikts demokratisks stils, un ar to šī 'literātūras producentu' daļa zaudē katru ticamību." Bija lasāms arī vērtējums, ka daļa šo cilvēku paši nezina, ko grib.

Pārējie „pilnsapulču" temati bija: politiskā tiesas spriešana; autora tiesības, zagtie iespiedumi, pašorganizēšanās; no algas atkarīgo problēmas grāmattirdzniecībā; cīņa pret fašisma tendencēm. No kuŗas puses vējš pūš un kādā garā šīs „pilnsapulces" norisinājās, bija pārāk skaidri redzams.

Šogad Kona-Bendita vietā par „vadoni" bija izraudzīts (varbūt arī pats uzmeties) cits pazīstams SDS funkcionārs — Karls Ditrichs Volfs, pret kuŗu un diviem citiem 16. oktobrī sākās tiesas process par pagājušā gada nemieru organizēšanu. Volfs tagad oficiāli ir kāda kreisā apgāda „lektors". Viņa „galvenā mītne" atradās 6. halles novietojumā Nr. 1020, kur uz neēvelēta koka sastatnēm karājās sarkana lupata (katru drēbes gabalu vēl nevar saukt par karogu). Volfs vienā laidā skandināja savu sakāmo, uzrunājot tuvumā stāvošos par „biedrenēm un biedriem", bet, vai daudzi viņu dzirdēja un saprata, par to jāšaubās. Volfa balss ir ne visai stipra, tādēļ dzirdamība bez skaļruņa ļoti ierobežota.

No šejienes Volfs ar savu piekritēju baru, kas, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, izrādījās krietni sarucis (tajā palikuši tikai galvenie „kadri" un paši karstākie līdzskrējēji), un sarkano „karogu" priekšgalā devās „ekskursijā" uz citām vietām. 10. oktobŗa pēcpusdienā ap 100 „pasaules lāpītāju" (varētu teikt — sarkanā sotņa) ieradās pie Dienvidafrikas novietnes 5. hallē, kur „miermīlīgi" nogāza izstādītos eksponātus no plauktiem un noplēsa plakātus, pamatojot šādu rīcību ar „pretestību" pret rasu šķiršanu" šai valstī un uzsvērot, ka šādām valstīm nav vietas mesā. Tieši šai brīdī pāri kādas citas novietnes sienai atskanēja starpsauciens: „Arī tev nav vietas mesā!" Šai dienā Dienvidafrikas novietnes plaukti palika tukši, bet mesas pēdējā dienā — pēc vienošanās ar mesas direkciju — tie bija atkal sakārtoti.

Otrs starpgadījums norisinājās, grupai demonstrētāju ielaužoties slēgtā konferencē mesas kongresu hallē, tā ka to nācās pārtraukt un turpināt otrā dienā citās telpās pilsētā.

Miera balva šogad piešķirta vācu sociālpsichologam prof. Aleksandram Mičerlicham (viens no viņa pēdējiem darbiem, kas tulkots arī citās valodās, ir „Ceļā uz bezcerības sabiedrību" — „Auf dem Wege zur vaterlosen Gesellschaft"). Tās pasniegšana, kuŗā piedalījās arī Rietumvācijas prezidents Heinemans, norisinājās bez traucējumiem.

Tagad aizvadīta arī 21. grāmatu mesa, un — līdzīgi iepriekšējam gadam — sākas minējumi par turpmāko mesu likteni. Vācu prese atzīst, ka 21. mesa bijusi garlaicīgākā no visām agrākajām — bez liela sprieguma, bez sevišķas interesēs, bez izciliem „bestselleriem". Arī apmeklētāju skaits sākuma dienās palicis zem iepriekšējo gadu līmeņa, kaut dalībnieku valstu un apgādu, kā arī izstādīto eksponātu skaits palielinājies.

Apmeklētājam, kas mesā ierodas gadu pēc gada, radušās salīdzināšanas un vērtēšanas iespējas, izveidojušies savi uzskati un spriedumi. Tāpat viņam bieži iznāk priecīga atkalredzēšanās — gan privātās sarunās, gan veikala darījumos — ar iepriekšējos gados iegūtiem paziņām. Reizēm ir maza vilšanās, kādu vai kādus no tiem vairs nesastopot. Man, pagājušajā gadā pašam esot aktīvo izstādītāju pulkā, šogad vairākkārt nācās dzirdēt jautājumu, kādēļ šoreiz nav redzamas latviešu grāmatas.

Pagājušā gada latviešu novietnes kaimiņam — bārdainam singapūrietim — šogad „trūka" latviešu tautu meitas, un viņš tūlīt ņēmās par mūsu zelteņu krāšņajiem tērpiem stāstīt savam šefam, kas, rotājies sarkanbrūnu turbānu, šogad mesā bija pirmo reizi. Arī Oklahomas universitātes apgāda vadītājs prof. Ivasks no ASV, Rīgā dzimis igaunis un mūsu dzejnieces Astrīdes Ivaskas vīrs, 12 vai vairāk valodu pratējs, vēl vienmēr nevar aizmirst latviskā vārda reprezentāciju pērnajā gadā — to vajagot atkārtot.

Pirmais teikums, kuŗu nācās dzirdēt no Andreja Egliša tulkoto dzejoļu krājuma „Gebt mir einen anderen Himmel" izdevēja Harija Hofmana mutes, bija jautājums, kāpēc šogad latvieši nav izstādījušies? Bet Maksimiliāns Ditrichs, Dr. Zentas Mauriņas un Konstantīna Raudives darbu izdevējs, kas pērn pats mesā nebija, priecājās, ka viņa izdevumi bijuši izstādīti divās vietās — viņa paša apgādā stendā un brīvās pasaules latviešu kopnovietnē. Ditrichs rādīja vairākas atzinīgas atsauksmes par Dr. Zentu Mauriņu, kuŗās viņa atestēta kā cienīga Nobela prēmijai. Varbūt šī vēlme reiz īstenosies!

(Turpinājums sekos)

Andris Aucinieks

LATVIJA

76. N-RS TREŠDIENA, 1969. GADA 5. NOVEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.
Vietējo ziņu redaktors — Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766—2261.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $8.40 par 1 collas slejas teipu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

NEPIECIEŠAMI LABOJUMI

„Latvijas Amerikā" 69. numurā ievietots raksts par Toronto notikušo kokļu dienu norisi. Še gribu aizrādīt uz dažām vietām šai rakstā par kokļu skati, kuŗas stipri maldina lasītāju.

1) „Galvenais priekšnosacījums — koklei jābūt vieglai: jo vieglāka, jo labāk skan." — Inž. Dravnieks tā neteica. Tāda priekšnosacījuma nav, ka skaņa ir pretēji proporcionāla kokles svaram. 2)„... jaundarinātas kokles, kuŗas vēl smaržoja pēc svaiga koka..." Še gribu norādīt, ka neviens kokļu darinātājs svaigu koku nelieto. Jālieto sauss, labi nostāvējies koks. 3) Pie dažiem paraugiem bija atzīme 'Latvijas bērzs'." — Uz koku paraugiem tādas atzīmes nebija. Bija gan „Latvijas egle", no kuŗas K. Staško vienai koklei bija iestrādājis virsējo rezonātoru dēlīšus. 4) „... kokļu izstādi, referātus un pārrunas kārtoja Sarmīte Butāne." — Še varu teikt, ka kokļu skates eksponātus savāca K. Staško un iekārtoja Ģirts Tiltiņš. Referentus inž. Konstantīnu Dravnieku un Valdi Kārklu, tāpat pārrunu vadītāju Laimoni Spožo bija sarunājis Kārlis Staško.

Kokļu skates rīkotājs K. Staško

★

„SARKANĀ OKTOBŖA" SABRUKUMS

Komūnistu draugu aprindās jau sen par „tradiciju" kļuvis paradums „lielās oktobŗa revolūcijas" atcerei organizēt arī brīvajā pasaulē, savās zemēs, kaut kādu burkšķi. Tāds, kā jau presē ziņots, notika 8. oktobrī Montrealā un kādu nedēļu vēlāk, nesalīdzināmi lielākos apmēros, arī ASV dažādās vietās.

Nez', kur radās miljoniem dolaru lielais naudas atbalsts un desmitiem tūkstošiem lielais brīvprātīgo darbinieku un dalībnieku skaits. Protams, neparasti plašs bija arī „demokratiskās" preses, radio un televizijas atbalsts. Tai bija jākļūst par lielāko „miera demonstrāciju" ASV vēsturē, kā jau iepriekš skaļi bazūnēja organizētāji. ASV pilsoņu vairākuma atbalstu viņi tomēr neguva: pēc „Times" aplēses, demonstrācijās piedalījies tikai nepilns pusprocents šīs lielās nācijas iedzīvotāju. Tomēr to skaitā bija tūkstošiem naivo, kas, milzīgās propagandas sabungoti, iedomājās, ka atbalsta „svētu lietu"... Sarkanie, kas Dievu neatzīst, kopā ar saviem līdzskrējējiem un apmātajiem šoreiz ieradās pat baznīcās un apgānīja tās ar savu liekulību.

Kaut rīkotāji bija cerējuši uz lielākiem panākumiem, arī šīs „moratorija dienas" veikumus tie pasteidzās izkliegt par triumfāliem. Taču nākošajā dienā notika kaut kas tāds, kas gan nāca kā maiga oktobŗa vēsma, bet atbalsojās kā pērkona grāviens pārvirsām ASV un sastindzināja miljoniem amerikāņu: neapdomīgais komūnistiskās Ziemeļvietnamas ministru prezidents Famvandongs bija iedomājies, ka viņam jāpateicas saviem draugiem ASV, un tā Hočimina pēcnieks atsūtīja pateicības telegrammu... Amerikāņos tūlīt sākās pāniska un juceklīga atkāpšanās no „Hanojas līnijas". Prezidenta Niksona Vietnamas politikas krasie kritizētāji, galvenokārt demokratu vadītāji Mensfilds un Fulbraits, steidzīgi paziņoja, ka pilnīgi atbalsta prezidenta rīcību Vietnamā. Atbalstu apliecināja arī Niksona pretkandidāts prezidenta vēlēšanās Hamfrijs un daudzi citi līdzšinējie opozicionāri. Visiem bija kļuvis skaidrs, cik bīstamos draugos tie iekļuvuši, simpatizējot Hanojai un kavējot prezidenta politiku, kādēļ tagad viegli uzskatāmi par savas zemes nodevējiem.

Hanojas „tilta gala pozicijā" ASV kopā ar „sarkanā oktobŗa" rīkotājiem gan vēl paliek tādi ekstrēmisti, kā senātori Makgoverns, Makkartijs un Eduards Kenedijs, taču arī tie pašreiz jūtas kā ar aukstu ūdeni aplieti un nokaunējušies. Jā, oktobris ir nežēlīgs: tas sagrauj daudz cerību...

Alberts Kalniņš, Toronto

★

VAI TĀ NAV SABIEDRĪBAS MALDINĀŠANA?

Jau Amerikas latviešu republikāņu apvienības sanāksmes laikā 4. oktobrī bija zināms, ka Amerikas Balss radioraidījumu laiku uz Baltijas valstīm nesamazinās. Tas nebija noslēpums ne Toronto, ne Ņujorkā, kur iznāk abi Ziemeļamerikas latviešu laikraksti, tāpat tas nebija nekāds jaunums arī ALAs sasauktajā informācijas darbinieku sanāksmē Pitsburgā. „Jaunums" bija vienīgi tas, ka mūsu presē vēl oktobŗa beigu posmā ziņoja par „jaunajiem solījumiem" baltiešu valodu raidījumu lietā, un tā lasītāji, kuŗi apstākļus nepārzina, varēja gūt pārliecību, ka pieticis ar vienu ALAs iesniegumu un Apvienotās Amerikas baltiešu komitejas memorandu, lai draudus raidījumu laika samazināšanai novērstu. Tikai „starp rindiņām" varēja lasīt, ka kaut ko darījušas arī citas organizācijas. Šāda veida „informācija" necelē, bet faktiski mazina atzīstamo ALAs un citu latviešu un baltiešu organizāciju aktivitāti šai jautājumā.

Patiesība ir mazliet citāda. Pēc ziņas saņemšanas, ka plānots ar 1. novembri samazināt Amerikas Balss radioraidījumu laiku uz Baltijas valstīm, kā pirmā — un pēc tam atkārtoti un neatlaidīgi — šai lietā protestēja Amerikas latviešu republikāņu apvienība, griežoties ne tikai pie Amerikas Balss direktora, bet telegrafiski protestēja arī prezidentam Niksonam, kā arī republikāņu partijas centrālkomitejā. Liekas gan, ka tieši tas, ka republikāņu partijas centrālkomitejas atbalstīja šo protestu, bijis izšķirošais fakts raidījumu laika nesamazināšanai. Še pateicība būtu izteicama ASV tautas vietnieku namā deputātam Edvardam Dervinskim, tāpat republikāņu partijas vadītājam Ričardam Garbetam, nacentrālkomitejas politiskās daļas cionālitāšu daļas vadītājam Lašlo Paštoram un prezidenta Niksona asistentam Harijam S. Dentam, kuŗi ļoti enerģiski norādīja, ka baltiešu radioraidījumu laika samazināšanu Pad. savienība uztvertu kā ASV interešu mazināšanos Baltijas valstu brīvības labā un ar to radītu demorālizējošu ietekmi Baltijas valstu iedzīvotājos.

Abu laikrakstu lasītājs

Redakcijas piebilde: Attieksmē uz mūsu laikrakstu patiesība tomēr ir mazliet citāda nekā to saskata abu laikrakstu lasītājs savas vēstules sākumā. Amerikas latviešu republikāņu apvienības protests nav noklusēts, bet par to ziņots dažādās sakaribās vairākkārt, piemēram 1. oktobŗa numurā, un no ziņotā nepārprotami izriet, ka ALRA bijusi pirmā protestētāja. Ir iespējams, ka jau ALRAs 4. oktobŗa sanāksmē bija zināms, ka raidījumu laiku nesamaziņās, taču mūsu laikraksta pārstāvja šai sanāksmē nebija klāt, bet ziņojumu par šīs sanāksmes norisi redakcija saņēma — 30. oktobrī...

NATĀLIJA KALUPE

Sastapšanās

NOVELE

(2. turpinājums)

— Vai jūs divi vien brauksit? — Jānis, negribēdams turpināt sarunu, kuŗa Martai, likās, nepatika, vēl iejautājās.

— Ak, ko nu divi vien... Teca jaunkundze jau arī brauks mums līdz. Viņai Ņujorkā brālis un māsa.

Jautājums, izrādījās, nebija no laimīgajiem, jo Martas seja no negribīgas pārvērtās drūmā, gandrīz īgnā. Bet tas ilga tikai mirkli. Saņemdamās un drūmās domas nokratīdama, viņa dzīvi iesaucās:

— Labāk pastāsti par sevi! Kur tu visu šo garo laiku sabiji?

— Strādāju par kalpu kāda Tiroles kalnu zemnieka sētā, kur visi vīrieši bija iesaukti karā.

— Tu izpildīji kalpa vietu? Tu? — Marta pārsteigta iesaucās.

— Kāpēc tad ne?

— Tu, studēts zemkopis, visa mūsu pagasta skaistāko un bagātāko māju īpašnieks, un — par kalpu! — Marta neticīgi kratīja galvu.

— Un kas par to?

— Tas pēc tevis izklausās, — Marta beidzot noteica, likās, vairāk pati sev nekā Jānim. — Es nekad nedomāju, ka tu vispār bēgsi.

— Es nebūtu bēdzis, ja nesaņemtu brīdinājumu.

— Un kas tevi brīdināja?

— Cilvēki, kas bija redzējuši sarakstu.

— Aizvedamo personu sarakstu?

— Jā.

— Tu arī biji tai sarakstā?

— Jā, biju. Un tāpēc, kad krievu šāvieni jau sāka laisties pārī manām mājām, paņēmu līdz, ko varēju, un bēgu.

— Tev tas gan bija ļoti grūti? — Marta klusi nopūtās.

— Jā, bija grūti. Bet būtu bijis vēl grūtāk, ja man nebūtu cerības bēgļu gaitās kādu sastapt.

— Vai cerība piepildījās?...

— Jā, piepildījās, bet tikai uz īsu brīdi.

Ievērojis apmulsumu Martas sejā, Jānis pēkšņi samulsa arī pats. Brīdi viņi atkal gāja klusēdami.

— Bet pastāsti taču, kā klājas tavam tēvam, — Jānis pēdīgi ieprasījās.

Viņi bija šoseju atstājuši un kāpa stāvā kalnā, pa kuŗu ceļš veda uz nometni. Tas bija tik šaurs, ka viņiem nācās iet vienam aiz otra. Jānim, kas kāpa aiz Martas, jau sāka likties, ka viņa jautājumu atkal nebūs dzirdējusi, kad Marta pēkšņi noteica:

— Mans tēvs ir miris.

— Bet jūs taču bēgāt kopā?

— Jā, bet tēvs, vēl mājās būdams, bija jau stipri saguris. Sākumā viņš skubināja tikai mani, lai es braucot, ņeikdams, ka, ja es būšot drošībā, viņš palikšot mājās mierīgu sirdi, lai nāktu, kas nākdams. Bet jo tuvāk nāca krievu fronte, jo biežāk viņš sāka ieminēties par sarakstu, par kuŗu tu nupat runāji, jo tajā bija atzīmēts arī viņa vārds. Beidzot, kad no Rīgas pienāca telegramma, ka Juris mani gaida, lai kopā bēgtu — mēs toreiz jau bijām saderinājušies, tēvs nolēma braukt man līdz. Bet viņš nokļuva tikai līdz Rīgai. Tur tēva veselības stāvoklis tik ļoti paslikt inājās, ka nācās viņu ievietot slimnīcā, kur viņš pēc pāris dienām nomira.

Skumjo stāstu beigusi, Marta noslaucīja asaras, kuŗas bija apslacījušas viņas gludos, baltos vaigus.

Vēl kādu brīdi pakāpuši, viņi apstājās kalna galā. Elpu atvilkdami, abi reizē atskatījās uz pārējiem nācējiem, un Jānis tai pašā mirklī ievēroja, ka Teca ūaunkundze, pamanījusi viņus atskatāmies, strauji izrauj roku no Slieņa elkoņa.

Taču arī Marta to bija pamanījusi.

— Vai redzēji, cik ātri viņa izrāva roku no mana vīra elkoņa? — Jānis izdzirda Martas kluso, satraukto balsi.

— Nu, kas par to? Vai tas kas ļauns, ka Teca jaunkundze dienas laikā un citu klātienē iet zem rokas ar tavu vīru? — Jānis viņu mierināja.

— Ja tas nebūtu tik ļauni, tad viņa tā nesatrūktos, redzot, ka esmu to ievērojusi, — Marta atteica, un viņas sejā parādījās tā pati cietējas izteiksme, kuŗa Jāni bija pārsteigusi vilcienā.

Jānim viņas bija no sirds žēl, bet tai pašā laikā, laudamies kādai tumšai un savtīgai dziņai uzzināt kaut ko tādu, kas, varbūt, spētu atdzīvināt viņa paša sagrautās cerības, viņš pēkšņi iejautājās:

— Vai tavs vīrs ar Teca jaunkundzi iepazinās nometnē?

— Kur nu nometnē. Viņš jau miera laikā ar viņu visas pasaules malas bija apbraukājis.

— Un tu to zināji?

— Tu domā, vai es to zināju, kad viņš mani bildināja?

— Jā.

— Ja būtu to zinājusi, es viņu starpā nekad nebūtu iejaukusies, — Marta rūgti izgrūda, un viņas sejā, viņas balsī, pat visā viņas slaidajā ķermenī paudās tik liels sarūgtinājums, ka Jānis nobijās. Bet, likās, arī Slienis to bija pamanījis, jo, Teca jaunkudzi pamezdams, pēkšņi pienāca pie Martas un paņēma viņu zem rokas.

— Par ko jūs te tā spriedāt? — viņš jautāja, uzmanīgi vērdamies Martas satrauktajā sejā.

— Mēs runājām par tēvu, — Marta ātri atbildēja.

— Ko nu vairs par viņu runāt. Ja viņš arī būtu dzīvs, viņam te nekāda prieka nebūtu, — Slienis atzina.

Tev taisnība, — Jānis sevī nodomāja, Slienim naidīgu skatienu uzmezdams. Taču Slienis izskatījās tik mierīgs, un viņa skaistajā tumšādainajā sejā ar gaišajām acīm bija lasāma tik liela pārākuma apziņa, ka Jānis neviļus apmulsa.

Pēc brīža, arvien vēl sievas roku turēdams, Slienis gaitu palēninādja, lai Teca jaunkundze ar pavadoni viņiem varētu pievienoties, jo ceļš tagad kļuva tik plats, ka visi varēja iet kopā.

Drīz pēc tam, arvien vēl citiem pa plašo kalna augšu līdz soļodams, Jānis mazliet zemāk par vietu, kuŗā viņi tieši atradās, ieraudzīja kalnos apslēpto nometni. Tā, liekas, agrāk bija domāta kareivju novietošanai, jo sastāvēja no daudzām zemām un pelēkām būdām, vēdekļveidīgi sakopotām ap plašu laukumu, kuŗa vidū tagad pacēlās starptautiskas pēckaŗa bēgļu aprūpes organizācijas karogs.

Nometni sasnieguši un iegriezušies nebruģētā, bet ļoti platā ceļā, viņi sāka iet starp divām rindām baraku, kuŗu priekšā vējā plandījās izmazgātas veļas gabali un, rudens saulē sildīdamās, sēdēja sievas ar bērniem un vīri, no kuŗu izskata vien bija redzams, ka tiem nav nekādas nodarbošanās. Jānis uztvēra dažādu valodu skaņas, runātājiem pārkliedzot radio, kas atskaņoja kādu bravūrīgu melodiju. Tā bija raiba un skaļa aina, iekļauta starp augstām, sniegotām kalnu virsotnēm, kuŗas kā lāpas dzirkstīja spožajā Tiroles saulē.

Jānis bija pametis darbu Tiroles zemnieka sētā, jo viņu māca ilgas pēc savas tautas, bet vēl vairāk tāpēc, lai sāktu meklēt Martu. Vēl mājās būdams, viņš bija dzirdējis, ka viņa devusies uz Tiroli. Tagad abas viņa vēlēšanās bija necerēti ātri piepildījušās. Tikko vilcienā braukt sācis, viņš bija izdzirdis ne tikai latviešu valodas skaņas un ieraudzījis latviešus, bet arī sastapis Martu. Kaut tā bija drūmu ēnu aptumšota sastapšanās, kādu mirkli apziņa, ka viņš ir Martas tuvumā, redz un dzird viņu, viesa viņā tik lielu laimi, ka pat Marta to juta.

(Turpinājums sekos)

Nora Valtere

Monumentāls sievietes tēls

JONĀSA MIESNIEKA ROMĀNS „KLAUCĒNU KUNDZENES MEITA", IZDEVIS SĒĻZEMNIEKA APGĀDS 1968. GADĀ

Jonāsa Miesnieka jaunais romāns „Klaucēnu kundzenes meita" ietver tik plašu vielu, ka īstenībā tās pietiktu vairākiem romāniem. Šī darba centrā ir Konstance, Klaucēnu saimnieku vecākā meita, ko iepazīstam no agras jaunības līdz pat nāvei. Konstances tēls ir tas, kas satur kopā visu plašo un krāsaino romāna personāžu un arī gaŗo laika spridi: romāns sākas tad, kad muižnieki vēl ir noteicēji Latvijā, un beidzas mūsu dienās, kad pēdējā kaŗa viesuļi tik daudz latviešu nezēligi aizrāva prom no savas zemes un sapostīja dzīvi arī Latvijā.

Romāna skaistākā un rūpīgāk izstrādātā daļa ir senākie laiki. Jau no paša sākuma rakstnieks ieved mūs ne tikai meistariski tēlotajā Piebalgas dabas īpatajā skaistumā, bet arī tajā sendienu vidē, kad latvieši ar savai tautai zīmīgu sīkstumu, neatlaidību un centību, izturot un pārvarot smagu darbu kalnus, negaiditas grūtības un likteņa sitienus — lēnām un mērķtiecīgi „sitās uz augšu".

Kaut šo centības garu un sīksto izturību redzam daudzos romāna ļaudīs, sākot jau ar iespaidīgi tēloto, ļoti uzņēmīgo kalējdēlu, vēlāko dzirnavnieku un Konstances vīru Kārli Kraušānu, taču visspilgtāk šinī ziņā izceļas Konstance pati. Viņas raksturā un dzīves tvērumā rakstniekam izdevies ielikt kaut ko tik īpatnēji latvisku, ka grūti būs mūsu literatūrā atrast viņai līdzinieci. Šis tipiski latviskais — manuprāt — ir Konstances spēja līdzsvarot prātu ar jūtām, prasme sevi apvaldīt, nepārsteigties un vienmēr rīkoties ar skaidri apzinātu mērķtiecību. Tas nebūt nenozīmē, ka Konstance būtu „auksta aprēķinātāja", tieši otrādi: viņas dvēselē bangojas asi jūtu konflikti. Atkarības, atstumtības, pazemojuma un reizē ar to naida jūtas viņā saceļas pret savu viru, kas gan citādi ir spējīgs, uzņēmīgs un ar plašu vērienu, bet mājā un laulības dzīvē izrādās egoists un despots. Blakus šīm jūtām Konstance pārdzīvo piekŗītu un ilgstošu mīlestību pret maigo un kluso, literāri gan pabālo Ati Dzegūzi. Konstance tomēr ir tik stipra, ka spēj savaldīties un līdzsvaroties šajās jūtu sadursmēs. Viņa zina: ja viņa nesavaldīgi ļautos emociju impulsiem, „tas būtu kā krist pašai savās acīs" (110. lp.). Ja viņa vēlāk tomēr kļūst ar Dzegūzi tuvāka un beidzot paliek ar viņu kopā uz visu mūžu, tas tikai norāda, cik Konstances jūtas pastāvīgas, īstas un dziļas.

Konstances mērķtiecība jau no agras jaunības visredzamāka viņas tieksmē pēc turības, pēc mantas un naudas. Konstance apzinās dzīves nestabilitāti, viņa ir mūžam norūpējusies par nākotnes drošību, un materiālā labklājība viņai ir skaidri apzināts līdzeklis, ar ko vienīgo viņa cer sasniegt personīgu neatkarību, brīvību un zināmu drošību pret visādām nejaušībām.

Ar tik gudru tālredzību rīkoties un tā sevi apvaldīt neprot ne Konstances vīrs, ne viņa saimnieciskais konkurents Jēkulis, to neprata arī Leimaņu muižas īpašnieks latvietis Šreiders. Vispār, rakstnieks visumā viriešus notēlojis egoistīgākus un mazāk noturīgus. Jau Konstances dzimtajās mājās ne viņas tēvs, bet māte — „kundzene Māra" — ir ar spēcīgāku raksturu un noteicēja. Maz noturīgi un patīgi ir arī Konstances brāļi (vecākais „aizslīd vāciešos, bet otrs ir dzīves baudītājs un „mūzīgais students"). Tāpat viņas pašas dēli viegli un bezatbildīgi atraisās gan no mājas, gan dzimtās puses. Meitas šai romānā vairāk iesakņojas, tās dziļāk piekŗas gan saviem piederīgajiem, gan arī dzimtajai zemei, un visvairāk to var teikt par Konstanci pašu: viņa jūt dziļas un dzīvas saites ar visu savu plašo dzimtu un radiem. Viņa jūt par savu pienākumu katru atbalstīt, pavērt ceļu, palīdzēt grūtībās. Viņa ir kā centrs, kas satur kopā visas daudzās un dažādās romāna personas — vai tie ir pieaugušie, vai bērni. Savā zemē viņa laidusi tik stipras un dziļas saknes, ka no tās viņu neizrauj arī svešu varu iebrukumi, kuŗos tiek izkliedēta viņas dzimta. Konstances tēls romānā izceļas monumentāls un viengabalains.

Še gribas atzīmēt, ka rakstnieks jauki attēlojis bērnus, kas bieži literāros darbos iznāk pabāli, pieminēti tikai, it kā gaŗām ejot.

Miesnieka stāstījums ir spriegs, koncentrēts, daudz viņam īsu, spirgtu teikumu. Šķiet, ka tieši šī iemesla dēļ rakstnieks pat atkāpjas no vienas otras parastas valodas normas. Tā gaŗākā „itkā" vai „nekā" vietā gandrīz konsekventi lietots tikai „kā", piemēram: „Viņa kā (it kā) sevi nejuta" (202. lp.); „Blakus Gaujai kā (it kā) rodas jauna upe" (180); Tas (krasts) bija lēzenāks kā (nekā) pretējais" (142); „... nomirs ātrāk kā (nekā) viņa" (134). Bieži izlaisti arī vārdiņi „ir", „bija" un līdzīgi.

Stāstījumu atdzīvina rakstnieka paņēmiens diezgan bieži lietot jautājumus un atbildes. Tā, pieminot kalnus, viņš raksta: „Kas aiz tiem? Viena mīkla." (174), vai arī: „Dzīves dzirnavas mal. Ko tās izmals? Nē, to vēl nevar pateikt" (207) u. t. t. Ielasoties šis koncentrētais stils iepatīkas kā savdabīgs un zīmīgs Jonāsam Miesniekam.

Svešāds un nelatvisks gan iedūrās pāris vietās teiciens „naudu taisīt" — „naudas taisīšana". Latvieši mēdz teikt: naudu raust, pelnīt, krāt, dzīties pēc naudas vai vēl citādi. Nemēdzam arī jaunākajā laikā teikt: „sāpes dēļ mirušās meitiņas". Šis teiciens iesprucis divi lāgi. Taču būtībā tie ir sīkumi.

Romāns „Klaucēnu kundzenes meita" sākas un plūst ar episku plašumu un daudz vietās ar drāmatisku spriegumu, taču pašā beigu daļā tas šķiet sasteigts vai, pareizāk sakot, nespēj vairs pilnīgi pārvaldīt un tēlaināk parādīt pārāk plašo vielu: pirmo pasaules kaŗu, Latvijas brīvvalsts laiku un arī otra pasaules kaŗa notikumus un baigās sekas — grūti uzceltās dzīves sagraušanu un latviešu tautas ietriekšanu no jauna atkarībā un nebrīvībā.

Un tomēr — pāri šim drupām, kur sāpīgi jūtam it sevišķi pašas Konstances grūto pūliņu un lielo sasniegumu veltīgumu, staro arī kaut kas gaišs: Konstances rakstura un viņas dzīves cilvēciskais lielums un vērtība.

Viena no Albertas provinces ķimiskās rūpniecības 6 gadskārtējām balvām sekmīgākajiem vidusskolu beidzējiem visas Kanadas mērogā šogad piešķirta 17 gadu vecajai Ritai Radzei Edmontonā, kura pavasarī beidza ģimnazijas kursu Ross Sheppard Composite vidusskolā ar 84% caurmēra atzīmi (Albertas provinces mērogā) un uzsākusi ekonomijas un tekstilzinību studijas Albertas universitātē. Viņa saņēmusi 700 dol. prēmiju, bet vēl 300 dol. iemaksāti viņas fakultātei. Šo balvu gadskārtēji atjaunos visam universitātes kursam.

Nobela prēmija par bezcerības ideoloģiju

Šāgada Nobela prēmiju literatūrā izpelnījies īru rakstnieks un drāmatiķis Samuēls Bekets, kuŗš starptautisku ievērību ieguvis ar lugu „Gaidot uz Godo", ko pirms dažiem gadiem izrādīja arī ASV ar visai kontroversālām kritiķu atsauksmēm.

Bekets dzimis Dablinā, Īrijā, 1906. gadā, bet mūža lielāko posmu vadījis Francijā. Uz Parīzi viņš devās 1928. gadā kā universitātes lektors, vēlāk šai gara darbinieku mētropolē apmetoties uz dzīvi.

Samuēls Bekets pieder pie eksistenciālisma rakstnieku saimes, pie tam pie tā visdrūmākā novirziena pārstāvjiem. Viņš sarakstījis vairākas noveles, īsstāstus, esejas un lugas. Viņa darbos dominē bezcerība, nospiestība, izmisums, dzīves jēgas trūkums. Beketa tēlotie tipi šķiet apmaldījušies paši savu problēmu džuŋgļos, „aiz daudzajiem kokiem nespēdami saredzēt mežu". Tie bieži noslīdējuši līdz zemākajai cilvēkam iespējamai pakāpei, bez gribas celties, mainīt savu likteni vai sacelties protestā. Tikai sevi vien centrēdamies, satriekti rakņādamies savas niecīgās gara dzīves sīkdaļu drumslās, tie galīgi zaudējuši cilvēka cieņu. Beketa „varoņi" — klaidoņi, no sabiedrības izstumtie, kropļi — nevēlas izkļūt no savu problēmu režģiem, pūlēm viņu izpratnē nav nozīmes. Tos nekas nespēj glābt. — Bekets piedēr pie rakstnieku grupas, kuŗiem liekas, ka lasītāju gaužām interesē dabisko vajadzību kārtošanas veidu tēlojumi. Kā bezcerīgākās un drūmākās mūsdienu rakstniecības pārstāvis viņš nu savus sasniegumus var vainagot ar lielāko pasaules atzinību — Nobela prēmiju.

Uzturēdamies pašreiz Nabeulā, Tunēzijā, autors paziņojis, ka atzinības balvu pieņem, tomēr nedosies uz Zviedriju to saņemt. Prēmiju — 72.000 dolaru, oficiāli pasniegs Stokholmā 10. decembrī.

S. Sniedze

Jānis Tanks

GRĒKS

(Variācija par Jāņa Ziemeļnieka tematu)

Mans Dievs,
vai Tu, mani radīdams,
esi padomājis,
kāds milzīgs grēks ir noticis?

Ko līdz man visi biedi
par grēku, kas pamests manam ceļam
kā akmens klupšanai,
kad grēkā radīts esmu pats?

Kāds milzīgs izsmiekls —
likt pīšļos atkal sairt
tam, ko esi radījis
pēc savas līdzības un vaiga!

Jeb, varbūt, mēs kā nelgas
savā uzpūtīgā augstprātībā
sevi līdzībā ar Tevi
paši esam pacēluši?

Tālivaldis Ķiķauka un viņa atziņas

SARUNA SAKARĀ AR GLEZNU IZSTĀDI FORDA MĀKSLAS GALERIJĀ TORONTO

Pasekojot kaut īsumā Tālivalža Ķiķaukas vispusībai — izglītības gaitām, rakstniecības un gleznieciības darbam, kā arī citām gara interesēm, kuŗās iezīmējies viņa talants un nerimtīgā daba, liekas, ka mūsu priekšā stāvētu solīdos mūža gados nobriedusi personība. Tiešām jābrīnās, kā viņš visu tik īsā laikā sasniedzis un paveicis! Kas bijis tas burvja laika pulkstenis, kas to atļāvis? Ir taisnība, T. Ķiķauka strādājis nepārtrauki, bez atelpas, un tā, kā viņš pats saka, rakņājoties pa rakstiem, pētījot mākslu, gatavojot referātus un darbojoties literātūrā, laiks aizskrējis tik varenā steigā, ka tikai nupat atskārtis, ka piepildījušies pilni 40 mūža gadi. Daudziem tas ir laiks, kad darbs tikai īsteni sākas. T. Ķiķauka ticis jau „lielo jūdzi" tālāk un ar gandarījumu var atskatīties uz jau dižu veikumu. Par viņu ir daudz sakāms.

„Gleznojis esmu daudzus gadus," sarunā atklāja novēlotais 40 gadu jubilārs. „Daudz esmu eksperimentējis ar krāsām un pigmentiem, taču šie mēģinājumi palikuši tālāk neizveidoti, jo man parasti apnīk turpināt gleznošanu pēc tam, kad esmu atradis attiecīgās formulas. Es runāju, protams, par tā sauktajām jauktajām tehnikām, savienojot parasti atšķirīgas saistvielas. Tāpēc apbrīnoju mūsu mākslinieku Visvaldi Reinholdu, kas gandrīz vai visur prot atrast materiālus sa viem mākslas darbiem."

„Akvareli izvēlējos tāpēc, ka ar to var darboties spontāni," turpināja gleznotājs. „Bieži, darbu sākot, pat nezinu, ko attēlošu, jo priekšā nav ne mazāko ogles vai zīmuļa līniju. Tā ir jocīga sajūta — nosēsties pie balta papīra vai papes loksnes un ievilkt tajā laukumus un līnijas. Darbojoties ar 'slapju uz slapja', krāsu pigmenti pa samitrināto papīru skrien uz visām pusēm. Ir interesanti tos kontrolēt, jūtoties it kā ganam ar savām avīm. Protams, tā ir vesela 'ķīmija', un dažādu krāsu pigmentu kaprizes iegūtas empiriski."

Mākslinieks atzinās, ka viņam ļoti imponē japāņu tradicionālā glezniecība, un par savu idejisko meistaru viņš uzskata Tamioku Tesaju, dažkārt dēvētu par japāņu Sezānu — visa pamatā idejiskā skaidrība, gleznieciībai paralēli liekot dzeju, jo Tesajs uz saviem akvareļiem bieži uzrakstījis paša sacerētas vārsmas. Pēc šīs atzīšanās saprotama arī Tālivalža Ķiķaukas vienlīdz lielā pieķeršanās kā gleznieciībai, tā rakstniecībai.

„Otrs aspekts, kas mani interesē, ir 'elektroniskā domāšana' ar Maršala Makluēna papēmieniem," turpināja T. Ķiķauka. Še es saskatu iespēju darināt filmu tehnikas veidā daudzbilžu serijas. To jau redzējām pasaules izstādes laikā Montrealā, ka cilvēka acs var reizē skatīt vairākus attēlus. Šo ideju palaikam mēģinu ietilpināt savā seriju metodē."

T. Ķiķaukam nav noslēpumu savā gleznošanas tehnikā. „Ejļas tehniku pašreiz nelietoju; mani vairāk interesē akvareļa transparence, tāpēc lietoju arī ilustrāciju paneļus, nevis parastos akvareļu papīrus, jo tie krāsu pigmentu uzsūc vairāk. Bez tam lietoju arī vairākas kodes, tintes un citas slepenās receptes, ieskaitot pašdarinātas bambusa spalvas, kuŗas sagatavoju lielā skaitā un dažādā lielumā, biezumā un atsperīgumā. Tematikā mani visvairāk intriģē lielākais paradokss gleznieciībā — figūra ainavā. Mēģināju problēmu pieveikt ar filmu techniku, bet arī še sastapos ar grūtībām. Katrā gadījumā te milzīgs darba lauks vairākām paaudzēm vēl arvien. Savā ziņā esmu kolorists resp. krāsotājs, jo tieši krāsu gammās un krāsu ritmos saskatu lielāko jēgu: krāsa rada formu. Tas būtu mans ideāls, ja to varētu pārvērst maģiskā, spontānā darbībā."

Pēc dzirdētā valsirdīgā mākslas darbu radīšanas izklāsta rodas interese par nodomiem nākotnē. „Par to, kā gleznošu un rakstīšu nākotnē, vēl neņemos spriest," atbildēja T. Ķiķauka. „Katrā gadījumā es negribētu atkārtoties un sākt klišejisku paņēmienu. It sevišķi gleznieciība viegli ieslīgt paradumu lokā."

Tālivalža Ķiķaukas noietais izglītības un mākslas ceļš 40 mūža gados ir jau gaŗš. Pēc franču liceja apmeklēšanas Rīgā T. Ķiķauka no 1946. — 1948. gadam studēja Baireutā, Karlsrūē un Eslingenā, Vācijā, tad izceļoja uz Kanadu, kur no 1949. — 1951 gadam nodevās mākslas studijām, jau gadu vēlāk rādot savus darbus Makmāstera universitātes mākslas klubā Hamiltonā. Turpat viņš izstādījies arī vēlākajos gados, apmeklējot universitāti no 1954.—1960. gadam un iegūstot B.A. gradu. Tai pašā gadā viņš Hamiltonā izstādīja savus akvareļus, bet 1965. gadā savus darbus nosūtījis arī Sidnejas mazajai galerijai Austrālijā. Visi līdz šim Kanadā aizvaditie gadi Tālivaldim Ķiķaukam bijuši nepārtraukta nodošanās jauniem mākslas meklējumiem un rakstniecībai. Pēdējā viņš jaunus vilcienus savukārt iezīmējis jau ar pirmo grāmatu — stāstu krājumu „Tramvajs tuksnesī", kuŗu 1965. gadā izdeva Tilta apgāds. Tā paša apgāda izdevumā pērn parādījās romāns „Leonards", bet pašreiz sagatavošanā atrodas novele „Putni", kuŗu izdos ap-

(Nobeigums 4. lpp.)

Iesūtāmi darbi Goppera fonda balvām

Darbi Ģenerāļa Goppera fonda balvām literātūrā, mūzikā un tēlotājmākslā iesūtāmi vai pieteicami fonda valdei līdz šāgada 31. decembrim, adresējot: Mr. B. Budkēvičs, 103 Rose St., Freeport, N. Y. 11520, U. S. A.

Godalgos tikai jaundarbus, kuŗi publicēti 1969. gadā vai kuŗu manuskripti piesūtīti fonda valdei līdz 31. decembrim. Taču jāiesūta arī jau publicētie jaundarbi. Iesūtītājs var arī nebūt pats autors. Godalgošanas komisiju lēmumus paziņos nākošā gada 2. aprīlī, ģenerāļa Goppera dzimšanas atceres dienā.

Balva literātūrā piešķirama darbam, kas veicina jaunatnes audzināšanu latviskā garā — dzejoļu krājumam, gaŗākai poēmai vai balādei, romānam, plašākam stāstam, pastāstam, novelei vai tēlojumam, vai arī stāstu, pastāstu, noveļu un tēlojumu krājumam. Balva mūzikā piešķirama darbam, kas veicina jaunatnes audzināšanu latviskās mūzikas izpratnē — dziesmu krājumam solo balsij vai jauniešu ansamblim, instrumentālai oriģinālmūzikai vai folkloras apstrādājumam, mūzikai skatuviskiem uzvedumiem un mūzikas mācību materiāliem. Balva tēlotājmākslā piešķirama darbam, kas veicina jaunatnes audzināšanu latviskās mākslas izpratnē — tēlotājmākslas ciklam ar latvisku tematiku, skatuves ietērpam kādam jaunatnes uzvedumam vai ilustrācijām kādam literāram darbam.

Bez balvām literātūrā, mūzikā un tēlotājmākslā īpašu balvu var piešķirt arī tādam darbam, kas neatbilst šīm katēgorijām, bet ir nozīmīgs jaunatnes latviskai audzināšanai.

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(35. turpinājums)

— Sarkanā armija ir jau pie Dņepras. Ja manas zināšanas stratēģijā un taktikā kaut ko vērts, tad nākošgad ap šo pašu laiku pretinieks būs jau pie Daugavas. Armijas rezerves var atjaunot ar jauniem iesaukumiem, bet neviens nevar restaurēt sabrukušās morāliskās rezerves, kuŗas vācu armijai, manuprāt, ir izsikušas. Tas, ko tu man piedāvā, ir visskaidrākais apliecinājums, ka neviens nopietni nedomā par cīnīšanos līdz uzvarai, bet par paslēpšanos aizmugurē līdz kaŗa beigām. Apdomā pats labi savu priekšlikumu. Tu esi pārliecināts nacionālsociālists, bet slaisties aizmugurē bez vajadzības un gribi mani pierunāt, lai kļūstu par kaŗa noziedznieku. Te, aizmugurē, nevajadzīga neviena civilās vai militārās pārvaldes vācieša. Latviešu pagastu, apriņķu un pilsētu vecākie paši pratīs labi diezgan noorganizēt pašpārvaldi, ja vien viņiem to uzticētu, bet nelaime ir tā, ka jums ir citādi nodomi nekā tie, par kuŗiem bazūnē laikraksts 'Tēvija' un runā ģenerāldirektori.

— Labi, — turpināja Mārtiņš. — Ja tā lieta ir zaudēta, ja mūsu zemei draud jauna krievu okupācija, es esmu gatavs kaŗavīrs, bet tikai kaŗavīrs un nekas cits. Cilvēks nevar reizē būt aizmugures un frontes varonis. Kā mums tagad trūkst? Frontes varoņu. Visi gudrākie un ideoloģiski uzticamākie slapstās pa aizmuguri, jo neviens savos sirds dziļumos vairs netic galīgai uzvarai. Neņem ļaunā, ka es tā runāju, bet būšu pateicīgs, ja pierādīsi, ka runāju aplamības. Koki, diemžēl, neieaug debesīs. Tas ir vecs likums, arī jūsu rašu ideoloģijas koks neieaugs debesīs. Cilvēku nevar apvainot par to, ja viņš nav dzimis vācu, bet žīdu, krievu, latviešu vai poļu ģimenē. Nabadzībai un izmisumam ir savas priekšrocības, kuŗas palīdz veidoties varoņiem. Jūs esat darījuši visu, kas jūsu spēkos, lai pretinieku iedzītu izmisumā un nabadzībā. Ko es varu saviem draugiem teikt, kad iešu pieteikties leģionā: par ko es cīnīšos?

— Tu cīnīsies par latviešu tautas dzīves telpu jaunajā Eiropā, — atbildēja fazāns. — Vai tas nav pietiekami? Negribu tevi pierunāt palikt politiskajā policijā, gribēju tikai parādīt, ka arvien ir divas izejas, tā tas parasti ir dzīvē, arī kaŗa laikā.

— Ir cilvēki, kam arvien un visur ir divas izejas, bet ir arī īpatņi, piemēram, tādi kā es, kam ir tikai viena izeja, un tā ir: ja jau cīnīties, tad tikai frontē un zem sava karoga. Neviena tauta nevar savu brīvību izcīnīt zem sveša karoga. Ieroči var būt aizgūti, bet karogam jābūt pašu. Es varu cīnīties tikai par latviešu zemi un tikai latviešu vienības visiem citiem, kam nerūp latviešu tautas liktenis, bet kādi personīgi ieguvumi, ātstāju izvēli — cīnīties vai necīnīties, palikt tuvākā vai tālākā aizmugurē un nogaidīt. Nedusmojies par manu atklātību, bet, liekas, ir pienācis laiks, kad jārunā atklāti. Tev jāzina, ka katra stunda, kuŗu tu pavadi aizmugurē bezdarbībā, ir tikai solis tuvāk Vācijas sakāvei.

„Fazāns, pēc šiem Mārtiņa vārdiem tumši pietvīka un sarāvās, kā lapsenes sadzelts, tad piepildīja vēlreiz glāzes un pacēlis savu teica:

— Lai dzīvo vadonis! Mēs soļojam uz uzvaru!

Mans vīrs arī pacēla glāzi un teica:

— Lai dzīvo Latvija! Uzvaru es vairs neredzu, bet Latvija var tapt arī, Vācijai šo kaŗu zaudējot.

— Mārtiņ Liepa, lūdzu, tā nerunā. Ja tu turpināsi vēl šajā pašā virzienā, man būs jāpieceļas, un šajā mājā es vairs nesperšu kāju. Es nedrīkstu kaut domās pieļaut varbūtību, ka varenā vācu armija ir sakaujama.

— Tā nebija sakaujama, pašā sākumā. Atceries, kā gāja? Bet visu Austrumeiropu nevar pataisīt par koloniju 20. gadsimtā. Tas neiet vairs cauri. Te ir suns aprakts, un suns jau smird.

— Tu esi galīgi pacifisma samaitāts! — iesaucās īgni fazāns.

— Cilvēks, kas labprātīgi izšķiras doties uz fronti, nav nekad bijis pacifists, bet kaŗavīrs. Ja tu sekotu manai priekšzīmei, ja tavi kollēgas darītu to pašu, varbūt vēl viss būtu griežams par labu. Tikai ar vienu noteikumu: ministrs Rozenbergs ir pakaŗams pie tā paša staba, kur jūs kārāt čigānus un žīdus.

— Tas ir nepiedodami! Piedod, bet man ir jāiet, — fazāns piesarcis cēlās, nobučoja man roku un aizdrāzās, kā apsvilis. Kas atlika tēvam? Protams, nākošajā dienā viņam vajadzēja pieteikties leģionā, jo nebija nekādas garantijas, ka aiznākošajā mūsu māju neapciemo vācu drošības policija. Fazāns palika fazāns. Tas spēja visu."

Istabā elpoja klusums. Imants un Baiba raudzījās mātē ar pacilātības un lepnuma apstarotām sejām. Tikai mātes acis atkal kļuva valgas. Baibas apziņā pavidēja Imanta tēvs tāds, kāds bija redzams logatā uz kumodes. Viņa nav apprecējusi glēvuļa vai lieklaižas, bet drošsirdīga vīra dēlu! Tagad viņa saprata Imantu labāk nekā jebkad agrāk. Viņa tagad redzēja arī saknes, līdz šim baudīja tikai šī koka paēnu.

„Māt, to tu man nekad nebiji stāstījusi. Man tas bija jāzina, lai saprastu tēvu, lai saprastu labāk sevi..." ierunājās Imants, bet viņa balsī neskanēja pārmetums.

„Dēls, es to nestāstīju, bet man likās, ka nebija pienācis vēl laiks runāt. Nebija tādi apstākļi. Tagad, manuprāt, ir īstais brīdis. Tagad tu pats esi nokļuvis, varbūt, līdzīgā situācijā, kādā bija Mārtiņš Liepa, kad viņš sastrīdējās ar fazānu. Tas toreiz bija bīstami, bet tavam tēvam bija drosme pateikt patiesību. Jau reizi domāju tev par to pastāstīt, kad posies uz Ungāriju, bet atliku. Tu biji tikko apprecējies. Tagad tev pašam būs skaidrs, ka lietas, kuŗas nevar aptvert jauneklis, aptveramas vīram. Tagad arī Baibai tas viss labāk iespiedīsies atmiņā. Neviens cilvēks šajā pasaulē nevar dzīvot un nevar izaudzināt jaunu paaudzi, kam pašam pietrūkst iekšējā sīkstuma un taisnības mīlestības. Cik daudz mums ir vēja rādītāju! Bet kāds labums tiem? Kāds labums citām tautām, kuŗu vidū tie grozās? Vēja rādītājs paliks vēja rādītājs, lai būtu kaut apzeltīts, vai tikai apsudrabots, tāpat kā vienalga, vai tas uzstādīts uz pils vai strādnieku mājiņas jumta. Atmiņa maz pamazām man atdod vienu otru gadījumu, kuŗu bija glabājusi, man pašai negribot, bet vai visu var vienā dienā izstāstīt? Liekas, šis gadījums vislabāk raksturo Mārtiņu Liepu. Tad paliek viņa mudinājums doties no Kurzemes pāri jūrai. Viņš apzinājās, kādas briesmas mums draud, cik bezcerīgā ciņā viņš iesaistās un kāda vientulība viņam jāuzņemas, bet viņš deva padomu glābties tiem, kuriem nav vajadzības nest upuŗus, jo viņu upuriem nebūs nekādas nozīmes. Protams, viņam, no mums šķiroties Kurzemes krastā, bija palikusi vēl maza cerība, ka kāds varenais kaut kur pasaulē iežēlosies par mazo apspiesto tautu, nāks palīgā. Bet tagad zināms, ka mazajiem un vājajiem nav draugu, ka līdzjūtība ir tikai kapu vainags. Jo vairāk gaudojam un lūdzam līdzjūtības, jo bezcerīgāks stāvoklis mūs gaida. Var glābt tikai pašu iecirtība, pašu asinis un pašu darbs un upuri. Es domāju, ka arī tēvs to apzinās."

(Turpinājums sekos)

Kad pašiem jāraksta par sevi...

LATVIEŠU PRESES BIEDRĪBAS KANADAS KOPAS 20 GADU

Šāgada pēdējā mēnesī, tikai 20 dienu pirms brīža, kad pasaule uzsāka skaitīt jaunu gadu desmitu, ieejot 1970. gadā, aprit 20 gadu, kopš nodibināta Latviešu preses biedrības Kanadas kopa. Preses ļaudis arvien atcerējušies citu tautiešu un arī organizāciju dzimšanas dienas un darbības atceres. Nu arī viņu pašu biedrības Kanadas kopa kļuvusi jubilāre, ierakstot savu dibināšanas dienu, 1949. gada 11. decembri, latviešu avīžniecības vēsturē.

Pirmie latvieši no izpostītās pēckara Eiropas sāka ierasties Kanadā gan pāris gadu iepriekš, taču vairums še patvērumu sāka meklēt 1949. un vēlākajos gados, kad sākās vispārējā Eiropas tautu bēgļu plašāka izvietošana dažādās aizjūras zemēs. Kanada, par kuru daudzi bija ieguvuši skopas ziņas tikai no ģeogrāfijas grāmatām, kļuva daudziem par jauno mājvietu. Uz nedroša un svārstīga eksistences pamata, bez jebkādiem sakariem ar vietējo dzīvi un pazīšanos, pat bez valodas zināšanas, tikai ar trūcīgu bēgļa mantību rokā bija jāiekārtojas jaunajai dzīvei, izbaudot visus svešās zemes skarbumus un aukstumu. Slāpes pēc citu tautiešu tuvuma un latviska vārda bija lielas. Tā pirmais Toronto un arī pārējās Kanadas latviešu vienotājs, informācijas sniedzējs, mudinātājs, iedrošinātājs un spēka devējs bija pašreizējās „Latvijas Amerikā" priekšteicis — laikraksts „Brīvā Balss", ap kuru toreiz pulcējās pirmie preses darbinieki un līdzstrādnieki Biruta Senkēviča, Osvalds Breņķis, Valdis Beķeris, Valters Ziediņš, Ilmars Jankovskis un Jānis Deksnis, kuri 1949. gada 11. decembrī arī lika pirmos pamatus Kanadas latviešu preses kopai un stāvēja pie tās šūpuļa.

Pirmo reizi LPB Kanadas kopa vietējās latviešu sabiedrības priekšā stājās atklātā sarīkojumā. Tas bija Ziemsvētku eglītes vakars Ungāru zālē, ar savstarpēju apdāvināšanos un tikko nodibinātā Dainas koŗa dziesmām, tagad jau veļiem piepulcinātās dir. Ē. Freimanes vadībā. Preses ļaužu un citu latviešu kultūras darbinieku pulciņš toreiz Torontō bija visai mazs, tomēr pastāvīgi auga gan ar jauniem iecelotājiem, gan ar tiem, kas pēc obligātā līguma gada ieradās no Kanadas meža, farmām un raktuvēm, izpelnījušies ar saviem sviedriem tiesības dzīvot šai zemē. Nu plašāku darbību varēja attīstīt arī preses ļaudis, kuŗi 1951. gada 1. decembrī Sv. Andreja baznīcas zālē sapulcējās savā pirmajā biedru sapulcē. Arī šoreiz aktīvo darbinieku pulciņš nebija liels, bet jau parādījās arī vairākas jaunas sejas — Alfreds Skrodelis, Pēteris Dreimanis, Tonija Krūka, Ingrida Vīksna, Angelika Gailīte, Hugo Vītols, Jēkabs Vītols, Viktors Upeslācis un Valdis Skudra. Pirmo biedru sapulci vadīja mag. hist. P. Dreimanis, protokolēja Dr. iur. H. Vītols. Paudās vienprātība, apgarotība, entuziasms. Vienprātīgi arī ievēlēja kopas pārvaldes organus: valdē — priekšsēdi Birutu Senkēviču, vicepriekšsēdi Alfredu Skrodeli, sekretāri Ingridu Vīksnu, kasieri Viktoru Upeslāci un biedrzini Angeliku Gailīti, bet revīzijas komisijā — Pēteri Dreimani, Toniju Krūku un Jēkabu Vītolu. Tā tas iesākās.

Visilgāk kopas pārvaldes organos darbojusies Biruta Senkēviča — līdz šim laikam, tāpat Viktors Upeslācis — gan valdē, gan revīzijas komisijā. Kādu laiku kopas dzīvi kā valdes priekšsēdis vadīja Dr. Heronims Tichovskis, ilgāku laiku par sekretāri darbojās Indra Gubiņa, pārmaiņus arī revīzijas komisijā; tāpat kopas biedri Aleksandrs Stašāns, Velta Toma, Arnolds Rasa, Benedikts Čevers, Krišs Sidars, Tonija Krūka, Jānis Deksnis, Malvīne Balduma—Krone, Tālivaldis Ķiķauka, Arnolds Lūsis, Ernests Slaucītājs, Osvalds Kļavenieks, Jānis Cīrulis, Modris Lorbergs, Žanis Zentiņš un pēdējos gados, ierodoties no Rietumvācijas, lai vadītu laikrakstu „Latvija Amerikā", Alfrēds Vinčels.

Preses kopas gadskārtējie sarīkojumi bijuši Preses balles un tām sekojošie rakstnieku cēlieni, esot arī galvenajiem ienākumu avotiem, no kuŗiem savukārt līdzekļi ar devīgu roku atvēlēti sabiedriskajām un kultūras organizācijām, arī izglītības pasākumiem un jauniešiem. Rakstnieku cēlieni pulcinājuši dzejniekus un rakstniekus arī no ASV, bet Kanadas kopas biedri savukārt viesojušies pārrobežā „amerikāņu" literārajos sarīkojumos. Kanadas latviešu dziesmu svētku ietvaros LPB preses kopas valde izkārtojusi rakstnieku cēlienus, un arī nākošā gada 5. dziesmu svētku rīcības komitejā darbojas kopas pr-ce B. Senkēviča. Tāpat rīkoto kultūras dienu rakstnieku cēlienus kārtojusi un vadījusi LPB Kanadas kopa. Rīkoti arī diskusiju vakari ar referātiem, rakstnieku godināšanas sarīkojumi, atceres akti, vākti līdzekļi Pēteŗa Ērmaņa un Jāņa Mediņa balvai, tāpat Raiņa pieminekļa celšanai.

LPB Kanadas kopas devīgo roku jutušas Toronto latviešu skolas, jaunatnes pulciņi, Kultūras un studentu stipendiju fonds, Ministeres latviešu ģimnazija, LPB pašpalīdzības fonds, LNAK skolu daļa un kultūras un izglītības nozares bibliotēka, atbalstīti slimības piemeklētie preses ļaudis un literāti, Latviešu nams Toronto u. c. Kultūras vajadzībām vien kopa savā devumā šobrīd var rakstīt vairāk nekā 5000 dolaru.

Preses ļaudis visu laiku gājuši roku rokā arī ar māksliniekiem, it īpaši ar Toronto māksliniekiem vienību Latvis, kuŗas biedri savukārt ar saviem zīmējumiem kuplinājuši Preses kopas gadskārtējās balles izdevumu „Preses Pīle", devuši Preses balles dekorātīvo ietērpu un vienmēr bijuši klāt visur, kur preses ļaudim „kaut kas notiek". Arodnieciskajā darbā LPB Kanadas kopa sapņemusi vairākas sūdzības par autoru tiesību aizkārumu, kuŗu atjāvušies daži izdevēji ASV un Eiropā.

Paīsā darbības apskatā nav iespējams pakavēties pie visiem LPB Kanadas kopas veikumiem 20 gados. Latviešu sabiedrība pati bijusi veiktā un dotā aculieciniece, esot reizē devēja un saņēmēja. Visi aizvadītajā laikā esam kļuvuši par 20 gadiem vecāki, daudzus jau arī aizsaukusi nāve. Tā LPB Kanadas kopas darbinieku vidū nav vairs Jāņa Cīruļa, Jēkaba Vītola, Osvalda Breņķa, Malvīnes Baldumas—Krones un Aleksandra Batņas, kaut liekas, ka vēl vakar viņi bijuši pārējo vidū.

No tikai 6 preses darbiniekiem, kuŗi pirms 20 gadiem lika pamatus LPB Kanadas kopai, tā tagad pieaugusi uz 44 biedriem, kuŗu lielākais gandarījums ir viņu darba novērtējums un latviešu sabiedrības atsaucība šim darbam. Taču katrs darbs prasa arī atpūtu un dažas jautrākas stundas, ko arvien pelnīti sagādājusi tradicionālā Preses balle, kuŗā reizi gadā satiekas lasītāji ar rakstītājiem. Šoreiz, jubilejas gadā, par balles vietu izraudzīta ārējā izskatā gandrīz vai romantiskā Casa Loma pils, kuŗā preses darbinieki un literāti gaidīs savus viesus un sava darba vērtētājus kuplā skaitā. Parasti kopas rīkotā Preses balle Toronto notikusi gada sākumā, taču šogad izraudzīts rudens — 8. novembris, apvienojot balli ar LPB Kanadas kopas 20 gadu darbību, kuŗas atceres akts ar rakstnieku cēlienu notiks 9. novembrī plkst. 12 dienā Latviešu namā Toronto.

„Redzēsimies visi šajos abos lielajos jubilejas sarīkojumos!" — tāds ir preses ļaužu un literātu aicinājums un vēlēšanās.

—sd—

Rīgas (72.) skautu vienības Toronto 7 dižskauti, kuŗi, kā jau ziņots, 94 kanadiešu skautu, gaidu un vidusskolēnu vidū par t.s. „Edinburgas hercoga programmā" sasniegto kvalifikāciju saņēma Edinburgas hercoga sudraba un bronzas medaļas, klātesot pašam hercogam — Anglijas karalienes vīram princim Filipam: priekšā no kreisās Andris Šmits, Imants Kārkliņš, Imants Jansons un Arnis Rozītis; aizmugurē Normunds Goba, Ivars Krastiņs un Ludis Hābs un Rīgas vienības dižskautu pulciņa vadītājs L. Goba. Foto: A. Kārkliņš

Pēteris Aigars Hamiltonā

PATEICĪBAS DIEVKALPOJUMS PAR BAZNICAS IZMAKSU

„Latviešu rakstnieki un dzejnieki nekad nav ļāvuši apdzist tautas dzīvā gara dzirkstij, vienalga, vai tā bijusi kā ogle pelnos, vai arī sasalušas leduspuķes veidolā," uzsvēra komponists Imants Sakss, atklājot Hamiltonas vanadžu kopas rīkoto Pēteŗa Aigara vakaru. Iepazīstinot publiku ar viesi no Anglijas, I. Sakss nolasīja viņa dzejoli „Rudens dziesma", kas rakstīts pēc Teodora Štorma motīva un dāvināts Vilim Štepleram, nelaiķa Jāņa Jaunsudrabiņa znotam.

P. Aigars referātā pakavējās pie temata „Latviešu tautas nākotnes izredzes", atzīstot, ka mūsu tauta dzīvo it kā mazās salās, kuŗas nemitīgi grauž jūras viļņi, jo pasaulē nekas nav sastindzis — viss plūst, mainās un pārveidojas. Referents uz latviešu tautu attiecināja veco sakāmvārdu, ka „ozols nekrīt uz pirmo cirtienu", jo tā jau daudz cietusi un izturējusi, bet daudz būs arī vēl jāpārdzīvo. Ar ironisku smaidu P. Aigars norādīja: „Pad. savienībā visi cilvēki ir vienlīdzīgi, tikai dažī vienlīdzīgāki par pārējiem." Viņš tomēr atzina, ka latviešu tauta nav visu zaudējusi, ko 1918. gadā ieguva, trūkst tikai paļāvības uz nākotni. Norādīdams, ka nedrīkst aizmirst faktu, ka nākotne nāk no pagātnes, referents pakavējās pie daudziem politiskiem notikumiem un parādībām, analizējot, kādā veidā tie varētu ietekmēt latviešu tautas turpmāko likteni. Referātu Anglijas ciemiņš beidza ar atzinumu: „Ja ticību pratīsim atstāt saviem mantiniekiem, tad Latvija reiz būs atkal brīva." Pēc referāta P. Aigars lasīja virkni dzejoļu no sava jaunā krājuma „Zaļie zīmneši", kuŗš bija tikai 5 dienas vecs.

Pateicoties viesim par informatīvo referātu un lasītajiem dzejas paraugiem, kā arī apsveicot viņu ar nesen Toronto aizvadītajiem 65 mūža gadiem, Hamiltonas vanadžu kopas pr-ce N. Pulciņa pasniedza P. Aigaram veltī. Pēc īsa pārtraukuma, kuŗā vanadzes vakara dalībniekus pacienāja ar kafiju un maizītēm, I. Sakss vadīja pārrunas un debates par referātā dzirdēto un ar to saistītiem jautājumiem.

★

Sakarā ar baznīcas galīgo izmaksu ev.lut. Kristus draudze 26. oktobrī pulcējās īpašā pateicības dievkalpojumā, kuŗā bez draudzes mācītāja E. Pavasara piedalījās arī māc. A. Voitkus no Montrealas, kuŗš pirms 12 gadiem dzīvoja un strādāja Hamiltonā, un draudzes koris A. Skudras—Kārkliņas vadībā.

Pēc dievkalpojuma baznīcas sarīkojumu zālē baznīcēni ar viesiem pakavējās draudzes vakarā, kuŗa laikā māc. E. Pavasars sveica igauņu draudzes pārstāvjus, viņiem pateicoties par palīdzību baznīcas izmaksā, bet māc. A. Voitkus, uzrunājot draudzi, atzinās, ka, iebraucot Hamiltonā, vienmēr jūtas tā, it kā būtu atgriezies mājās, tad pakavējās pie latviešu dzīves Montrealā un īsumā raksturoja savas draudzes darbu. Draudzes meiteņu ansamblis Dzintars A. Skudras—Kārkliņas vadībā nodziedāja 4 dziesmas, pēc tam vēl divas kopā ar zēnu ansambli. Pēc priekšnesumiem draudzes pr-ks V. Dābolinš pateicās draudzes locekļiem par palīdzību baznīcas izmaksā, bet māc. K. Pavasars sniedza īsu pārskatu par draudzes darbību pēdējos 10 gados.

BSK

T. ĶIĶAUKA UN VIŅA ATZIŅAS

(Pārnesums no 3. lpp.)

gāds Imanta Kopenhāgenā, kuŗa t. s. mazajā serijā pērn parādījās T. Ķiķaukas episkā poēma „Zēns ar pūķi". Līdztekus visam viņš atradis laiku arī rakstīšanai kanadiešu žurnāliem un mākslas kritikām latviešu laikrakstos, nemaz nerunājot par cītīgu līdzdarbošanos žurnālā „Jaunā Gaita" un citos latviešu periodiskajos izdevumos. Un kur vēl Eiropas ceļojumi, apmeklējot mūzejus, mākslas galerijas un studijas visos lielākajos centros!

„Šogad esmu nodevies glezno-šanai ļoti intensīvi, no kā stipri cietusi rakstniecība," beidzot sarunu, paskaidroja Tālivaldis Ķiķauka. Lai nu tā nebūtu!

K. Sidars

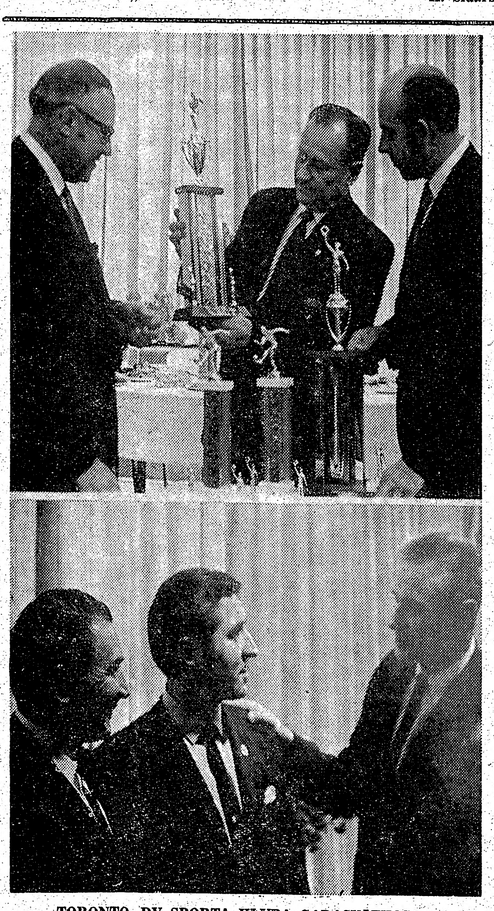

TORONTO DV SPORTA KLUBA GADASVĒTKOS Atskatoties uz rosīgi aizvadīto darbības gadu (skat. rakstu iepriekšējā numurā), Toronto DV sporta kluba vadība arī šogad bija rūpējusies par kuplu apbalvojumu klāstu. Augšējā uzņēmumā kluba prks R. Kadiķis (pa kreisi) paskaidro ierakstus balvās DV Toronto nodaļas vicepriekšsēdim J. Treijam, nokļausoties arī Latviešu sporta apvienības Kanadā priekšsēdim V. Sališam. — Apakšā: Apbalvotos A. Kudrašovu (pa kreisi) un A. Alksni apsveic kluba basketbola vienības kapteinis A. Richters. Foto: J. Liģers

Paaugstinātas pasta likmes saiņiem

Kā „Canadian Scene" ziņo, ar 1. oktobri Kanadas pasts paaugstinājis likmes saiņu sūtījumiem uz ārzemēm par 18,1%, bet saiņiem pašas Kanadas robežās maksu par 34% paaugstinās ar 1971. gada 1. janvāri.

Ar 1. oktobri saiņu sūtīšanas maksas paaugstinājumi tomēr nav vienādi, minētie 18,1% ir tikai caurmēra paaugstinājums. Tā sūtījumi uz ASV tagad maksā 14 — 67% dārgāk, izņemot vieglos sainīšus līdz 1 uncei, kuŗiem maksa palikusi līdzšinējā. Piemēram, 5 mārciņu saiņa nosūtīšana uz ASV tagad maksā 1,75 dol. resp. 50 centu dārgāk. Starptautiskais saiņu pasts (uz visām valstīm, izņemot ASV) tagad iedalīts divu likmju joslās līdzšinējo trīs vietā. Četru likmju grupu vietā maksu tagad aplēš par katru mārciņu. Sakarā ar to saiņu sūtīšana uz Lielbritaniju, kuŗa ietilpināta vienā joslā ar Eiropu, Afriku, Okeāniju un Āziju, paugstinājusies visvairāk, starp 9 un 181%. Piecu mārciņu saiņa nosūtīšana līdzšinējā 1 dol. vietā tagad maksā 2,60 dol. Amerikas kontinenta valstis, izņemot ASV, veido 2. sūtījumu apmaksas joslu. Izņemot 5% samazinājumu vienā svara kategorijā, šai joslā paaugstinājumi izdarīti pat līdz 155% apmēram. Piecu mārciņu saiņa nosūtīšana sadārzinājusies par 70 centiem uz 2.30 dol. Saiņu nosūtīšana uz Eiropu, izņemot 6% un 14% samazinājumu divās svara katēgorijās, padārdzināta līdz 58%. Še 5 mārciņu saiņa nosūtīšana tagad maksā 2,69 dol. resp. 40 centu vairāk.

Likmes saiņu sūtīšanai pašas Kanadas robežās ar sākumā minēto datumu paaugstinās 15 — 34% apmērā vienas provinces robežās (Atlantijas provinces uzskatīs par vienu). Pēc jaunajām likmēm, 1 — 2 mārciņu sainīša sūtīšana maksās 45 centus (par 10 c. dārgāk), bet 25 mārciņu sainis — 2,55 dol., par 65 centiem vairāk. Likmes sūtījumiem uz tuvējām provincēm paaugstināsies par 16 — 29%. Saiņi, svarā vieglāki par 6 mārciņām, veido Kanadā 80% no visiem sūtījumiem. Tiem paredzēts 5 — 20 centu paaugstinājums. Ar 1. oktobri jau atcelti saiņu sūtījumi Kanadas robežās pa gaisa pastu, tā ka tagad steidzamības gadījumos saiņi jāsūta kā 1. klases pasts.

A. K.

TORONTO ZIŅAS

● Gaujas gaidu vienības rīkotais Mārtiņvakars notiks 9. novembrī plkst. 4 pēcpusdienā Latviešu namā.

● Sv. Andreja draudzes svētdienas skola, kuŗa jauno mācību gadu uzsāka pirms viena mēneša ar 30 bērniem, tagad pulcina jau ap 50 audzēkņu, bet, kā rāda iepriekšējie gadi, mācībām turpinoties, arī šis skaits vēl pieaugs. Tā paredzams, ka arī šogad skolu apmeklēs ap 70 bērnu, mācoties 5 grupās. Bez skolas vadītājas A. Cēberes par skolotājiem vēl darbojas V. Bruniņa, G. Melli, E. Ķivle, B. Kūla, Z. Ķuze, I. Vaivara un prāv. B. Fedders, iesākot mācības ar kopīgu svētbrīdi. 26. oktobrī notika svētdienas skolas bērnu vecāku sapulce, piedaloties 20 skolotājiem un vecākiem. Par grupu pārstāvjiem izraudzīja Zigridu Kalnu, Indru Vaivaru, Emīliju Rudzīti, Irmu Tigeri un Ingeborgu Veinbergu, bet skolas saimniecības vadītājam Erikam Melli izraudzīja trīs palīgus — J. Lūsi, E. Rudzīti un Z. Auguli. Svētdienas skolas eglītes vakars paredzēts 21. decembrī plkst. 3 pēcpusdienā ar bērnu ludziņu un citiem priekšnesumiem.

● Sv. Andreja draudzes dāmu komitejas gada sapulcē 26. oktobrī, piedaloties 32 dalībniecēm, pārskatu par aizvadīto darbības gadu sniedza pr-ce A. Ķikule. Jaunajā komitejas valdē ievēlēja 14 līdzšinējās un 6 jaunas darbinieces, kuŗas pienākumus sadalīja šādi: priekšniece A. Ķikule, viņas palīdzes I. Plīse un M. Čopa, sekretāre M. Vilciņa, kasiere I. Kajaka, viņas palīdze L. Ķikule, inventāra pārzine M. Kauliņa, viņas palīdze A. Ausekle, saimniecības nozares vadītāja M. Beikmane un viņas palīdzes E. Kauliņa un A. Korba. Bez minētajām saimniecības nozarē vēl darbosies M. Deviņa, K. Ezerkalna, M. Hollandera, A. Ozola, N. Priedīte, I. Vaivara un A. Veisa. Par altāŗa pārzini izraudzīja E. Namgaudi, bet aprūpes nozari vadīs E. Garumsone.

● Kanadas latviešu 5. dziesmu svētkiem nākošajā gadā Toronto vēl pieteikts Bukskauntijas un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzes koris ar 27 dziedātājiem A. Šulcas vadībā. Nākošā dziesmu svētku rīcības komitejas sēde notiks 11. novembrī, plkst. 7.30 vakarā Latviešu namā. Parasti sēdes notiek katru otru pirmdienu, taču šoreiz diena izmainīta ar otrdienu, jo tā ir kanadiešu Piemiņas diena, kad daudzas iestādes nestrādā.

● Jaunatnes pulciņa Staburags nesen ievēlētā valde pienākumus sadalījusi šādi: priekšsēdis Edgars Šmits, viņa vietnieks un kasieris Pēteris Ancāns, sekretāre Inese Ezerkalna, biedrzine Daina Siliņa, informācijas daļas vadītājs Valdis Pālens un valdes locekle Jūlija Kurmīte.

● Latviešu nama valdes un dāmu komitejas kopsēdē 28. oktobrī dāmu komitejas pr-ce E. Galdiņa nodeva nama valdes pr-dim M. Tožam dāmu rīkotās ceļojumu loterijas atlikumu — 800 dolaru nama tālākai izdaiļošanai. Ceļojumu izloze notika 28. septembrī Latviešu nama 5 gadu darbības atceres sarīkojumā, par ko jau ziņots.

● Bez jau iepriekš ziņotajiem, Sv. Jāņa draudzē archibīskaps A. Lūsis kristījis Dorenu Voldemaru Stukuli, Valdemāra un Ligitas dēlu. Dainu Laimdotu Dženingu (Jennings), Leonarda un Laimdotas meitu, kā arī Terezi Džilkraisti (Gilchrist), Glena un Intas meitu. — Sv. Andreja draudzē māc. Ā. Čops salaulājis Jāni Dzirnekli ar Olgu Kalniņu un Zigfrīdu Tomsonu ar Veltu Viškeri, bet Austrumu draudzē māc. A. Briedis kristījis Kristīni Ritu Risku, Džēma un Ievas meitu.

● Sv. Jāņa draudze līdzšinējās Kiras Strautiņas vietā, kuŗa jau pavasarī bija izteikusi vēlēšanos no pienākumiem atteikties, par jauno draudzes kancelejas darbinieci pieņēmusi Ainu Konci. Draudzes kanceleja, tāpat kā līdz šim, būs atvērta otrdienās un ceturtdienās no plkst. 6 — 9 vakarā, kur sekretāre sasniedzama arī pa tālruni 921-3327. Draudzes padomes sēdē 17. oktobrī draudzes vadība un mācītājs izteica K. Strautiņai pateicību par apzinīgi veikto darbu un labo sadarbību. Sēdē, kuŗu vadīja draudzes pr-ks Ž. Rūtenbachs, pārrunāja draudzes darbību un noklausījās ziņojumus, pievēršoties arī draudzes lauku īpašuma Saulaines saimniecībai. Nolēma aicināt draudzes locekļus pasteidzināt savus maksājumus, jo draudzei jākārto dievnama parāds.

● Puķu veikala Lotus īpašnieku I. un A. Tīrumu izkārtojumā 7. novembrī plkst. 8 vakarā Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu telpās atklās keramikes Annas Graudiņas otru darbu izstādi Toronto, kuŗa laikā no plkst. 10 — 6 vakarā būs atvērta arī otrā dienā.

● Latvijas valstssvētku aktā 22. novembrī plkst. 7. vakarā Itona auditorijā programmas daļā bez jau agrāk minētajiem ar latviešu tautas dziesmām piedalīsies arī Hamiltonas meiteņu ansamblis Dzintars (14 dalībnieču) diriģentes A. Skudras-Kārkliņas vadībā.

● TLB inženieŗu un tehniķu kopas referāta vakarā 20. novembrī plkst. 8 Latviešu namā, TLB istabā, inž. Uldis Ķiesners runās par tematu „Ciklotona magnēta projekts 4000 tonnu celtspēja". Referātu aicināti noklausīties visi interesenti.

● DV Toronto nodaļas biedru vakars ar makšķerēšanas sekcijas veiksmīgāko dalībnieku apbalvošanu notiks 15. novembrī plkst. 7.30 DV namā. — Nodaļas vanadžu sanāksmē 21. oktobrī piedalījās puse no kopas vanadžu skaita, pārrunājot aktuālos darbības jautājumus. — Nodaļas valde saņēmusi pateicības rakstu no Toronto notikušo kokļu svētku rīkotājiem par bez maksas atvēlētajām DV nama telpām dekorāciju gatavošanai un mēģinājumiem.

● TLB sestdienas skolas šī mācību gada sarīkojumi paredzēti: 22. novembrī — Latvijas valstssvētku akts, kuŗā ieradīsies arī ALA un BPLA valdes pr-dis prof. P. Lejiņš, 4. janvārī — Ziemsvētku eglīte, 3. maijā — Ģimenes diena un 6. jūnijā — izlaiduma akts. Šai mācību gadā kopīgais skolēnu skaits samazinājies uz 314, tā ka 4 klasēm vairs nav vajadzīgas parallēlklases. Šogad darbojas arī speciāla klase latviešu valodas mācīšanai mazpratējiem vai nepratējiem, kuŗā sākumā bija 8 audzēkņi, bet viena meitene valodas zināšanās tik ātri progresējusi, ka jau pārcelta uz savām zināšanām atbilstošo 5. klasi, jo spēj mācībām latviešu valodā tagad sekot. Paredzams, ka līdz Ziemsvētkiem tik tālu būs ticis arī kāds klases zēns.

SV. KATRIŅAS

● DV nodaļas sarīkojums „Nezūdīgais karavīru laiks" notiks 9. novembrī plkst. 4 pēcpusdienā franču baznīcas zālē (101 Garmet St.); pēc tam teātŗa izrāde „Uz maiņām" vietējā ansambļa izpildījumā.

JAUNA ANSAMBĻA IZVEIDOŠANĀS

Kokle, mūsu senču daudz ap-nākumiem. Var droši teikt, ka viņa paspārnē un vadībā meiteņu koklētāju grupa ātri izauga no bērnu autiņiem. Uzņēmies skolotāja pienākumus, J. Dindzāns, kam pašam mūzika ir sirds lieta, bija spiests nopietni iedziļināties koklēšanas mākslā, meklēt dažādas iespējas, bet visvairāk notīs un grāmatas par koklēšanu. Tās nebija viegli sadzenamas. Kad Andreja Jansona grāmata „Koklēšana" bija sadabūta, no tās vadzdēja izgatavot fotokopijas, lai katrai koklētājai būtu pašai savi „pieturas punkti". Te atkal talkā nāca P. Agrums, kuŗš vēlāk, pateicoties jaunajām koklētājām, grupai atdeva arī pats savu personīgo kokli. Tad kokli izgatavoja G. Strautiņš, un tā Montreala varēja lepoties ar 5 koklētājām: Ritu Strautiņu, kuŗa ir jaunā kokļu ansambļa vadītāja, Lindu Bērziņu (kasiere), Renāti Dindzāni, Aldu Plūmi un Kristīni Vikmani. No Vinipegas uz Montrealu pārceļoties Štauveru ģimenei, klāt nāca vēl Dace Štauvera, kuŗa kokli neņēma rokā pirmo reizi. J. Dindzāna ierosinājumā jaunajām koklētājām piesaistīja arī trīs dziedātājas — Māru Kulberi, Lilitu Kulberi un Vitu Plūmi, ar ko ansamblis pieauga uz jau 9 dalībniecēm.

Šī nelielā, bet vienmēr atsaucīgā koklētāju grupa, kuŗa kā vienība ir patstāvīga, spēlē un dzied latviešu tautas melodijas, darbodamās DV Montrealas nodaļas paspārnē. Tā līdz šim arī visatsaucīgāk un devīgāk materiāli atbalstījusi jaunās koklētājas, kuŗas izpelnījās tik atzinīgu vērtējumu kokļu dienās Toronto. Ansamblis bez tam jau uzstājies ne tikai Tērvetē, bet arī abu vietējo latviešu ev.-lut. draudžu šāgada bazāros un DV nodaļas gadasvētkos. Pašreiz var teikt, ka vairs nav pārskatāms nedz paredzams jauno koklētāju un dziedātāju turpmākais ceļš: viņas visiem patīk, visur viņas vēlas dzirdēt.

Lai ansambļa cerības un ieceres piepildītos, lai gandarītas būtu līdzšinējās pūles, nepieciešami līdzekļi, jo koklētājas, kas labi saprotams, labprāt vēlētos iegādāties tautas tērpus. Dažas organizācijas jau atsaukušās ar ziedojumiem, bet meitenes patiešām pelnījušas, lai šai priekšzīmei sekotu ne vien citas organizācijas, bet arī atsevišķi tautieši.

šk.

Vai gleznotājs sākas tikai ģenija pakāpē?

Kad pulciņš jauniešu, Kolumbijas universitātes latviešu studentu diskusiju grupas aicināti, bija ieradušies Jonkeru baznīcā Ņujorkā, lai apskatītu jauno mākslinieku gleznu skati, laikrakstā „Laiks" tieši bija parādījies kritiķa Jāņa Krastiņa raksts „Kas ir ģenijs", atklātas vēstules veidā jaunajiem māksliniekiem. Tā pārrunas izraisījās ne tikai par izstādītajiem darbiem, bet arī par šo rakstu. Pārrunu dalībnieki atzina, ka ir ļoti netaisni salīdzināt meistara Ludolfa Liberta darbu izlasi ar grūtās gleznošanas mākslas pirmo soļu spērējiem un ka no profesionāla kritiķa gan vajadzētu gaidīt katra izstādes dalībnieka pieminēšanu vārdā, kaut vai vienā teikumā. Nebūs tiesa, ka šie jaunie mākslinieki nebūtu kritiķa pieminēšanas vērti, vismaz lietojot mūsdienu mērauklas, jo „pieaugušo" mākslinieku darbu skatē bieži redzēti vājāki darbi, taču par tiem kāds tomēr arvien uzraksta vairīgu, taču labdabīgu kritiku, kā saka, „trimdas vienotības labad". Jaunieši domāja, ka šo pašu argumentu derētu ievērot arī jauno mākslinieku skates reizē, jo viņi nesuši savus labākos sasniegumus rādīt latviešu publikai, kaut mācījušies amerikāņu skolās. Nopietna kritika dotu arī morālu atbalstu Jonkeru baznīcai, kuras vadība šādas skates rīko katru gadu, pie kam, varbūt, no rīkotājiem neviens pat nav diskutējis, vai tās vairāk noder mūsu jauniešu piesaistīšanai pie latviešu sabiedrības, vai vispārējai mākslas veicināšanai.

Tā kā šo pārrunu laikā neviens kritiķis jauno mākslinieku darbu skati nebija presē izvērtējis (starplaikā to „Latvijas Amerikā" 72. n-rā darījis Egils Kalme), tad jaunieši paši, neviens nebūdams speciālists, nolēma izteikties, ko par redzēto domā. Vispārējais atzinums bija, ka krāsu salikšana un to pareizo attiecību atrašana pagaidām, varbūt, nav jauno mākslinieku stiprā puse, taču daudz atzinīga sakāms par viņu zīmēšanas spējām. Par vienu pat izspruka piebilde: „Viņa krāsu attiecības ir rozā un rozā ar rozā, un man nepatīk rozā . . ." Šai gadījumā nepalīdzēja arī visu rozā novietošana vienkopus, pie tam uz pelēkdzeltena fona. Turpretim „pašievēlētie kritiķi" izteicās ļoti atzinīgi par skates vispārējo izkārtojumu un telpas izmantošanu. Visizdevīgāko fonu, pēc viņu domām, saviem darbiem bija pratis atrast Uģis Nīgals, par kuru „kritiķi" domāja, ka viņam ir izcilas novērotāja spējas, kuras tas asprātīgi izmanto savās kompozicijās. Nīgals strādā rūpīgi un daudz, ir 21 gadu vecs un gatavojas beigt Cooper Union mākslas skolu.

Mākslas paidagoģijas klasi Kolumbijā jau beigusi Elga Gūtmane-Dzirkale, kuŗa kopā ar U. Nīgalu atzīstama par vistālāk tikušo šīs skates dalībnieci. Imponēja viņas atbrīvotā personība zīmējumā, piemēram, darbos „Dzīves straumē" un „Mūzika", — sprieda jaunieši.

Mariss Irbe ne tikai glezno, bet arī spēlē teātri, dzejo un vingrinās tēlnieka mākslā, neticot formālas izglītības vērtībai gleznošanas ziņā (viņš beidzis drāmas skolu). „Kritiķi" atļāvās izteikt pretējus ieskatus, domājot, ka piedzīvojuša skolotāja acs viņam tomēr palīdzētu atšķirt īpatības no kļūdām. Nav tomēr noliedzams, ka Irbes darbiem aužas cauri sava veida drāmatisms, tāpēc būtu interesanti zināt, kā publika būtu reaģējusi uz diviem temata nepiemērotības dēļ no skates „izcenzētiem" darbiem.

Jānis Baļķītis un Dzintra Lejiņa bija skates visjaunākie dalībnieki. Izstādei sākoties, 18 gadu vecā Dz. Lejiņa bija paguvusi nostudēt Prata institūtā veselas trīs nedēļas, taču jau iepriekš beigtajā mūzikas un mākslas vidusskolā apguvusi labas zīmētājas un kokgriezējas spējas. Tikpat vecais J. Baļķītis, kas pavasarī beidzis to pašu skolu, bet šogad vēl nemaz nav sācis studēt, bija skates viskontroversālākais dalībnieks. Lai ietu kur iedami, „kritiķi" āaut kā arvien satikās viņa darbu stūrī, vienā pašā abstraktajā „Kompozicijā Nr. 11" ietulkodami gandrīz duci izskaidrojumu.

Dekorātīvu puanti jauniešu spriedumā skatei piešķīra Zanes Treimanes-Iglehartas modernais „Veidojums telpā", kas ļoti kontrastēja ar Indriķa Kaņepa uzsvērti latviskajām klētiņām, pirtiņām un akām. „Kritiķi" labu brīdi stāvēja Kaņepa darbu priekšā, pieres savilkuši krunkās, kamēr beidzot viens, apmēram 18-gadīgs, nopietnā balsī izteica spriedumu: „Klētiņa nav etnografiski pareiza. Šim jumtam jābūt augstākam."

Ieva Rozentāle bija izstādījusi trīs darbus, katru citā tehnikā, ar to radīdama dažādību skates darbos. Ja viss ies uz priekšu kā līdz šim, tad apdāvinātajam zīmētājam, 20 gadu vecajam Prata institūta audzēknim Jurim Cimbulim būs krietni jācīnās gar eļļas krāsu noslēpumiem, bet centīgajai Mārai Lauvai, kuŗa prot gludi strādāt dažādās tehnikās — ar sevis atrašanu. Tas bija jauniešu spriedums.

Sekodami Jāņa Krastiņa padomam, „kritiķu" grupa beigās apmeklēja arī telpu, kuŗā glabājas prof. L. Liberta darbi. Nemaz nemēģinot apstrīdēt viņa nozīmi latviešu gleznieciībā, jauniešu atzinums bija: ja kāds jauns gleznotājs šobrīd tā gleznotu, tad vienīgais, ko par viņu varētu teikt, būtu, ka viņš kopē Libertu, jo mūsu laikā neviens vairs tā neglezno.

D. V.

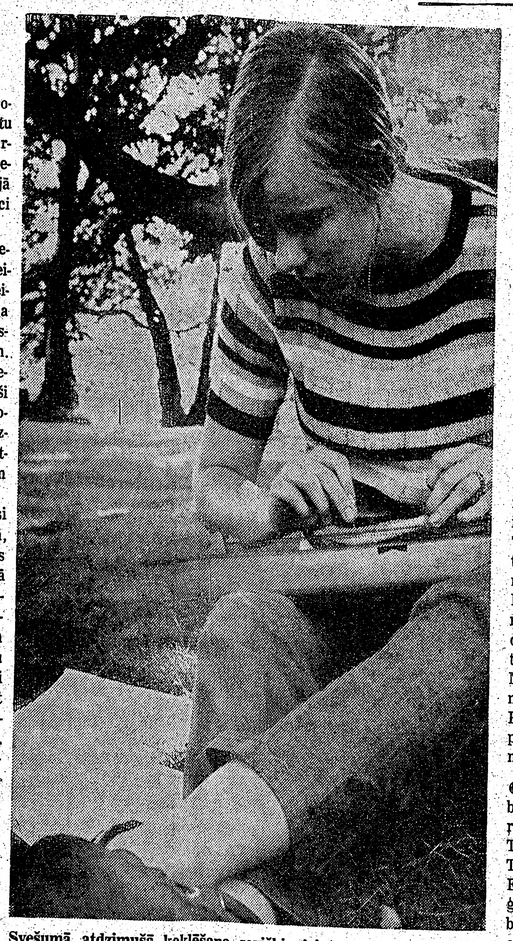

Svešumā atdzimušā koklēšana sevišķi ieinteresējusi jauniešus. Arī Zuze Krēsliņa izmantoja brīvos brīžus Oregonas upes krastā pie Portlandes notikušajā Divreizdivi nometnē, lai vingrinātos koklēšanā.

Svešas zemēs

LATVIEŠU SVESUMA DZĪVES AINAS 80 GADOS

ZIEMEĻAMERIKĀ © ARTURA VIRSNIEKA

FILMAS PIRMIZRĀDE MILVOKOS

„Kamēr vien skanēs latvieša balss, dzīvos latviešu tauta!" — ar šiem tīcības un cerības apliecinājuma vārdiem izskan Artura Virsnieka latviešu trimdas dokumentārfilma „Svešās zemēs", kuŗu pirmoreiz varēja skatīt 18. oktobrī Milvokos. Filmas radīšanai autors cītīgi nostrādājis turpat trīs gadus, bet materiāli vākti jau kopš 1952. gada, ceļojot uz visiem ievērojamākajiem latviešu sarīkojumiem dažādās Ziemeļamerikas vietās.

Filmas ievadījumā redzami pirmie latviešu ieceļotāji ASV un parādīta viņu darbība latviskās sabiedrības un kultūras veidošanā svešā pasaules malā. Materiāli šai daļai iegūti no Oskara Akmentiņa Bostonā. Tālākajā filmas norisē skatītāju acu priekšā aizrit pēckara trimdas paaudzes izcilākie dzīves notikumi — pirmie vispārējie dziesmu svētki Čikagā, dziesmu svētki Ņujorkā, Klīvlendā, Toronto, Sietlā un citos latviešu centros, DV organizācijas 20 gadu jubilejas svinības Čikagā, pirmās jaunatnes draudzības dienas Niagarā 1954. gadā, pirmie jaunatnes svētki Toronto. Liela filmas daļa veltīta jaunajai paaudzei — latviešu skolām, bērnu svētkiem, skautiem un gaidām. Daudz ainu no lielajām nometnēm „Latvija" un „Tēvzeme". Redzami arī citi nozīmīgi notikumi latviešu dzīvē svešumā — Jāņu svinēšana, Preses balle Čikagā, Mārtiņvakars, kapu svētki, tautību festivāls, varoņu godināšana. Pavīd daudz seju, kuŗu vairs nav mūsu vidū: archibīskaps K. Kundziņš, strēlnieku bataljonu dibinātājs Jānis Goldmanis, skautu vadītāji V. Klētnieks un A. Gregors, Jānis Niedra, Zinaida Lazda, Ādolfs Kaktiņš, Lilija Štengele, prof. Adolfs Ābele, Otto Krolls u. c. Arturs Virsnieks izvadā skatītājus arī pa latviešu īpašumiem Katskilu kalnos, iepazīstīna nezinātājus ar Priedaini, Saulaini, Gaŗezeru, parāda LKIA veidotos Brāļu kapus Katskilos, krituša-jiem varoņiem celto pieminekli Saulainē un aizved latviešu lauku sētā svešā krastā.

Filmas atsevišķās ainas savirknētas ļoti izteiksmīgi un mākslinieciski, kopiespaida labā kādreiz atkāpjoties no chronoloģiskās secības. Ir vairāki humora pilni epizodi, kas filmu padara spraigu un interesantu. Uzņēmumi vispār sumā techniski augstvērtīgi.

Filmas pirmizrādi ievadīja dzejnieks Jānis Rumpēteris, pieteicot vakara programmu un iepazīstinot apmeklētājus ar Venus skaņu studijas Vašingtonā jauno zvaigzni Rutiņu ((Rutu Svilpi), kuŗa kuplināja lielo notikumu, ievadījumā un nobeigumā dziedot ģitaras pavadībā gadījumam piemērotas latviešu dziesmas laikmetīgā aranžējumā. Pirmizrādi atklāja Kerols kolledžas profesors Uldis Inveiss, sveicot ciemiņus no tālākām vietām un nolasot Latvijas sūtniecības Vašingtonā vaditāja Dr. A. Spekkes apsveikuma vārdus. Bija arī vēl citi rakstveida un telefoniski apsveikumi. Izrāde bija pārsteidzoši labi apmeklēta. Kā tālākais viesis jāmin Venus skaņu studijas vadītājs Jānis Ozoliņš no ASV galvaspilsētas Vašingtonas. Pēc izrādes Arturu Virsnieku ar ziedi un aploksni no Milvoku latviešu ev.lut. Sv. Jāņa draudzes dāmu komitejas sveica Z. Lazdiņa un A. Zepa.

Filmas autora ilgi lolotais sapnis ņu beidzot pepildījies. Ir radīta skaņu filma, kuŗu bez jebkādām grūtībām var izrādīt katrā ieinteresētā latviešu centrā un kuŗa paliks mantojumā nākošajām paaudzēm, lai liecinātu, ka arī svešumā latvieši nekad nav aizmirsuši savu kultūru un tradicijas.

A. Virsnieks fotografēšanas un filmēšanas mākslu apguvis kādā Milvoku fotoskolā, speciālizējies komerciālajā un portretu fotografijā profesionālās fotografijas skolā Vainonā, Indianā, un beidzis arī filmu producentu kursus Brūka fotografijas institūtā Santa Barbarā, Kalifornijā.

Kanadas latviešiem būs iespēja ar jauno autoru un režisoru tuvāk iepazīties Preses ballē Toronto 8. novembrī.

R - is

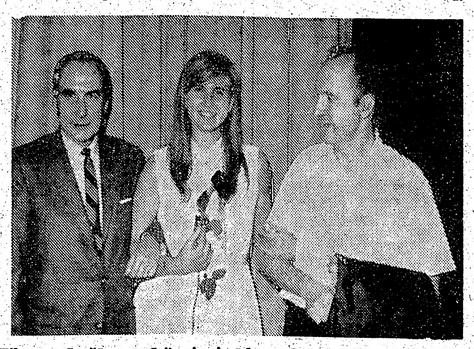

Filmas „Svešās zemēs" pirmizrādes vakara „galvenās personas": no kreisās — dzejnieks Jānis Rumpēteris, jaunā dziedātāja Ruta Svilpe un filmas operātors, režisors un producents Arturs Virsnieks.

Pavērti vārti piekļūšanai valdībai

AMERIKAS LATVIEŠU REPUBLIKĀŅU APVIENĪBAS GADA SAPULCE ČIKAGĀ

Amerikas latviešu republikāņu apvienības gada sapulcē Šeratona viesnīcā Čikagā ar tiešiem delegātiem vai sūtītiem mandātiem bija pārstāvētas apvienības nodaļas 16 pavalstīs. Par apvienības centrālās valdes priekšsēdi nākošajiem 2 darbības gadiem ievēlēja līdzšinējo V. Korstu (Čikaga), bet par viņa vietnieku Dr. I. Spilneru (Pensilvēnija), bez kuŗiem centrālajā valdē turpmāk darbosies viceprieksšēži Dr. J. Bungs (Ohio), E. Dundurs (Minesota), A. Gulbis (Kolorado) un H. Markēvičs (Mičigena), apvienības ģenerālsekretārs Dr. T. Šmits (Merilenda) un kasieris Dr. L. Streips (Ilinoja). Arī par apvienības padomes priekšsēdi ievēlēja līdzšinējo A. Manguli (Masačuzeta), bet par viceprieksšēžiem A. Grotu (Masačuzeta), K. Avenu (Ohio) un V. Vītolu (Masačuzeta), vienu viceprieksšēža vietu rezervējot Ņujorkas pārstāvim. Silviju Manguli (Masačuzeta) izraudzīja par padomes sekretāri. Bija visai zīmīgi, ka visas amatpersonas lielā saskaņā ievēlēja ar aklamāciju.

Sapulces gaitā centrālās valdes pr-dis V. Korsts savā ziņojumā uzsvēra, ka Amerikas latviešu republikāņu avienība, par spīti īsajam pastāvēšanas laikam, apliecinājusi, ka veic nozīmīgu politisku uzdevumu ASV latviešu sabiedrībā, pavejot vārtus mūsu nacionālpolitisko centienu mērķtiecīgai ievadīšanai ASV republikāņu partijas un valdības vadošajās aprindās. Kā piemēru V. Korsts minēja neseno apvienības iesniegumu ASV prezidentam Niksonam Apspiesto tautu nedēļas un Amerikas Balss radioraidījumu lietās. „Partijas vadības atsaucība un tiešā atbilde no Baltā nama pēc sazināšanās ar ASV informācijas aģentūru, radīja ķēdes reakciju, kuŗas rezultātā radioraidījumu jautājums par jaunu izvērtēts un, šķiet, gūs mums labvēligu atrisinājumu," ziņoja V. Korsts un aizrādīja, ka sacītais nav tukša dižošanās vai nepelnītu nopelnu pierakstīšana apvienībai, bet gan politiska reālitāte, jo republikāņu administrācijas laikā vispirms uzklausa atsevišķos partijas iestādījumus. Uzsvēris gribu un nepieciešamību sadarboties ar trimdaš latviešu nacionālajiem iestādījumiem, V. Korsts mudināja delegātus izveidot jaunas apvienības nodaļas visur, kur tādu vēl nav, lai apvienības materiālā, morālā un tīri politiskā baze augtu un vērstos plašumā.

Tālākajā sapulces gaitā pieņēma apvienības statūtus, kuŗu pamatprincipus jau pirms laba laika apstiprinājusi ASV republikāņu partijas vadība. Caurskatot A. M. Korbetas jautājumu, sapulce akceptēja apvienības centrālās valdes lēmumu, ar kuŗu viņa atcelta no viceprieksšēdes amata. Sekojošajos delegātu ziņojumos par darbību atsevišķo pavalstu mērogā izkristalizējās atzinums, ka pēc pagājušā gada ASV prezidenta vēlēšanām latvieši saglabājuši politisko aktivitāti un arvien vairāk sāk iesaistīties praktiskajā politikā, galvenokārt republikāņu partijas ietvaros.

Vispārējās pārrunās delegāti izteica neapmierinātību, ka laikraksts „Laiks" atteicies publicēt vismaz daļēju apvienības iesnieguma tekstu prezidentam Niksonam, aprādot, ka „Latvija Amerikā" to saviem lasītājiem sniegusi jo plašā apmērā. Delegāti atzina, ka neviens negaida, lai „Laiks" ieņemtu republikāņu partijai labvēligu nostāju, taču varētu gaidīt, ka ziņo vismaz par notikušiem faktiem, it sevišķi, ja tie saistās ar jautājumiem, kuŗi svarīgi mūsu nacionālpolitiskajā darbā un var interesēt laikraksta lasītājus.

Sapulces nobeigumā V. Korsts vēlreiz uzsvēra Amerikas latviešu republikāņu apvienības labo slavu pie partijas vadības un aicināja kāpināt aktīvitāti apvienības nodaļās. Uz nosūtītajiem uzticības un lojalitātes apliecinājumiem prezidentam Niksonam un republikāņu partijas vadībai starplaikā saņemtas pateicības vēstules no prezidenta padomnieka H. Denta (Harry S .Dent) un republikāņu partijas centrālkomitejas priekšsēža R. Mortona (Rogers C. B. Morton), kuŗās uzsvērts, ka prezidents apvienības aktivitāti vērtē ļoti augsti un ka tā palīdz valdībai īstenot izraudzītos mērķus. Gada sapulci vadīja Eriks Dundurs no Minesotas.

Andrejs Leiše

DZIESMU VAIROGA KONCERTU ATCEROTIES

Darbs—latviešu tikums. Un ko var panākt neatlaidīgā darbā, to 11. oktobrī Milvokos parādīja brīvmākslinieka A. Kalnāja izauklētais un savā laikā pāri okeanam pāršūpotais jau Vācijā izveidotais koris Dziesmu Vairogs. Mēs esam aplipuši ar nelāga slimību — pašslavināšanos. Ja pašu mājās saujiņa cilvēku reizi nedēļā, laiku īsinot, saiet kopā un pavingrina balsis, mēs tūlīt izgāžam krūtis, aicinām tos uzstāties pašu mājās, nekautrējamies viesoties arī kaimiņu „pagastos" un saucam šādas izdarības par koncertiem. Bet — kādēļ lai to nedaritu? Kaut vienībā viena balss iet pa labi, otra pa kreisi, pašu māju kritiķi presē tomēr rakstīs par „gatavu mākslinieciski saliedētu mūzikālu vienību"...

To gan, pat paceltās balsis, var teikt par kori Dziesmu Vairogs, kas patiešām ir gatavi saliedēta mūzikāla vienība, kuŗā katra balss iet tikai tik tālu un tik augstu, cik to diriģenta zizlis atļauj. Katram diriģentam būtu jāzina, cik cietu riekstu viņam padotie spēj pārkost. A. Kalnājs to zina.

Milvokos sniegtais nebija koncerts, kuŗu tikai klausīties vien. Tajā varēja mācīties, kā katra dziesma jādzied. Arī dziesma ir sava veida izrāde. Katrs koŗa dalībnieks ir arī aktieris, kas ar balsi un mērenu mīmiku dziemu tulko. Katra dziesma jādzied tā, lai arī sveštautieši bez tulku palīdzības zinātu, kāda veida tā ir. Arī to Dziesmu Vairogs apzinās un prot. Klausoties dziesmā „Zīles vēsts", katram būtu skaidrs, ka mazais putniņš atnesis lielu bēdu vēsti. E. Malngaiļa „Svešā zemē" klausoties, pat savu māju saimnieks justos kā pasaules vēžos izsviests svešinieks. Tas pats sakāms par „Tek saulīte tecēdama". Kuŗš gan, tajā klausoties, nejustos kā bārenis? Kuŗš latvietis pats sev klusībā nejautāja: kad Latvijai un latviešiem atkal saulīte lēks? J. Kalniņa „Līgo dziesma" iesvieda katram sejā vasaras nakts rasas miklumu. Trūka tikai papardes zieda... Tā ir māksla, kas izveidojusies un attīstījusies diriģenta zizlim ejot roku rokā ar dziedātāju darba mīlestību.

Ir vēl kaut kas, ar ko Dziesmu Vairogs var lepoties: tā ir koŗa soliste Daina Jumiķe. Gribētos viņai teikt: „Daina Jumiķe, kāpēc tu neizkop tās dāvanas, kuŗas Dievs tev tik izšķērdīgi piešķīris? Tu piedziedātu visas koncertu zāles bez pirkstu galos pacelšanās, un arī tad vēl atliktu pašas priekam skaņu gana!"

Nav jau tā, ka korī tikai gaisma vien, jo — nav saules bez ēnas. Un patumšu ēnu uz Dziesmu Vairogu met koristes ar nepareizo tautu tērpu valkāšanu. Modes tērpi ir mainīgi, untumaini, bet tautas tērps nemainīgs un mūžīgs. Domāju, nevienam nepalika neievērots, cik labi pareizi valkātajā Abrenes tērpā izskatījās koŗa „māte" Austra Sīle. Acis un sirds tomēr sāpēja, skatoties uz tām lielajām saktām — kāsturvēm — uz vēdera uzsprausttām. Tā gan „brošas" valkāja vācu „Grētchenes". Latvietei mazās saktas ir kreklam pogu vietā, bet lielās valkā tikai villaiņu saspraušanai. Par galvas segām negribas pat domāt! Kā gan varam prasīt no jaunajām latvietēm, lai, tautu tērpu valkājot, viņām mati uz pleciem nepinkotos, ja vecāku gadagājumu sievietes pāri saviem „torņiem" ne vainagus, ne mices nedabū?

Ella Andersone

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

Latviešu preses biedrība 23. oktobrī Braunfeldu mājās Bronksā bija rīkojusi tikšanos ar dzejnieku Pēteri Aigaru no Anglijas. Klausītājus ar viesi iepazīstināja Preses biedrības pr-ks V. Irbe, norādot, ka dzejniekam kā lielam ceļotājam ir plaša pazīšanās ar cittautu literātiem, bet pats ir arī publicists un prozists. P. Aigars referēja par latviešu rakstnieku iespējām izdot savus darbus citās valodās. Jau neatkarīgās Latvijas laikā bijuši mēģinājumi latviešu autoru darbus izdot svešvalodās, kas igauņiem un lietuviešiem veicās it labi, bet latviešiem sevišķu panākumu nebija. Arī trimdas laikā šādi mēģinājumi bijuši, bet tāpat ar maz panākumiem. Zentai Mauriņai gan ir grāmatas vācu valodā ar apm. 75.000 kopmetienu, bet viņa atzīstama par izņēmumu, jo spēj vienādi labi rakstīt divās valodās. Runātājs arī norādīja, ka igauņiem trimdā ir īpašs grāmatu kooperātīvs, kas regulāri izdod autoru darbus 1500 eksemplāros. Nobeigumā viesis lasīja dzejoļus no sava tikko iznākušā krājuma. Pēc tam ap 30 vakara dalībnieku pakavējās sarunās pie kafijas un maizītēm.

Vairāk nekā 100 apmeklētāju bija pulcinājis Dziesmuvaras koŗa garīgais koncerts 25. oktobrī Trīsvienības baznīcā Manhatenā. Tajā piedalījās solisti soprāns A. Eglīte, baritons J. Kļaviņš un ērģelniece A. Grigale—Rundāne, bet diriģents bija Br. Skulte. Koncerts bija rīkots par labu komponista prof. A. Ābeles piemiņas fondam. Tas bija rūpīgi sagatavots ar patīkamu dažādību programmā un ilga vairāk par stundu.

MONRO

Mežkopju biedrības Šalkones prezidija aicināti, Monro pilsētiņā, Mičigenā, Latvijas universitātes dibināšanas 50 gadu atceres sarīkojumā ieradās ne tikai šalkonieši, bet arī Mežkopju un meža darbinieku kopas biedri un agronomi ar piederīgajiem un viesiem. Inž. mežkopja J. Purviņa mājā sarīkojumu atklāja Šalkones seniors prof. Dr. R. Markus, visiem kopīgi nodziedot Latvijas himnu un „Gaudeamus". Svētku runai profesors bija izvēlējies tematu „Izglītības ētiskā nozīme", pakavējoties galvenokārt pie ASV izglītības sistēmas un audzināšanas problēmām. Viņš uzsvēra, ka, lai veidotos par sabiedrībai derīgu locekli, jābūt skaidrībā par ētiskajām normām; ar tām nepieciešams nodarboties ģimenē, skolā un universitātē, jo tās atmestas kā nevajadzīgas. Runātājs domāja, ka pasaulei draud morāles krize, kā rezultātā „atnāks Antikrists". ASV jau tagad noziegumu skaits ir desmitkārt lielāks nekā jebkur citur pasaulē. Latviešu mežkopju un meža darbinieku kopas ASC valdes priekšsēdis inž. mežkopis G. Cepurītis savukārt runāja par Latvijas universitātes nozīmi un vēsturisko attīstību. Sarīkojuma dalībniekus sveica kādreizējais Latvijas mežkopības departamenta direktors H. Upītis no Kanadas un cipulci vadīja Eriks Dundurs no Minesotas. Andrejs Leiše sūtījusi Latvijas universitātes mežkopības fakultātes mācībspēks — starptautiski pazīstamais ornitologs prof. N. Tranzē no Vācijas (viņš nule miris, — red.), mežkopju Zviedrijas kopas pr-dis A. Padēls, Latviešu agronomu biedrības pr-ks K. Liepiņš u.c. Sarīkojums beidzās ar svētku azaidu, par kuŗu bija gādājis viesmīlīgais namatēvs ar dzīvesbiedri, dzirdot daudz atzinības un pateicības vārdu.

V. Z.

GRAND RAPIDI

Vienības draudzē jau kopš vairākiem gadiem ērģelnieka pienākumus veic jaunās paaudzes mūziķi. Tagad, līdzsinējai ērģelniecei V. Liepiņai aizejot studiju gaitās, šos pienākumus uzņēmies E. Zušmanis.

Pēc īsas slimošanas un divu dienu pavadīšanas Sv. Marijas slimnīcā 93 gadu vecumā mirusi Tekla Balse, dzimusi Ludzas apriņķa Nautrēnu pagastā. Grand Rapidos viņa dzīvoja pie dēla un meitām, visus pēdējos gadus būdama samērā moša un ar labu atmiņu. Nelaikei veltīts aizlūgums notika 4. oktobrī Sv. Andreja kā tedrālē, no kurienes amerikāņu katoļu draudzes mācītājs Dž. Kazlovskis viņu izvadīja pēdējā gaitā uz Augšāmcelšanās kapiem.

V. Z.

CIK ŠOGAD DOS GAŖEZERA LOTERIJA?

„Pateicoties draudžu, organizāciju un īpaši atsevišķu labvēļu pūlēm un upuriem, Gaŗezerā visu vasaru skan latviešu jaunatnes čalas un dziesmas. No ASV videnes apgabala nometnes Gaŗezers kļuvis par visu Ziemeļamerikas latviešu centru. Šeit ir vienīgā vasaras vidusskola, šeit notiek kristīgās jaunatnes kursi, šeit eksperimentē ar mājmācības skolas nometnes posmu, šeit pulcējas tūkstoši uz dziesmu dienām, kamēr vasaras nometnes bērni priecājas un mācās latviskā vidē. Gaŗezerā aug latvju spēks! Archibīskaps A. Lūsis Gaŗezeru apzīmējis par 'mūsu mazo Latviju', par Gaŗezeru raksta valdes priekšsēdis un administrātors māc. Vilis Vārsbergs, pieskardamies arī turpmākajiem plāniem: „Gaŗezera padome un īpašnieki kaļ vēl citus nākotnes nodomus, pētī visai mūsu sabiedrībai svarīgas problēmas, kā sirmgalvju aprūpi un iespēju Ziemeļamerikā uzcelt un uzturēt pilntiesīgu latviešu ģimnaziju, kuŗas absolventi dotu mums nākošos mācītājus un skolotājus, sabiedriskos darbiniekus, dzejniekus un rakstniekus. Visas jau iesāktās programmas, kā arī nākotnes ieceres prasa līdzekļus."

Gaŗezera materiālā vērtība ar 150 akru zemesgabalu un 2200 pēdu gaŗu ezermalu, ēkām un inventāru pašreiz novērtēta uz 230.000 dol. Parādi vēl ir 61.000 dol. apmērā. Ja līdzekļi ātrāk ienāktu parāda nomaksai, samazinātos maksājamā procentu summa, kuŗu varētu izlietot Gaŗezera tālākai izkopšanai, padarot šo vietu, kamēr vēl nav par vēlu, par visiem patīkamu. Tautiešu atsaucība un palīdzība tādēļ nepieciešama, bez cita sekmējot arī šāgada loteriju, kuŗā laimestu izloze notiks 28. decembrī. Galvenie laimesti ir apbūves gabals latviešu ciemā „Latvia" pie Gaŗezera 1500 dol. vērtībā, kā arī 500 dol. krājzīme (U. S. Savings Bond). Adrešu trūkuma dēļ Gaŗezera pārvaldei nav iespējams visus tautiešus apzināt un aicināt iegādāties izlozes zīmes par 1 dol. gabalā, bet tā cer uz pašu tautiešu atsaucību, pieprasot lozes loterijas kārtotājam Edgaram Šneideram, rakstot: Latvian Center Garezers, Inc.; P. O. Box 9594, Lansing, Mich. 48909. U. S. A.

Pagājušajā gadā līdzīga izloze Gaŗezeram deva vairāk nekā 12.000 dol. Galvenā laimētāja Zelma Zaķe Saginavā iegūto apbūves gabalu 1500 dol. vērtībā novēlēja Gaŗezera vidusskolas vajadzībām sava mūžībā aizgājušā vīra, mežkopja Pēteŗa Zaķa piemiņai. Kopā ar ziedojumiem pagājušajā gadā saņemtas arī daudzas vēstules ar tautiešu atzinumiem un vēlējumiem. Arī šogad šādas vēstules gaidīs, lai pārvaldei kļūtu zināmi tautiešu uzskati, jo tikai kopīgi strādājot — kā naudas devējiem, tā tās izlietotājiem — var sekmēties nākotnes ieceres. Piezīmējams, ka Gaŗezers ir atbrīvots no visiem Mičigenas pavalsts un ASV federālajiem nodokļiem, tādēļ ziedotās summas ziedotāji var atvilkt no ienākumiem, aprēķinot maksājamos nodokļus.

V. Bokis

PATEICĪBA

Nevarēdams personīgi pateikties visiem apsveicējiem un laba vēlētājiem, kas atcerējušies mani ar skaistiem vārdiem un lūgšanām manā 83. mūža gadā, izsaku sirsnīgu un siltu paldies.

Biskaps Jāzeps Rancāns

...D ZĪŅAS

...ris Pēteris Ancāns, sekretāre ...ese Ezerkalna, biedrzine Daina ...iņa, informācijas daļas vadī... ...s Valdis Pālens un valdes lo... ...kle Jūlija Kurmīte.

Latviešu nama valdes un dā... ...komitejas kopsēdē 28. oktobrī ...mu komitejas pr-ce E. Galdiņa ...ieva nama valdes pr-dim M. ...zam dāmu rikotās ceļojumu lo... ...ijas atlikumu — 800 dolaru na... ...tālākai izdailošanai. Ceļojumu ...oze notika 28. septembrī Lat... ...šu nama 5 gadu darbības atce... ...sarīkojumā, par ko jau zi... ...s.

Bez jau iepriekš ziņotajiem, Jāņa draudzē archibīskaps Lūsis kristīja Dorenu Volderu Stukuli, Valdemāra un Li... ...s dēlu. Dainu Laimdotu Dže...gu (Jennings), Leonarda un ...mdotas meitu, kā arī Terezi ...lkraisti (Gilchrist), Glena un ...s meitu. — Sv. Andreja drau... ...māc. Ā. Cops salaulājis Jāni ...nekli ar Olgu Kalniņu un Zig... Tomsonu ar Veltu Viškeri, Austrumu draudzē māc. A. ...dis kristīja Kristīni Ritu Ris... Džēma un Ievas meitu.

Sv. Jāņa draudze līdzsinējās ...s Strautiņas vietā, kuŗa jau ...sarī bija izteikusi vēlēšanos ...pienākumiem atteikties, par ...o draudzes kancelejas darbi... ...pieņēmusi Ainu Konci. ...dzes kanceleja, tāpat kā līdz ...būs atvērta otrdienās un ce... ...ienās no plkst. 6 — 9 vakarā, ...sekretāre sasniedzama arī pa ...ni 921-3327. Draudzes pado... ...sēdē 17. oktobrī draudzes va... ...un mācītājs izteica K. Strau... ...pateicību par apzinīgi veik... ...arbu un labo sadarbību. Sē... ...kuŗu vadīja draudzes pr-ks Ž. ...nbachs, pārrunāja draudzes ...bu un noklausījās ziņojumus, ...ršoties arī draudzes lauku ...ma Saulaines saimniecībai. ...ma aicināt draudzes locekļus ...idzināt savus maksājumus, ...audzei jākārto dievnama pa...

...puķu veikala Lotus īpašnieku ... A. Tīrumu izkārtojumā 7. ...mbrī plkst. 8 vakarā Sv. Jā... ...aznīcas sarīkojumu telpās at... ...keramikes Annas Graudiņas ...darbu izstādi Toronto, kuŗa ...no plkst. 10 — 6 vakarā būs ...ta arī otrā dienā.

...atvijas valstssvētku aktā 22. ...nbrī plkst. 7. vakarā Ītona ...prijā programmas daļā bez ...grāk minētajiem ar latviešu ...s dziesmām piedalīsies arī ...ltonas meiteņu ansamblis ...rs (14 dalībnieču) diriģentes ...udras-Kārkliņas vadībā.

...LB inženieŗu un techniķu ko...referāta vakarā 20. novem... ...kst. 8 Latviešu namā, TLB ..., inž. Uldis Ķiesners runās ...ematu „Ciklotona magnēta ...ts 4000 tonnu celtspēja". Re... ...aicināti noklausīties visi in...nti.

...V Toronto nodaļas biedru ...s ar makšķerēšanas sekcijas ...nīgāko dalībnieku apbalvoša...iks 15. novembrī plkst. 7.30 ...mā. — Nodaļas vanadžu sa... ...ē 21. oktobrī piedalījās puse ...as vanadžu skaita, pārrunātuālos darbības jautājumus. ...daļas valde saņēmusi patei...rakstu no Toronto notikušo ...svētku rīkotājiem par bez ...s atvēlētajām DV nama tel...ekoraciju gatavošanai un mē...niem.

...LB sestdienas skolas šī mā...ada sarīkojumi paredzēti: ...vembrī — Latvijas valsts...akts, kuŗā ieradīsies arī ...n BPLA valdes pr-dis prof. ...ņš, 4. janvārī — Ziemsvēt...ite, 3. maijā — Ģimenes ...un 6. jūnijā — izlaiduma ...šai mācību gadā kopīgais ...skaits samazinājies uz ...ka 4 klasēm vairs nav va... ...s parallēlklases. Šogad ...s arī speciāla klase latvie...odas mācīšanai mazpratē...ai nepratējiem, kuŗā sāku...a 8 audzēkņi, bet viena ...valodas zināšanās tik āt...resējusi, ka jau pārcelta ...m zināšanām atbilstošo 5. ...o spēj mācībām latviešu ...tagad sekot. Paredzams, ...Ziemsvētkiem tik tālu būs ...kāds klases zēns.

SV. KATRĪNAS

...nodaļas sarīkojums „Ne... ...karavīru laiks" notiks 9. ...rī plkst. 4 pēcpusdienā ...baznīcas zālē (101 Garmet ...ēc tam teātŗa izrāde „Uz ..." vietējā ansambļa izpil...

...jo koklētājas, kas labi ...ms, labprāt vēlētos iegā...autas tērpus. Dažas orga...s jau atsaukušās ar zie...m, bet meitenes patie...pelnījušas, lai šai priekš...ekotu ne vien citas orga...s, bet arī atsevišķi tau...

Sk.

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GAJUMA
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs (vilnis 1270)
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue

Dievkalpojumi notiek regulāri katru svētdienu plkst. 11 dienā draudzes baznīcā. Archibīskapa A. Lūša svētrunu virstemats rudens posmā — „Kristīgās reliģijas svētīgie paradoksi".

Māc. Ā. Cops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

9. novembrī, plkst. 11 dievkalpojums, svētdienas skola. Plkst. 12.30 jauniešu grupa.

16. novembrī, plkst. 3 Latvijas valsts dibināšanas svētku dievkalpojums, svētdienas skola.

23. novembrī, plkst. 11 mirušo pieminas dienas dievkalpojums ar dievgaldu. Dziedās draudzes koris. Svētdienas skola. Plkst. 1 jauniešu grupa.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

16. novembrī pl. 2 pēcpusdienā Latvijas valstssvētku dievkalpojums un svētdienas skola. Tūlīt pēc dievkalpojuma mācību stunda jauniešu grupai.

23. novembrī pl. 2 pēcpusdienā Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu un svētdienas skola.

BRAMPTONA

9. novembrī pl. 1.30 pēcpusdienā dievkalpojums Grace United baznīcā; Māc. A. Briedis. Pirms dievkalpojuma pl. 12.30 jauniešu grupa.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars
Hamiltonas latviešu ev.-lut. Krista draudze 18 Victoria Ave., S.

HAMILTONA

9. novembrī pl. 10.30 dienā dievkalpojums bērniem ar sekojošu svētdienas skolu; pl. 11 Lāčplēšu dienas dievkalpojums pieaugušiem; pl. 10.15 stunda abām bībeles klasēm.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trisvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

9. novembrī pl. 12.30 dienā bībeles stunda; pl. 1.30 Āāčplēšu dienas dievkalpojums.

16. novembrī pl. 1.30 dienā bērnu un jaunatnes dievkalpojums, pēc tam jaunatnes stunda.

18. novembrī pl. 8 vakarā Latvijas valstssvētku dievkalpojums.

23. novembrī pl. 12.30 dienā bībeles stunda; pl. 1.30 Mirušo pieminas dienas dievkalpojums ar dievgaldu.

30. novembrī pl. 1.30 dienā 1. adventa dievkalpojums.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

No 2. — 26. novembrim Tālivalža Ķiķaukas gleznu izstāde Forde Gallery, 90 Avenue Road.

8. novembrī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Uga Grants — klavieres, Unitarian church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

7. un 8. novembrī — keramiķes Annas Graudiņas otrā darbu izstāde Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu zālē, 200 Balmoral Ave.

8. novembrī pl. 7.30 vakarā — tradicionālā Preses balle Casa Loma pilī, Austin Terrace.

9. novembrī pl. 12 dienā — LPB Kanadas kopas 20 gadu jubilejas akts un rakstnieku cēliens Latviešu namā.

9. novembrī — pl. 3 pēcpusdienā —Burtnieku varoņu daudzinājums Latviešu namā.

9. novembrī — plkst. 4 pēcp. Latviešu namā Gaujas gaidu vienības Mārtiņu vakars.

15. novembrī — pl. 6 vakarā Toronto latviešu katoļu vienības 20 gadu jubilejas akts Latviešu namā; pl. 8 vakarā gadskārtējā balle ar bazāru.

No 16. — 23. novembrim Antona Zvīdra gleznu un skulptūru izstāde DV namā.

Kad atgriezīsies ziedonis

BAIBAS ŠMITAS—KALEJAS VAROŅU PIEMIŅAS DIENAI VELTĪTS TELOJUMS

Ir rudens. Mežā dzeltenās un rūsganās lapas gul koku pakājē. Zaļā zāle un sūnas paslēpušās zem lapu segas. Koku kailie zari rēgojas pret pelēkajām debesīm. Uz dažiem zariem vēl turas kāda lapiņa, bet drīz vējš arī to norauj, un tā nolaižas uz lapām klātās zemes.

Rudens. Visa daba gatavojas gaŗam ziemas miegam. Lapas nokrīt un apklāj zemi, it kā to sargātu no gaidāmā sniega. Visi meža ziedi jau novītuši un paslēpušies zem lapām. Tikai tālumā vēl redzams kāds skaists, balts zieds. Tas pacēlis savu galvu virs rudens krāsainā plīvura un vēro dabas gatavošanos ziemai. Tas it kā veŗas saules pēdējos siltajos staros, zinādams, ka ilgi vairs tie nesildīs. Tā kāts jau mazliet pieliecies pie zemes un lapas palīdušas zem krāsainās segas. Arī šis zieds drīz vien galvu pilnīgi pielieks zemes klēpim. Baltās ziedlapiņas jau apvītušas. Zieds izskatās noskumis, jo pienācis laiks mirt. Nāks ziema, un baltais sniega plīvuris to pārklās ar kapa segu. Taču ar ziedoņa atgriešanos tas atkal celsies, plauks un ziedēs.

No upes krasta, kur apsēdies, Tālis vēro šo ziediņu. Skumjas it kā apkampj arī viņa sirdi, jo ziedā viņš saskata pats sevi. Jaunība ir kā zieds, kas izplaukst no bērnības pumpura. Zieds ir skaists, pilns saldenas smaržas; un arī jaunība ir skaists laiks, kad visa pasaule izliekas kā krāšņs puķu dārzs vasarā. Kā pienāk laiks puķes ziedam novīst, tāpat reiz pienāk laiks cilvēka jaunības ziedam noliekt galvu.

Tāļa acis raugās viļņu vijumā, kas aizsteidzas gar viņa kājām. Viņš redz savu seju atspīdam ūdenī. Tā ir jauna un dzīves prieka pilna, nav kā novītusi puķe. Tā vēl zied. Jaunība — dzīves skaistākais laiks!

„Tāli..." viņa vārds atšalc rudens vējā. Un atkal: „Tāli..." Viņš pagriežas un pārskata tēva plašos tīrumus un ganības. Uzkalniņā bērza rokas tiecas pret zilajām debesīm, kuŗās spīd saules smaidošā seja. „Tāli..." atkal izskan viņa vārds. Pēkšņi uzkalniņā parādās kāda meitene. Ieraugot viņu, Tāļa lūpas smaidot čukst: „Ausma, mana Ausma..." Meitene skrien pa pakalnu lejup. Viņas mati ir it kā zeltītas kviešu vārpas, acis kā zilās debesis, smaids kā spīdošā saule.

Tad smaids Tāļa lūpās izgaist. Viņš atkal pagriežas pret upi un skumji raugās nerimstošajā straumē.

„Kādēļ tu tik noskumis?" meitene jautā, kad pieskrējusi. „Vai neiesim pa mežu pastaigāt?"

Tālis neatbild. Sirds viņam skumja. Viņš nezina, kā pateikt Ausmai, ka viņam jāaiziet no tēva mājām. Viņš lēnām pieceļas, aiziet un noplūc apvītušo balto ziedu, sniedz to Ausmai. Nesaprašanā viņa raugās ziedā un Tāli.

„Tas esmu es!" viņš saka „Es biju kā šis zieds — jauns, dzīves un spara pilns. Šim ziedam nu pienācis laiks iznīkt. Arī man jāatsakās no savas jaunības priekiem. Man jāziedo sava jaunība kaut kam cēlam un varenam — tēvzemei. Jā, Ausma, šodien iešu pieteikties karavīru rindās."

Ausmas acīs ielāsmojas asaras. Viņa paņem Tāļa ziedu un pieglauž savām krūtīm. Tāļa vārdi šalko rudens vējā: „Es šodien aizeju un nezinu, vai atgriezīšos. Mans jaunības zieds ir noziedējis, tas iznīks, tāpat kā tā puķe, kuŗu tu tagad rokās turi. Neaizmirsti mani nekad!"

Tāļa vārdi pārtrūkst. Viņš pagriežas un dodas augšup pakalnā, vēl dzird Ausmas vārdus:

„Ak, mīļais Tāli! Kad atgriezīsies ziedonis, no šīs puķes sēklām izaugs vēl daudz skaistu ziedu..."

— — —

Tā Tālis aizgāja no tēva mājām. Aiz sevis viņš atstāja vecākus, draudzeni Ausmu un bērnību. Viņš izgājis it kā caur durvīm, atstājot visu bijušo aiz sevis, un iegāja svešā, tukšā istabā.

Ritēja diena pēc dienas, mēnesis pēc mēneša. Kaŗa vētra plosījās Latvijā, un daudz dzīvību jau bija ziedots dzimtenes smilšu. Pilsētas pārvērtās drupās, lauku mājas pelnos, labības lauki atmatās. Gads sekoja gadam. Kaŗa vētrā zēni izauga par vīriem, viri par varoņiem. Pagātnes atmiņas izgaisa kaŗa ugunīs, sakari ar ģimenēm un draugiem zuda. Tad arī ģimenes izklīda pa visām pasaules malām, un vienīgā dzīve, kuŗu kaŗavīrs pazina, bija šautenes, lodes, ložmetēji un nāve.

Dzīve tomēr ritēja uz priekšu, tāpat kā upes straume, kuŗa nekad neapstājas. Iemests ziediņš upes viļņos pazūd tālienē un nekad vairs neatgriežas. Tāda ir arī dzīve. Viss bijušais zūd, nekad vairs nenāks. Tā kaŗā izgaisa bērnības atmiņas un jaunības sapņi. Tāpat izgaisa dzīves gadi, pagāja grūtības un sāpes. Nekas nav mūžīgs. Un tā arī ložmetēji reiz apklusa un kaŗa ugunis izbālēja.

— — —

Ir pavasaŗa pievakare. Upes krastā zied zilās neaizmirstulītes, un vītolu zari tiecas ūdenī. Saules rietā baltie ābeļu ziedi, rotaļādamies viļņu vijumā, steidzas straumei līdz uz jūras dziļumiem. Rēnajā pavasaŗa vējā trizuļo putnu dziesmas, un viss gaiss ir pilns ziedu saldenajām smaržām.

Upes krastā sēž jauns vīrietis un raugās it kā mirdzošajā ūdenī. Tas ir Tālis. Viņš atnācis viens, lai uz brīdi izbēgtu bēgļu nometnes dzīvei. Viņš atminās kavējas pie dienas, kad pēdējo reizi bija tēva mājās. Upīte, kuŗa vijās cauri tēva tīrumiem, bija tāda paša kā šī, taču daudz skaistāka, jo tecēja viņa dzimtenē. Tālis domās atgriežas bērnības dienās. Cik skaistas tās bija! Kaŗa laikā neatlika vaļas brīžu par tām domāt, bet tagad, dzīvojot vienam Vācijas nometnē, viņš bieži atgriezās šajās skaistajās un saulainajās dienās. Viņš bieži domāja arī par vecākiem. Kur gan viņi palikuši? Jau trīs gadus viņš nav saņēmis atbildes uz sūtītajām vēstulēm.

Tāļa domu vija pārtrūkst. Gar otru krastu viņš redz ejam jaunu kaŗavīru ar meiteni. Viņi jautri čalo. Abu acīs mirdz laime, smaids rotājas viņu lūpās. Meitenei pie krūtīm piesprausts pavasaŗa zieds, kuŗu kaŗavīrs, laikam, viņai devis.

Taču Tāļa acīs visa pasaule pēkšņi kļuvusi miglaina. Viņš iedomājas bērnības draudzeni Ausmu. Viņš nav to aizmirsis. Bieži viņš dzird it kā meitenes balsi saucam: „Tāli.. Tāli!.." Tas bija viņa jaunības sapnis. Daudz gadu jau aizritējuši kopš viņi atvadījās, bet viņš vēl vienmēr dzird Ausmas pēdējos vārdus: „Ak, mīļais Tāli! Kad atgriezīsies ziedonis, no šīs puķes sēklām izaugs vēl daudz skaistu ziedu!" Vai viņš ir spējis pasargāt savu jaunības ziedu no iznīcības? Vai no viņa jaunības zieda sēklām spēs izplaukt jauni pumpuri, kas reiz nākotnē ziedēs?

Tālis satrūkstas. Pienācis laiks atgriezties nometnē. Vakars jau klāt. Lēniem soļiem viņš iet gar krastu līdz tālajam ozolam, tad pagriežas un kāpj uzkalniņā, kur ābeles baltie zari viļņojas pavasaŗa vējā. Tuvojoties ābelei, viņš redz zem tās sēžam sievieti. Viņa tērpusies tumšās drēbēs, bet iesirmos matus sedz brūns lakatiņš. Sēdētāja Tāli neredz, jo iegrimusi domās.

Tālis jau gandrīz pagājis gaŗām, kad sieviete nācēju ievēro. Arī Tāļa skatieni pavēršas pret sievieti. Abi sastingst. Brīdi viņi raugās viens otrā, neziņā un nesaprašanā. Sievietes lūpas dreb. Viņa grib kaut ko teikt, bet neatrod vārdus. Tad Tālis nokrīt pie sievietes ceļos un viņu apskauj.

Tā taču viņa māte.

Bez vārdiem māte no maza maciņa izņem trīs rudzu vārpas, vienu asinīm apsalcītu. Klusā balsī viņa nu izdveš:

„Tas ir viss, kas palicis no mūsu mājām, no manas dzīves. Trīs rudzu vārpas..."

Mātes balss atkal apklust. Viņa pārvelk rokas pār acīm, saņemas un turpina:

„Drīz pēc tavas aiziešanas tēvs pievienojās partizāniem. Paliku viena mājās. Tēvs reti atnāca. Kādu dienu viņš atkal bija atnācis dabūt ēdamo sev un biedriem, kad pēkšņi piebrauca gūstītāji. Tēvs gan izbēga no mājas, bet viņu ievainoja un apcietināja. Domādami, ka mūsu mājās vēl kādi partizāni paslēpušies, gūstītāji māju nodedzināja, bet tēvu aizveda. Nezinu, kur viņš tagad... Nezinu... Viņš tik daudz palīdzēja citiem — izsalkušiem, bēgļiem, ievainotajiem. Daudz laba viņš darīja!"

Mātes bālos vaigus par jaunu aprasoja asaras, un viņa īsi pabilda:

„Ausma aizgāja uz Rīgu, pie krustmātes, kad fronte tuvojās. Viņu izsūtīja uz Sibiriju."

Sāpes sažņaudza Tāļa krūtis. Bez tēva viņam zudis arī jaunības sapnis — Ausma. Mātes drebošā roka vēl tur rudzu vārpas...

„Tas ir viss, kas palicis no mājām... Šīs vārpas ir no mūsu pēdējās ražas. Un šīs ir tēva asinis..." Māte pieliek asinīm slacīto vārpu pie lūpām un to noskūpsta: „Tavs tēvs bija varonis!"

Saule nogrimst aiz tālā meža.

Drīz arī Tāļa māte nomirst Vācijas nometnē. Viņam vairs nav nekā, kas saistītu pie dzīves brīvībā. Karš vispirms atņēmis viņa bērnības atmiņas un jaunību, tad tēvu un Ausmu, tagad arī māti. Karš izpostījis tēva mājas un visu Latviju, izpostījis viņa dzīvi.

Drīz pēc mātes nāves Tālis slepeni atgriežas dzimtenē, tēva mājās, bet, redzējis tās gruvešos, dodas uz tuvo mežu, lai turpinātu tēva iesākto darbu partizānu pulkā.

Tikai tagad viņš saprata Ausmas pēdējos vārdus. Viņa jaunības zieds nav iznīcis kā baltā puķe, kuŗu viņš Ausmai atvadoties sniedza. Ausma baltās puķes sēklas ir iesējusi. Kad atnāk ziedonis, tās dīgst, aug un zied. Beidzot Tālis saprot, ka dabā puķe nezied tikai tādēļ, lai pati priecātos, bet gan tādēļ, lai mežs, lauks un visa pasaule kļūst skaistāka un jaukāka. Viņa jaunības zieds gan noziedēja tai rudens dienā tēva mājās, kopš kuŗas viņš dzīvojis tikai latviešu tautai. Partizānu pulkā Tālis tagad atrod savu īsto dzīvi, jo tic tam, ko dara un pēc kā tiecas. Ir pienācis laiks no jaunības zieda sēklām plaukt viņa dzīves pumpuram, jo atgriezies ziedonis.

PASMAIDĪŠANAI

„Māmiņ, vai eņģelīšiem ir spārni?" jautā Anniņa. — „Protams, Anniņ, eņģelīšiem ir spārni," māte atsaka. — „Māmiņ, vai eņģeliši var arī lidot?" turpina vaicāt Anniņa. — „Bet protams, bērniņ, ja eņģelīšiem ir spārni, tie var arī lidot," māte pacietīgi skaidro. — „Tad es, māmiņ, esmu ļoti ziņkāriga, kad mūsu bērnu meita lidos," atzīstas Anniņa. — „Kādēļ tad viņa?" ziņkāriga nu kļūst arī māte. — „Tētis taču vakar vakarā viņu sauca par eņģelīti," paskaidro mazā. —„Viņa lidos jau trīt, Anniņ!" māte apmierina jautātājas ziņkāri.

☆

Vakar Pieticības kunga lepnajās 51. mūža gada jubilejas svinībās dzirdēju, ka jūsu vīram, Daiļača kundze, iznākšot pirmais romāns. Kas tad ir tā galvenais varonis?" ieinteresēts jautā Dižbrencis, uz ielas saticis jaunā rakstnieka sievu. — „Jūs domājat — kas ir grāmatas izdevējs?" atjautā uzrunātā.

☆

„Va vellu!" iesaucas jaunais vīrs pie pusdienu galda, pagriežoties pret sievu. „Šo zupu tev vajadzēja izvārīt daudz vairāk, vismaz divdesmit šķīvju!" — „Vai tev tā tik labi garšo?" glaimota priecājas vārītāja. — „To nu gluži negribu teikt, bet izlietotā sāls būtu noteiki pietikusi tādam daudzumam..."

☆

„Mīlulīt, man liekas, ka mūsu ceļiem nu būs jāšķiras," skumjā balsī privāt detektīvs Neveiksmenis pavēstī blondīnei savā klēpī. „Tavs vīrs šodien mani angažēja, lai tevi izsekoju un noskaidroju, ar ko tu viņu krāp..."

☆

Kādas cilts virsaitis no tikko patstāvību ieguvušas Afrikas valstiņas diplomātiskā misijā bija apmeklējis Anglijas galvaspilsētu un pēc atgriešanās ar dziļu apbrīnu stāsta cilts burvim: „Saki, ko gribi, bet angļiem ir daudz lielāki un labāki burvji nekā mums! Vislielākais, man liekas, ir Futbols. Uzsūta vienkārši div. desmit divus vīrus uz lielas pļavas, liek tiem kājām spārdīt tādu savādu apaļu lodi un — tici vai ne! — jau pēc desmit minūtēm sāk līt lietus..."

Viesmīlīgā Spānija

JĀŅA ROLAVA CEĻOJUMA IMPRESIJAS

(Nobeigums)

Pēcpusdienā otrpus Barselonas uzbraucām kalnos, no kurienes pāredzama visa pilsēta ar ostu. Pēc tam apskatījām kādu tipisku spāņu ciemu, kur gatavo dažādas mājturības lietas un daiļamatniecības izstrādājumus, kuŗus, protams, iespējams arī pirkt. Atgriezušies pilsētā, apbrīnojām plašo Barselonas futbola stadionu kluba iegūtās balvas — kausus un vairogus, kuŗi novietoti divās nelielās telpās un redzami caur aizrestotām durvīm.

Dienas izbrauciens beidzās ar vēršu cīņu noskatīšanos Barselonas arēnā, kuŗa spēj uzņemt 25.000 skatītāju. Par šīm „cīņām" jau daudz rakstīts; britu laikrakstos par tām lasāmi daudzi protesti, taču spāņiem tās ir gandrīz vai nepieciešama dzīves sastāvdaļa, bet tūristiem vēl arvien lielā atrakcija. Tā, piemēram, kādā platā Barselonas bulvārī, koku paēnā dzerot koka-kolu, satapu divus austrāliešus, kuŗi atradās pasaules apceļojumā, bet Barselonā u kavējušies 3 dienas, lai *noskatītos vēršu cīņas*; tikai pēc tam lidotu caur Londonu uz Kopenhāgenu. Piezīmējams, ka Barselonā un Geronā iekārtoti teicami lidlauki, kuŗi „piegādā" tūristus Kosta Brāvai.

Nepieminētas nevar atstāt daudzās nakts izpriecas, kādas spēj sniegt vienīgi Spānija, kur nakts dzīve pulsē līdz plkst. 4 rītā, bieži pat līdz gaismai. Loretā lielākie nakts klubi ar uzvedumiem ir „Rosamar" un „La Marsia", kur demonstrē temperamentīgas spāņu un čigānu dejas un andalūziešu flamenko. Ugunīgi deju virpuļi, nemitīga papēžu klaboņa, kastaņešu tarkšķi un krāsainie gaŗastainie meiteņu mežģinotie brunči ir spāņu deju īpatība, kuŗai nav līdzības ar citām tautām. Programmas starpbrīžos var izmēģināt kājas dejošanā arī skatītāji pie labas mūzikas, bet visu vakaru vīnu vai šampanieti var dzert bez speciālas maksas, jo tas ieskaitīts ieejas cenā (apm. 25 britu šiliņi), cik patīk. Tā atkorķēto pudeļu paukšķi blīkšķ gandrīz kā kādreiz pie Opočkas latviešu leģionāru šautenes...

Pie izpriecām jāpieskaita arī izbraukums uz „neīstajām" vēršu cīņām, kuŗās dzīvniekus nenogalina, bet tikai kaitina ar sarkaniem vēdekļiem, pašiem „matadoriem" nākot no publikas vidus. Vispirms tomēr sēdāmies pie šampanieša galdiem un dejojām pie jautras kapellas. Kāds vienmēr apstaigāja šampanieša baudītājus ar speciālu tējas kannai līdzīgu pudeli un lēja šampanieti (moran) mutē caur tievu snīpi no vairāku pēdu atstatuma — fotografēšanai... Tikai tad devāmies uz arēnu, kur kaitināja mazus, bet niknus bullēnus, pat teļus. Še notika arī dažādas komiskas spēles, liekot zēniem skriet un lēkt pār šķēršļiem ar ūdens spaini uz galvas, vai ar ūdens spaini iet pa bomi. Tas pats jādara arī meitenēm, kuŗām jārāpjas arī stabā, kas īsajos minisvārciņos nav tik vienkārši. Uzvarētāji saņēma godalgas. Notika arī „futbola spēle" starp 3 spāņu un 4 angļu zēniem, tikai ar to starpību, ka abas kājas iebāztas maisā, bet par vārtiem kalpo mazie vārtiņi, pa kuŗiem arēnā izlaiž bullēnus. Nobeigumā atkal atgriezāmies pie šampanieša un dejošanas, kamēr galvas iesila un laiks bija atgriezties viesnīcā.

Saules un jautrības pilnā Spānija ir tūristu paradīze, kas valdzināt valdzina ar savu pievilcību un kopā ar spāņiem liek izsaukties: „Olē!"

Jānis Rolavs

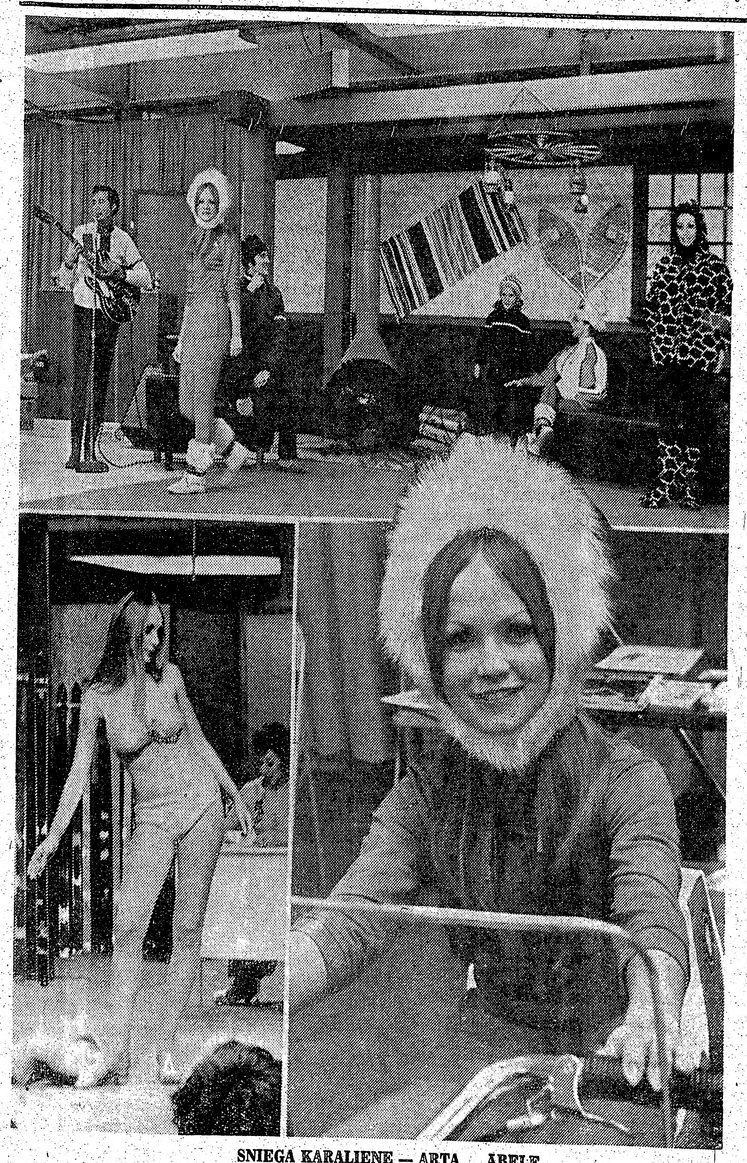

SNIEGA KARALIENE — ARTA ĀBELE

Kanadas ziemas sporta skatē nacionālās izstādes laukuma Koliseja ēkā laikā no 24.—26. oktobrim bija skatāma plaša sniegmobiļu, slēpju, ziemeļbrunčiem sanas un citu ziemas sporta piederumu izstāde, bet notika arī modes skates, kuŗās bez ziemas sportam piemērotiem tērpiem — kā gan citādi! — neiztrūka arī nākošās vasaras sezonas peldkostīmu demonstrējumi, kuŗus publika labprāt skata vienmēr. Latviešu uzmanību šoreiz saistīja tas, ka par šāgada Sniega karalieni 8 dalībnieču konkurencē izraudzīja 17 gadu veco latvieti Artu Ābeli, kuŗa dzimusi Kvebekas provincē, runā vairākas valodas un pašreiz strādā par tērpu modelētāju Toronto. Augšējā uzņēmumā: Ziemas sporta tērpus demonstrēja skatuvē, kuŗas fons bija izveidots slēpotāju mītnes izskatā; savu tērpu, soļojot ap skatuvi, tieši demonstrē Arta Ābele (pie ģitarista). — Apakšā pa kreisi: Viens no demonstrētajiem bikini — tērpiem, par kuŗu jautā, kas tajā tik oriģināls, ka tas demonstrējams šādā modes skatē? — Pa labi: Sniega karaliene Arta Ābele pie sniegmobiļa stūres.

viņš Viņu izsūtīja uz Sibiriju."
Viņa Sāpes sažņaudza Tāļa krūtis.
iesir- Bez tēva viņam zudis arī jaunības
atiņš. sapnis — Ausma. Mātes drebošā
rimu- roka vēl tur rudzu vārpas...

„Tas ir viss, kas palicis no mājām... Šīs vārpas ir no mūsu pēdējās ražas. Un šīs ir tēva asinis..." Māte pieliek asinīm slacīto vārpu pie lūpām un to noskūpsta: „Tavs tēvs bija varonis!"

Saule nogrimst aiz tālā meža.

Drīz arī Tāļa māte nomirst Vācijas nometnē. Viņam vairs nav nekā, kas saistītu pie dzīves brīvībā. Karš vispirms atņēmis viņa bērnības atmiņas un jaunību, tad tēvu un Ausmu, tagad arī māti. Karš izpostījis tēva mājas un visu Latviju, izpostījis viņa dzīvi.

Drīz pēc mātes nāves Tālis slepeni atgriežas dzimtenē, tēva mājās, bet, redzējis tās gruvešos, dodas uz tuvo mežu, lai turpinātu tēva iesākto darbu partizānu pulkā.

Tikai tagad viņš saprata Ausmas pēdējos vārdus. Viņa jaunības zieds nav iznīcis kā baltā puķe, kuru viņš Ausmai atvadoties sniedza. Ausma baltās puķes sēklas ir iesējusi. Kad atnāk ziedonis, tās dīgst, aug un zied. Beidzot Tālis saprot, ka dabā puķe nezied tikai tādēļ, lai pati priecātos, bet gan tādēļ, lai mežs, lauks un visa pasaule kļūst skaistāka un jaukāka. Viņa jaunības zieds gan noziedēja tai rudens dienā tēva mājās, kopš kuras viņš dzīvojis tikai latviešu tautai. Partizānu pulkā Tālis tagad atrod savu īsto dzīvi, jo tic tam, ko dara un pēc kā tiecas. Ir pienācis laiks no jaunības zieda sēklām plaukt viņa dzīves pumpuram, jo atgriezies ziedonis.

pānija

RESIJAS

šo daudz rakstīts; britu laikrakstos
klu- par tām lasāmi daudzi protesti, ta-
un ču spāniem tās ir gandrīz vai ne-
ne- pieciešama dzīves sastāvdaļa, bet
iz- tūristiem vēl arvien lielā atrakcija. Tā, piemēram, kādā platā Barselonas bulvārī, koku paēnā dzerot
ar koka-kolu, satapu divus austrāliešus, kuŗi atradās pasaules apceļojumā, bet Barselonā u kavējušies
3 dienas, lai noskatītos vēršu cīņas; tikai pēc tam lidotu caur Londonu uz Kopenhāgenu. Piezīmējams, ka Barselonā un Geronā iekārtoti teicami lidlauki, kuŗi „piegādā" tūristus Kosta Brāvai.

Nepieminētas nevar atstāt daudzās nakts izpriecas, kādas spēj šniegt vienīgi Spānija, kur nakts dzīve pulsē līdz plkst. 4 rītā, bieži pat līdz gaismai. Loretā lielākie nakts klubi ar uzvedumiem ir „Rosamar" un „La Marsia", kur demonstrē temperamentīgas spāņu un čigānu dejas un andalūziešu flamenko. Ugunīgi deju virpuļi, nemitīga papēžu klaboņa, kastanešu tarkšķi un krāsainie garastainie meitenu mežģinotie brunči ir spāņu deju īpatība, kuŗai nav līdzības ar citām tautām. Programmas starpbrīžos var izmēģināt kājas dejošanā arī skatītāji pie labas mūzikas, bet visu vakaru vīnu vai šampanieti var dzert bez speciālas maksas, jo tas ieskaitīts ieejas cenā (apm. 25 britu šiliņi), cik patīk. Tā atkorķēto pudeļu paukšķi blikšķ gandrīz kā kādreiz pie Opočkas latviešu leģionāru šautenes...

Pie izpriecām jāpieskaita arī izbraukums uz „neīstajām" vēršu cīņām, kuŗās dzīvniekus nenogalina, bet tikai kaitina ar sarkaniem vēdekļiem, pašiem „matadoriem" nākot no publikas vidus. Vispirms tomēr sēdāmies pie šampanieša galdiem un dejojām pie jautras kapellas. Kāds vienmēr apstaigāja šampanieša baudītājus ar speciālu tējas kannai līdzīgu pudeli un lēja šampanieti (moran) mutē caur tievu snīpi no vairāku pēdu atstatuma — fotografēšanai... Tikai tad devāmies uz arēnu, kur kaitināja mazus, bet niknus bullēnus, pat teļus. Še notika arī dažādas komiskas spēles, liekot zēniem skriet un lēkt pār šķēršļiem ar ūdens spaini uz galvas, vai ar ūdens spaini iet pa bomi. Tas pats jādara arī meitenēm, kuŗām jārāpjas arī stabā, kas īsajos minisvārciņos nav tik vienkārši. Uzvarētāji saņēma godalgas. Notika arī „futbola spēle" starp 3 spāņu un 4 angļu zēniem, tikai ar to starpību, ka abas kājas iebāztas maisā, bet par vārtiem kalpo mazie vārtiņi, pa kuŗiem arēnā izlaiž bullēnus. Nobeigumā atkal atgriezāmies pie šampanieša un dejošanas, kamēr galvas iesila un laiks bija atgriezties viesnīcā.

Saules un jautrības pilnā Spānija ir tūristu paradīze, kas valdzināt valdzina ar savu pievilcību un kopā ar spāņiem liek izsaukties: „Olē!"

Jānis Rolavs

■ Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas ■
■ attīstīšanai un kopēšanai ■
■DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Vislabākās gaļas preces un delikateses
iegādājaties modernajos eiropiešu stila veikalos
tip-top MEATS delicatessen
1727 Bloor St. West (High Park), tālr. 766-4982
Preti Keele apakšzemes stacijai
Yorkdale Shopping Centre, tālr. 787-1733

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketa-tīpa sarikojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Piepraudet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

DV apgādā iznākusi
Prof. P. Jurevičs
refleksijas par latvisko eksistenci
DZĪVE UN LIKTENIS
Saturā:
Pilnvērtīga dzīve. Kāpēc mēs gribam palikt latvieši? Kultūra un tauta. Pie kā turēties? Mūsu nacionālo centienu pamati. Kā dzīvot un izturēt. Kas jāsaka cilvēkiem? Snobisma varā. Jaunatnes veidošanās. Mūsu trimdas tautas pastāvēšanas nosacījums. Turēšanās pie tēvzemes. Eiropas šarms. Kultūras dienu nozīme. Kultūras bardzība. Pārdomas latvju tautas sēru dienā. Izlīgšana ar dzīvi.
168 lpp. Vāku zīmējis Alfrēds Jaunzems.
Glīti iesieta maksā $4.20
DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA,
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.
PASŪTINĀJUMA ZĪME.
Lūdzam izsūtīt ..... eks. DZĪVE UN LIKTENIS
Samaksai pievienoju $.....
Vārds, uzvārds .....
Adrese .....
Datums ..... Paraksts .....

Grāmata, ar ko ikvienam latvietim ieteicams iepazīties!
Drīzumā DAUGAVAS VANAGU APGĀDĀ iznāks
Aleksandra Tomsena
Cilvēcibas vārdā
Sarkanā krusta ārsta gūsta gadi Vorkutā.
Autors ir Dānijas sarkanā krusta ārsts, kuŗš II pasaules kara laika beigās, darbodamies Berlinē, aizvests uz Pad. savienību, kur bez tiesas vārdzināts Butirku cietumā un vēlāk deportēts. Autors spilgti apraksta padomju birokratiju, komūnisma kodolu, pretrunīgos likumus un soda nometnes. Gūstā strādādams par ārstu, viņš iepazīstas ar latviešu palīgārsti Oliti Priedi, kuŗas nāves sods pārvērsts 10 gadu spaidu darbos. Viņš iemīl Oliti, bet tiek no viņas šķirts. Pēc 10 necilvēcīgu moku gadiem, pārvarot pēdējos šķēršļus, ģimene Dānijā sāk jaunu, brīvu dzīvi.
Kaut grāmata iznākusi 1961. gadā, tās saturs pilnībā apstiprina un papildina nesen no Pad. savienības izbēgušā rakstnieka Kuzņecova liecības brīvajā rietumu presē par apstākļiem sarkanajā imperijā, kas vēl šobaltdien nav mainījušies.
„Cilvēcības vārdā" ar autora atļauju tulkojusi Silvija Ancāne. Glīti iesieta 344. l.p.p. Cena $8.50. Grāmatnīcām atlaide.
Pasūtinot un samaksājot līdz š. g. 1. novembrim, tās cena
$7.50
DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA —
491 College St., Toronto 174, Ont. Canada.
Lūdzam piesūtīt ..... eks. Samaksai pievienoju $.....
Vārds, uzvārds .....
Adrese .....
Datums: Paraksts

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

PIEMINEKĻI
Igaunu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3024

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-6286.

LATVIEŠU NAMS
491 College St. Toronto 4
izīrē telpas
sarīkojumiem ■ viesībām
■ Klāj viesību galdus ■
Tel. 922-2931

Esrd. 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
428 Roncesvalles Ave.
LE 3-7 954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana ebās bēru mājās.

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

Toronto austrumos
IZĪRĒJAMS
nemēbelēts saulains dzīvoklis
klusā mājā precētam pārim vidējos gados vai vieniniecei.
Zvanīt OX9 - 1714

Meklēju MĀJAS MĀTI — BĒRNU AUDZINĀTĀJU
divām meitenītēm,
3 un 5 gadu vecām, kuŗām māte aizgājusi un atstājusi jauna tēva gādībā. Labi dzīves apstākļi modernā mājā Hamiltonā, Ont. Alga pēc vienošanās.
Zvanīt tel. (cod. 416) 385-1584.

Government Information
Darba departaments

CILVĒKA TIESIBU VADITĀJS PROJEKTS

Ontario valdība ierosinājusi izmēģinājuma cilvēka tiesību projektu, kas pakalpotu imigrantiem Bathurst-Spadina - College distrikā.

Ontario cilvēka tiesību komisija atvērusi biroju College un Major ielu stūrī, lai apkārtnes iedzīvotājiem būtu vieglāk gūt informāciju un padomus par savām tiesībām un izredzēm.

Šai projektā iesaistīta arī departamenta darba standarta un rūpniecības apmācības nozares. Pirmā gādā par darba apstākļu, — piem., minima algu, darba laika, atvaļinājuma, virsstundu maksas un vienāda atalgojuma par vienādu darbu — pārraudzību un likumu ievērošanu.

Otrā nozare atbildīga par lietpratīgi apmācītu strādnieku skaita papildināšanu ar arodmācekļu īstermiņa apmācību programmām.

Birojs atvērts trīs īpašu iemeslu dēļ:
1. Dot iespēju visiem iedzīvotājiem iepazīties ar savām tiesībām;
2. Aizsargāt pilsoņus pret visu veidu diskrimināciju.
3. Informēt pilsoņus par iespējām un izredzēm.

Vairāk nekā 500.000 no Toronto metropoles 2 miljoniem iedzīvotāju ir jaunieceļotāji — itālieši, vācieši, Eiropas un Marokas žīdi, franči, poļi, ungāri, grieķi, holandieši, portugaļi, nēģeri un āziāti. Liela šo ieceļotāju daļa dzīvo pilsētas centrā, netālu no jaunā informācijas biroja.

Valdība vēlas jaunkanadiešiem palīdzēt, jo minētā distriktā daudz problēmu saistās ar nodarbošanos un apmešanos, tātad, ietelp departamenta uzdevumos.

Sakarā ar šai distriktā izdarītajiem vērojumiem 1968. gada vasarā, pētījot sabiedrībā valdošo saspīlējumu un dažādo etnisko un rašu grupu jauniešu konfliktus, šo biroju nodibināja tieši jaukto etnisko grupu distrikta centrā.

Lai strādājošie varētu iegriezties birojā, nekavējot darbu, birojs būs atvērts arī vakaros. Pašlaik tas darbojas no plkst. 10 rītā līdz 7 vakarā darbdienās un no 9 līdz 5 pēcp. sestdienās. Svētdienās birojs slēgts.

Darba laikā birojā, bez Employment Standards un Industrial Training nozaru darbiniekiem, būs arī tulks, kas runā angļu, portugaļu, kīniešu un itaļiešu valodā.

THE HON. JOHN ROBARTS
Prime Minister of Ontario

RAIBA PASAULE

■ Atentātā nogalinātā ASV prezidenta Džona Kenedija atraitne Džakelīnai, kuŗa tagad apprecējusi grieķu miljonāru Onasi, bieži uzmācas preses fotografi. Nesen Ņujorkā viņu gribēja nofotografēt „The New York Daily News" fotografs Mils Finkelšteins, kad Džekija atstāja kinoteātri, kuŗā izrādīta zviedru seksuālfilma „I am curious". — „Šī meitene spēj pati aizstāvēties" izsaucās gandrīz 6 pēdas gaŗais Finkelšteins, apgalvodams, ka viņš ar japāņu džiudžitsa paņēmienu noguldīts uz ielas. Pats miljonārs Onasis bija vēl palicis teātrī, lai noskatītos tās filmas scēnas, kuŗas citur šai kontraversālajā filmā izgrieztas. Džekija bija tērpusies ķermenim cieši piegulošos īsos ādas svārciņos un puloverā, bet ap galvu aplikusi lakatu, kas aizklāja lielu daļu sejas. Džakelīnu, kuŗa pirms apprecēšanās ar Kenediju pati bija darbojusies par preses fotografi pie agrākā „Washington Times Herald", citā reizē nofotografēta brīdi, kad ar dēlu Džonu Kenediju pabraukājusies ar divriteni Ņujorkas Centrālparkā. Fotografs par uzmākšanos aizturēts.

■ Albertas provinces augstākajā tiesā pie atbildības saukts 30 gadu vecais viesmīlis Franks Desnojērs, kuŗš sadūris 21 gadu veco atraitni Rutu Velsu 6 collas dziļi vēderā. „Apstākļi mani pārliecina, ka tas noticis jūtu uzplūdumā," teica tiesnesis un piesprieda dūrējam 4 gadu cietumā, bet sadurtā viņu tiesas zālē apkampa un noskūpstīja...

LATVIJAS KARTES
$22.00
Grāmatā ir visas Latvijas kartes mērogā 1:200.000 — mājas, ceļi, to gaŗumi, meži, ūdeņi, arī spec. Rīgas, Jelgavas, Liepājas un Daugavpils plāni. Pielikumā 14 kartēs redzama visa Igaunija (arī salas, Narvas apgabals, Peipusa ezers) mērogā 1:300.000; grāmatā 346 lpp., iesieta.
Dabūjama
DV GRĀMATNĪCĀ —
491 College St., Toronto 174, Ont.
Piezīme:
Iepriekš samaksātām grāmatām pasta izdevumus sedz grāmatnīca.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

GRĀMATAS JAUNATNEI UN BĒRNIEM

ABC — MĒS KRĀSOJAM. Krāsoj. grāmata	$1.25
Bite Imants, LATVIJAS SĒNES UN OGAS. Krās. grām.	1.50
Brastiņš A., SLIŅĶIS. Pasaka	2.40
GAĻĀ PUPA. Bilžu grāmata	1.00
Grimmi Brāļi. PASAKAS	4.25
Grunde Biminita un Kovaļevska Margarita, MEŽA BĒRNI Pasakas ar daudz illustrācijām	4.00
SAULES UN SALA GRĀMATA	3.80
KAS TAS TĀDS? KĀ TAM VĀRDS? Bilžu grāmata	$1.50
Ķezbers Kārlis, USMAS ZĒNU DĒKAS	2.80
— RŪKU PASAULES CEĻOJUMS	3.50
Klētnieks V., SENČU RAKSTI	3.00
Kradoks H. C., LĀCĪTIS DODAS PASAULĒ. Illustrēta bērnu grāmata	2.80
Kronberga Lilija, RUNČA VEZUMS. Dzej. antol.	2.20
Krūķa Tonija, SILAINES MEŽS RUNĀ. Pasakas	2.80
LATVIJAS ŪDEŅI. Krāsojamā grāmata	1.50
Loftings Hjū, DOKTORS DŪLITLS UN VIŅA ZVĒRI. Sevišķi interesanta bērnu grām. ar autora zīmējumiem	4.00
Molnars Francis, PĀVILIELAS ZĒNI. Romāns	3.00
Stārastē Barvika M., PINTIŅU CIEMS. Pasakas ar autores illustrācijām	2.80
Šīrmanis Jānis, ĢELZIS UN MISIŅŠ. Jaunākā bērnu grāmata ar I. Rumpētera illustrācijām	3.00
— MANS DRAUGS PŪPOLIŅŠ. Ar S. Šteineres illustrācijām	4.00
— BRĪNUMU PASAULE. Pasakas ar Ed. Dzeņa illustrācijām	4.00
— TINCIS	5.30
— KRIKSIS TRIMDĀ	3.70
— KRIKSIS UN TOMIŅŠ AMERIKĀ	3.00
Sandbergi I. un L., MATĪSIŅ, KUR CEPUMI?	1.50
— MATĪSIŅA DRAUGS	1.50
— REZGALĒ BĒRNU SVĒTKI	3.00
Klevins J., JĒKABS UN JOAKIMS	3.80
Pētersons H., SVEIKI, VĀVERĪT!	3.50
Scarry R., KĀ TO SAUC (Latviski un angliski)	6.00

Piezīme: Katram sūtījumam pieskaitiet 50 c pasta izdevumiem.
Pieprasiet DV GRĀMATNĪCĀ
491 College St., Toronto 174, Ont.

TORONTO PILSĒTAS
PAZIŅOJUMS PAR
ATKRITUMU SAVĀKŠANU
Tā kā otrdiena, 11. novembris, ir pašvaldību svinamdienā, šai dienā atkritumus neņovāks.
Otrdienas savākšanu izdarīs trešdienā, 1969. g. 12. novembr
H. F. Atyeo, pils. inžen.
Ielu komisārs

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

P. Aigars — Sarkanais vilciens (4 valodās)	$2.25
P. Aigars — Zaļie zīmneši, dzej.	$2.00
A. Klīve — Brīvā Latvija, atmiņas	$10.00
J. Sudrabiņš — Pēdējās dienas Kurzemē, atm.	$3.80
J. Miesnieks — Klaucēnu kundzes meitas, rom.	$5.80
P. Klāns — Karsta dzelzs, apcer.	$12.00
K. Pētersons — Pasaule paveras, ceļ. apr.	$10.00
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$5.90
Ang. Gailīte — Rītausma	$4.00
J. Vigmans — Viens no miljoniem	$4.00
L. Zariņa — Sarkanā migla	$7.50
I. Grebzde — Sērmūkšļu pagasta laudis	$3.20
V. Toma — Sērdienes spēks, dzejoļi	$4.00
Ing. Vīksna — Un gājiens neapstājas, dzej.	$4.20
R. K. Masijs — Nkolajs un Aleksandra	$9.00
G. Janovskis — Ēnu menuets, rom.	$4.80
Dr. Kiršteins — Kaliet sirdis akmeņi, brāļi	$5.00
P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, refleksijas	$4.20
Edg. Dunsdorfs — Latvijas vēstures atlants	$4.50
M. Valters — Atmiņas un sappi I d.	$9.50
F. Donass — Politiskos krustceļos	$4.00
H. Vītols — Atmodinātas atbalsis	$7.50
Dzintara gredzens, stāsti mīlai	$6.80
A. Niedra — Varavīksna pār Rīgu, rom.	$4.80
A. Freināts — Dzimtenes ārēs, stāsti	$4.50
I. Grebzde — Vai ābele ziedēja?, rom.	$5.50
J. Aukšķāps — Zinātnei un tēvijai	$4.50
A. Dziļums — Celminieki, rom.	$5.80

Pasūtināšanai zvaniet Tālr. 921-7121
DV GRĀMATNĪCĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

VIENREIZĒJA IZDEVIBA
iegādājaties kultūrvēsturiskās un vienreizējās
Tālivalža Dangava
stāstu grāmatas
"Strandējušo Sala"
vēl atlikušos eksemplārus. Glīti iesieta. 600 lappušu.
Cena tikai $5.90
Šī grāmata uzskatāma par retumu latviešu literātūrā ne tikai savdabīgā satura, spilgto Dienvidamerikas vides tēlojumu, krāšņā kolorīta, neparastu cilvēku rakstura zīmējuma, drāmatisku un traģisku likteņu ainojumu, kā arī autora smalkā stila dēļ, bet jo sevišķi tādēļ, ka tā ir pāragri mirušā rakstnieka pirmā un pēdējā grāmata. Tādēļ tā nedrīkst trūkt neviena literātūras drauga grāmatu plauktā.
Daudzi atzīst, ka šī grāmata glabājama, ieslēgta skapī; daudzi to atzīst par diskutējamu un ietelc izlasīt visiem, bet visi to daudzina par vērtīgu, jo tā dod ieskatu intelektuāla rakstnieka spējās izteikt lietas īstajos vārdos, taču tik smalkā valodā un veiklā gudrībā, ka, šo darbu lasot, lasītājs pats visu pārdzīvo līdz beidzamam sīkumam.
TĀDĒĻ IZMANTOJIET PĒDĒJO IESPĒJU UN PIEPRASIET ŠO GRĀMATU!
Daugavas Vanagu Grāmatnīcai, 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada:
Lūdzu piesūtīt ..... eks. „STRANDĒJUŠO SALA".
Samaksai pievienoju $ .....
Vārds, uzvārds: .....
Adrese: .....
Datums: ..... Paraksts .....

MĒS IESPIEŽAM
■ Laulību un iesvētību ielūgumu kartes
■ Vizītkartes
■ Dokumentus biedrību vajadzībām
■ Koncertu programmas
■ Sarīkojumu biļetes
■ Plakātus, dziesmu lapiņas
■ Vēstuļu veidlapas, aploksnes
■ Grāmatas, žurnālus
Labs darbs. — Mērenas cenas.
PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.
Latvija Amerikā
491 College St., Toronto 4, Ont.
Canada.
TEL.: 921-7121 (Code 416)

Rietumvācijā sācies „zemes nobrukums"

BRANTA POLITIKA IZSAUC NEPIEDZĪVOTUS PROTESTUS PARLAMENTĀ

Rietumvācijas bundestāgs, liekas, nekad vēl nav piedzīvojis tik saspringtu sēdi kā darbības atklāšanas sesijā 29. oktobrī, kad jaunais kanclers Brants sniedza savas politiskās platformas deklarāciju, kuŗa uzskatāma par viņa introdukcijas runu augstajā amatā. Tikko Brants pieskārās tai savas politiskās platformas daļai, kuŗai jāiezīmē turpmākās attieksmes ar Austrumvāciju, visi bundestāga locekļi sakustējās kā bišu spiets. Pat valdības koalicijas krēslos bija jūtams nemiers — ne jau par to, ko Brants teiks un kas pozicijai visumā jau bija zināms, bet gan — kā opozicijas reakcijā kanclers savu runu pabeigs. Gaiss bija sakarsis kā pirms pērkona negaisa — visai neparasta parādība parasti mierīgi nosvērtajos vācu politiķos.

Opozicija sauca, ka Brants ar savu politiku grib aprakt Rietumvācijas republiku. Bijušais kanclers Kīzingers, kuŗš tagad vada kristīgo demokratu un sociālistu delikāti izvērsto opoziciju, brīdināja, ka komūnistiskās Austrumvācijas atzīsana par atsevišķu suverēnu valsti var novest pie „zemes nobrukuma", kuŗu kristīgie demokrati 20 gadu centušies novērst. Kad Brants ierosināja ar Austrumvāciju sarunas valdību līmenī, kuŗas novestu pie sadarbības līgumiem, sakarsētajā bundestāga atmosfairā izraisījās eksplozija. Deputāti no opozicijas krēsliem viens pēc otra steidzās pie runātāju pults, lai izteiktu skaļus un niknus protestus, kamēr koalicijas krēslos valdīja vispārēja kņada un skanēja starpsaucieni. Kad asās debates neizdevās izbeigt ar balsošanu, bundestāga prezidents — par jaunu ievēlētais kristīgais demokrats Kaijs Uve fon Hasels sēdi uz laiku pārtrauca, kamēr strauktie prāti atvēsināsies.

Rietumvācijas politikā neviens jautājums nav tik kompliceti saistīts ar sentimentu, kā tieši jautājums par Austrumvāciju. Kaut Brants savas politikas iepriekšējā paskaidrojumā nedēļas sākumā bija teicis, ka viņš „neatskaņos" dzirdēto prasību atzīt oficiāli Austrumvāciju par suverēnu valsti, bundestāgā viņš tai piešķīra pilnu akordu, par spīti tam, ka dienu iepriekš mazā koalicijas partnera — brīvo demokratu vadītājs un ārlietu ministrs Šēls bija nolasījis sava sociālistiskā sabiedrotā politiskās deklarācijas pilnu tekstu...

Valdības pātagas vicinātājs Herberts Vēners, Branta vietnieks sociāldemokratu partijas vadībā un parlamenta frakcijas vadītājs, uzsvēra, ka tuvošanās Austrumvācijai nav noraidāma Eiropas miera interesēs. „Mēs nenostājamies pret satversmi, ja pielāgojamies situācijai, kuŗa tagad ir citāda nekā pirms 25 gadiem, kad beidzās kaŗš," norādīja Vēners. Atbildot uz opozicijas asajiem iebildumiem, viņš komentēja kanclera Branta ieskatu, ka vajadzējis paiet 20 gadiem, lai sāktu izveidot pamatus „solidai demokratijai" Rieumvācijā, kuŗā demokratija vēl joprojām esot „sākuma stadijā". Vēners pārmeta opozicijai, ka tā pārāk „piesienas vārdiem", jo: „Pēc varas zaudēšanas jūs nespējat nekā redzēt — jūsu acis vēl pilnas asaru!..."

Dienu pēc Branta politiskās deklarācijas Varšavas pakta valstu ārlietu ministri tikās Lanijas pilī pie Prāgas sarunās par „Eiropas drošību", lai mazinātu saspīlējumu starp Varšavas pakta un NATO blokiem. Apspriedē piedalījās Pad. savienības, Čechoslovakijas, Polijas, Austrumvācijas, Bulgārijas, Ungārijas un Rumānijas ārlietu ministri, lai cita vidū arī „adoptētu" Rietumvācijas sociālistiskās koalicijas valdības politiku. Austrumeiropas komūnistisko valstu ārlietu ministru marta sanāksmē Budapeštā steidzinātā Eiropas „drošības" konference, domājams, tagad risināsies komūnistiem daudz pieņemamākā garā nekā bija paredzams, Rietumvācijā vēl valdot Kīzingeram.

Trudo liek paciesties

(Pārnesums no 1. lpp.)

gas, ir „tikai" 68 milj. dolaru.

Inflācijas apkaŗošanā Trudo, kaut pagaidām tikai ar valdības deklarētām vadlīnijām, uzsācis pirmos soļus. Arī šai jautājumā Trudo kanceleja strādā; varbūt lēnām, taču gala rezultātā, spriežot pēc ministru prezidenta pēdējā laikā asi izteiktajiem brīdinājumiem arodbiedrībām un lieluzņēmumiem, panāks, varbūt, itin labus panākumus. Otavā cirkulē šāds anekdots: Kāds vēlētājs notvēris ministru prezidentu un jautājis: „Ko jūs līdz šim esat tieši manā labā darījis?" Trudo esot atbildējis: „Pagaidiet, man plānošanai taču atlikuši vēl gandrīz četri gadi." Uz to vēlētājs iebildis: „Man ir līdz kaklam jūsu solījumi." Trudo paraustījis plecus un noteicis: „Tas gan savādi. Kad jūs mani ievēlējāt, es jums nekādus solījumus nedevu."

Kaut Trudo priekšvēlēšanu kampaņā nesvaidījās ar nepildāmiem solījumiem, nav šaubu, ka savas personīgās politiskās karjēras un liberāļu partijas varas saglabāšanas dēļ valdība neignorēs neatliekamās problēmas, kuŗas prasīt prasa noteiktu rīcību. Otavā runā, ka Trudo visu savu „taisnīgās sabiedrības" likumdošanu Kanadas pilsoņiem nepasniegs vēl šogad vai nākamgad, bet liks galdā tikai priekšvēlēšanu gadā, jo vēlētājiem labais — tāpat kā nelāgais — ilgi atmiņā nepaliek. Tā, uz labo gaidot, pilsoņiem tagad jāpaciešas.

Aizvadītajos 18 valdības mēnešos Trudo meistarīgi pratis izvairīties no daudzām politiskām zemūdens klintīm. Ja tas tā noticis, tad pamatā tam ir piesardzība iekšpolitisko jautājumu risināšanā. Par ārpolitiku caurmēra kanadietis daudz neinteresējas, un tādēļ Trudo nebaidās no dažiem šķietami bīstamiem gājieniem. Otavā jau labu laiku runā, ka Kanadas ministru prezidents nodomājis ceļā uz Tokio iegriezties arī Pekingā un Maskavā. Nav domājams, ka pret šīm nevajadzīgajām Kanadas valdības galvas vizītēm pacelsies daudz protesta balsu. Demokratiskais aristokrats Pjērs Eliots Trudo necieš protestus, vismaz tos, kuŗi vērsti pret viņu pašu. Tādēļ starplaikā pilsoņi varēs sēdēt pie saviem televīzijas aparātiem un katrs savos spēkos mēģināt piedalīties „trudokratijas" pilsoņu līdzdalībā demokratijā, nelaižot garām nevienu gadījumu, kad, plecus paraustot, 50 gadu vecais jauneklīgais Kanadas valdības galva izskaidros to, ka Kanada iet lēnām, bet neatlaidīgi pretim mistiskai sabiedrībai, ko pilsoņi savā dumjā prātā nespēj saskatīt.

Lai uzturētu mošu prātu, līdz „taisnīgas sabiedrības" īstenošanai, arī Kanadas latvieši kā labi un apzinīgi pilsoņi var uzjautrināties ar veco ziņģi: „Mazliet uzgaidiet, gan jau dabūsiet."

Alfons Rūsa

TRUDO BRĪDINĀJUMS

Kanadas ministru prezidents Trudo CBC televīzijas raidījumā 2. novembrī runāja tā, kā līdz šim nav dzirdēts runājam neviens Kanadas valstsvīrs. Viņš atkārtoti brīdināja arodbiedrības un lielos uzņēmumus ar savstarpēju cīņu neveicināt inflāciju, arodbiedrībām cenšoties panākt no uzņēmumiem lielākas algas saviem biedriem, bet uzņēmumiem šai sakarā paceļot cenas saviem rožojumiem. Trudo pasvītroja, ka arodbiedrības kontrolē tikai trešo daļu no strādājošajiem, bet divas trešdaļas, esot „ārpusē", neiegūtu algu paaugstinājumus. Ministru prezidents brīdināja, ka valdība iejauksies, ja pašreizējie arodbiedrību un lieluzņēmumu centieni šai saimnieciski neveselīgajā garā turpināsies.

E. T.

SPORTS

ASV LATVIEŠU VOLEJBOLISTI PĀRAKI

Reize ar Latviešu sporta padomes brīvajā pasaulē kongresu, par kuŗu informēsim atsevišķā rakstā, Čikagā notika arī tradicionālā ASV un Kanadas latviešu sastādīto vienību spēkošanās volejbolā vīriešiem un sievietēm.

Pirmajā spēlē sacentās sieviešu komplektējumi. Kanadas latviešu sieviešu volejbolā pašreiz iestājies zināms pagurums. Agrāko gadu „zvaigznes" pamazām atstāj volejbola laukumu, bet tās, kuŗas vēl spēlē, to dara bez kārtīgiem treniņiem. Protams, ir arī jaunas un talantīgas spēlētājas, taču tām vēl daudz jāstrādā, lai varētu pilnā mērā aizstāt „veco gvardi". Tiesa, dažādu apstākļu dēļ Kanadas sieviešu vienība Čikagā nebija iespējami labākajā sastāvā, kuŗu veidoja ik pa 3 torontietēm un hamiltonietēm. ASV izlasē spēlēja 3 čikagietes, 3 milvokietes un viena volejboliste no Kolumbusas, veidojot tiešām jauku vienību. Spēle visumā risinājās ASV pārākuma zīmē. Kanadas vienība reizēm gan parādīja tīri jauku spēles veidu, bet tūlīt atkal atdeva pretiniecēm bumbu bez cīņas, pa lielākai daļai nesaprašanās dēļ. Uzvarēja ASV latvietes ar 15—8, 15—11, 15—10 rezultātu, spēlējot šādā sastāvā: V. Ozola, E. Ezeriņa, G. Kiršteina, A. Venta, R. Helmene, M. Runka, V. Reinfelde un A. Ģērmane. Kanadu pārstāvēja: J. Krūmiņa, Z. Endzeliņa, E. Leja, J. Dobele un M. Žulpa.

Spraiga un augstas kvalitātes spēle risinājās abu vīriešu komplektējumu starpā. Šķiet, nebūs maldīgs apgalvojums, ka tik augstas klases volejbols divu latviešu vienību starpā Ziemeļamerikā vēl nav redzēts. Ja ASV izlasei izdevās pirmoreiz uzvarēt, tad par to jāpateicas galvenokārt biežajām un īstajā laikā izdarītajām spēlētāju maiņām ar aprēķinu, lai pie tīkla arvien būtu efektīvākais uzbrukums. Kanada turpretim bija tikai 6 spēlētāju sastāvā, tādēļ vienu no līdzbraucējiem pieteica par rezervistu, lai vismaz eventuālā negadījumā būtu kāds, kas aizstāj laukumu atstājušo. Liekas, ka Kanadai ļoti noderīgs šoreiz būtu izrādījies Priedītis, kas bija saslimis un nevarēja uz Čikagu braukt.

Spraiga cīņa iedegās jau spēles sākumā. Trim Kanadas iegūtiem punktiem sekoja četri „amerikāņu". Sacensības tālākajā gaitā Kanada panāca 9—5 vadību, bet pretinieks rezultātu izlīdzināja un guva 11—10 pārsvaru. Seta beigu posms tomēr atkal piederēja „kanadiešiem", kuŗi 2. setā kļuva pārāk pavirši aizsardzībā, dodot „amerikāņiem" iespēju to grāmatot savā labā, ne reizes nepieļaujot „kanadiešu" vadību. Līdzīga aina 3. setā, tkai šoreiz „kanadieši" bija tie, kas pirmo punktu pretiniekiem atdeva tikai tad, kad jau veda ar 10—10. Nākošajā setā atkal dominēja ASV, kaut beigu daļā Kanada spēlēja ar lielu apņēmību un darbojās vienlīdz labi aizsardzībā un uzbrukumā, taču seta sākumā zaudēto vairs nespēja atgūt. Pēdējais sets visumā bija vājākas kvalitātes. Abas vienības izrādījās jūtami nogurušas, sevišķi Kanada, spēlējot bez rezervēm. Kanadieši gan panāca 9—6 vadību, bet tad sekoja virkne neveiksmju, un pirmo reizi šo sacensību vēsturē uzvarēja ASV latviešu volejbolisti, iegūstot lielo akadēmiskās vienības Līdums dāvināto ceļojošo balvu, kuŗu pasniedza līdumietis Ādolfs Sprūdžs. ASV izlasei 13—15, 15—10, 7—15, 15—11, 15—9 uzvaru izcīnīja J. Daiga (Kolumbusa), A. Stārķis, J. Runka, G. Baltābols, E. Venta, M. Aboliņš, K. Alksnis, A. Runka (visi Milvoki) un M. Aboliņš (Lansinga)). Kanadu pārstāvēja L. Eichvalds, M. Žulps, J. Vilmanis, A. Richters, I. Leja un J. Ozols ar rezervistu T. Ansonu (visi no Hamiltonas Spartas), kuŗi šogad spēlējot Hamiltonas YMCAs sastāvā, izcīnīja Kanadas meistartitulu.

Z. Zeltiņš

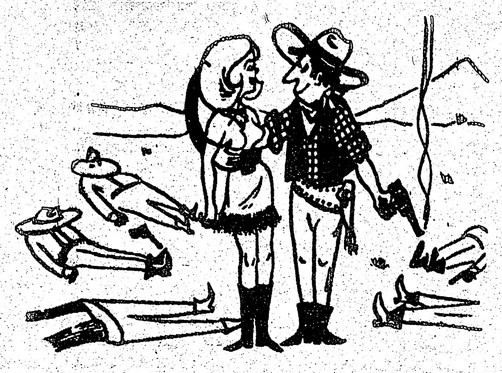

„O Bil, beidzot mēs esam vieni!..."

SIKĀS ZIŅAS

● Nobela prēmija literātūrā 72.500 dol apmērā piešķirta 1906. gadā īrijā dzimušajam lugu rakstniekam Zamuelam Beketam, „Waiting for Godot" autoram. Pēc izglītības pabeigšanas Īrijas galvaspilsētā Dublinā, viņš 1928. gadā pārcēlās uz Parīzi, kur 2 gadus darbojās par lektoru universitātē, bet pēc 1932. gada iekārtojās tur uz palikšanu. Bekets rakstījis lugas, stāstus, dažas esejas un raidāmlugas.

● Pirms 25 gadiem 14. oktobrī pavēlēto pašnāvību izdarīja nacistu Vācijas feldmaršals Ervīns Romels. Viņa nāvesdienas atcerei pie tā kapa Herlingenā notika piemiņas aizlūgums. Romels bija pazīstams ar izcilo kauju vadību otrā pasaules kaŗā Afrikā, kur izpelnījās „tuksneša lapsas" apzīmējumu. Daudzās feldmaršala uzvaras nepietiekamās piegādes dēļ pie El Alameinas tomēr izvērtās sakāvē. Vēlāk Romelu apvainoja sazvērestībā pret Hitleru, un 1944. gada beigu posmā viņu piespieda izdarīt pašnāvību, pēc tam apbedīja ar militāru godu sviniģās „valsts bērēs"...

● Abiem Austrumvācijas jauniekļiem, kuŗi identificēti kā 19 gadu vecais Ulrichs Hofs un 24 gadus vecais Pēteris Klemts, par poļu lidmašīnas nolaupņšanu gaisā, piespiežot pilotu nolaisties Rietumberlīnes franču sektorā, būs jāatbild franču tiesā. Francija tomēr atteikusies viņus izdot Polijai.

● Sarkanā Ķīna atbrīvojusi septiņus rietumvāciešus, kuŗi aizvadījuši 14 mēnešu arestā. Astoņi citi vācieši notiesāti uz 10 gadiem ieslodzījumā „par spiegošanu".

● Anglijas galvaspilsētā Londonā notika 24 stundu ilgs pazemes vilcienu apkalpes streiks, tieši britu parlamenta sesijas atklāšanas laikā.

● Pēc atlaišanas no Pad. savienības vergu darba nometnēm Londonā ieradušies divi angļu jaunekļi — 24 gadus vecais Maikls Parsons un 29 gadus vecais Antonijs Lorēns. Abi atbrīvoti padomju spiegu pāra Krogeru izmaiņas akcijā. Viņi bija notiesāti par narkotisko vielu kontrabandu uz 3 un 4 gadiem. Abi padomju spiegi, Pēteris un Helena Krogeri, kuŗi bija notiesāti uz 20 gadiem cietumā par spiegošanu Pad. savienībai, bet vēlāk atbrīvoti izmaiņai pret dažiem angļiem, izlidoja no Londonas uz Poliju, kur „nozuduši bez pēdām". Domājams, ka viņi devušies uz Pad. savienību.

● Banja Lukā, Dienvidslavijā, zemestricē bez pajumtes palikuši 37.000 iedzīvotāju. 20 personas nogalinātas, bet 400 ievainotas. Pilsēta, otra lielākā Bosnijā, izpostīta 25 jūdžu radijā.

● Britu radio un televīzijas sabiedrība BBC ar nākošā gada janvāri sāks pārraidīt „seksa izglītības" programmu 8 un 9 gadus veciem „izglītojamajiem". Interesi par raidījumiem izrādījušas jau 2000 pamatskolas.

● ASV prezidents Niksons izteicies, ka cer uz eventuālu kultūras vērtību apmaiņu ar sarkano Ķīnu, kas ir „liels potenciāls spēks".

● Pad. savienības sūtniecībā Kanberā, Austrālijā, eksplodējusi sprāgstbumba. Ēkai izbira logi. Austrālijas ārlietu ministrija soļi jusi zaudējumus atlīdzināt. Šogad tas ir jau otrs gadījums, kad padomju sūtniecībā novietots spridzeklis.

● Francijas parlamenta papildvēlēšanās 26. oktobrī Ivelines vēlēšanu apgabalā, rietumos no Parīzes ar galvaspilsētu Versaļu, ar mazu balsu pārsvaru uzvarējis radikāli kreisais sociālists Mišels Rokārds, par kuŗu nodotas 15.200 balsis, kamēr viņa pretkandidāts 13,063 balsis.

— Francijas ministru prezidents Degolla amata pilnvaru nolikšanas laikā Dūvs Demirvils ieguva 13.063 balsu.

● Apvienoto nāciju ģenerālsekretārs Utants ASV flotes līgas 67. gadskārtējā dinejā Ņujorkā izteicies, ka kaŗš Vidējos austrumos var turpināties vēl 100 gadu, ja centieni nodrošināt mieru paliks tai pašā stadijā kā līdz šim. Pašreizējie biežie starpgadījumi un sadursmes arabu un žīdu starpā atgādinot sākuma stadiju vēsturiskajam simtgadu kaŗam. Utants atzina, ka AN drošības padome konflikta izbeigšanai vēl nekad nav panākusi situāciju, kuŗā būtu ielikts viss tās prestižs, ietekme un varas resursi, lai pasargātu citas valstis no kaŗa, kuŗa norēršana tām ir vitāli nepieciešama.

● Pēc zemestrīces Banja Lukā Dienvidslavijā, radušies epidēmiju draudi, jo 60.000 cilvēku apdzīvotajā apgabalā sagrautas divas trešdaļas no visām ēkām, bezpajumtnieku tūkstošiem dzīvojot ļoti nehigiēniskos apstākļos. Divu dienu ilgā zemestrīce prasījusi ap 700 ievainoto un daudz nogalināto. Belgrades laikraksti ziņo, ka zemestrīcē izpostīti vēl 5 ciemi 12 jūdžu attālumā no Banja Lukas, 10.000 ģimeņu pašreiz pārnakšņo zem klajas debess. Nelaimes vietā ieradies arī prezidents Tito, solot izpostītajai rūpniecības pilsētai, kuŗa atgādina gaisa uzbrukumos smagi sabumbotu vietu, visas nācijas atbalstu.

● Itālijas fašisma atdzimšanas atceres dienā Romā notikušas plašas kreiso demonstrācijas un streiki, kuŗi skāruši arī pārējos valsts apgabalus. Valdība aicinājusi aizsargāt demokratiju kā pret labo, tā kreiso subversijām. Kreiso studentu nemiernieki lielākajās pilsētās sadūrušies ar policiju. Izdarīti plaši aresti, ir daudz ievainoto, arī nāves gadījumi.

BRANTS JAU TIECAS PĒC ULBRICHTA

Uz saprašanos ar komūnistisko Austrumeiropu orientētais un ļoti rosīgais jaunais Rietumvācijas kanclers Brants pēc savas politiskās platformas deklarācijas parlamentā, par ko ziņots citā rakstā, no Bonnas izlidoja uz Berlīni, kur plānojis tikšanos ar Austrumvācijas komūnistu vadītāju Ulbrichtu, lai ar viņu apspriestu savu iecerēto politiku iepretim Austrumeiropas komūnistiskajām valstīm, it sevišķi Austrumvācijas un Polijas robežjautājumu attieksmes abu Vāciju starpā.

Brants Rietumberlīnē ieradās 31. oktobrī ar ASV gaisa spēku lidmašīnu, kuŗa nosēdās Tempelhofas lidlauka militārajā sektorā. Šādi lidojumi amerikāņu militārlidmašīnās Bonnas politiķiem ir visai parasti Berlīnes apmeklējumiem pa trīs oficiālajiem gaisa koridoriem pāri komūnistiskās Austrumvācijas rietumdaļai, kuŗa šķir Rietumvāciju no Berlīnes. Austrumvācijas valdība vienmēr bijusi pretī šādiem Bonnas pārstāvju ceļojumiem un viņu aktīvitāti Rietumberlīnē, kuŗu neuzskata par Rietumvācijas sastāvdaļu, bet gan par atsevišķu politisku vienību. Arī šī Branta apmeklējuma gadījumā īsredzīgā Austrumvācijas ārlietu ministrija protestējusi, ka pārkāpts Berlīnes statuss: tas esot Branta „nožēlojams mēģinājums turpināt bijušās Rietumvācijas valdības neskmīgo Rietumberlīnes politiku".

Berlīnes jautājumā Austrumvācijas politiķi ir tik stūrgalvīgi, ka nesaskata pat Branta laipni pretim stiepto roku. Nesaprotamāka tomēr ir paša jaunā Rietumvācijas kanclera centība mēģināt panākt Berlīnē tikšanos ar Ulbrichtu, kaut no tā jau saņēmis politisku plauku sejā, iekām paguvis strūrgalvīgajam Austrumvācijas komūnistu vadītājam paspiest roku... Maskavas varasvīri Austrumvācijas ārlietu ministrijai par neapdomāto protestu pret Branta apmeklējumu Berlīnē šoreiz paldies neteiks.

Amerikāņi slēdz 3 NORAD bazes

ASV aizsardzības ministrs Lērds 29. oktobrī Vašingtonā paziņojis, ka taupības budžeta ietvaros cietīs 307 amerikāņu militārās bazes ASV un citās zemēs, ieskaitot 3 lielās NORAD (Ziemeļamerikas radara aizsardzība) bazes, lai ietaupītu 609 milj. dolaru aizsardzības izdevumos. Ministrs izteicās, ka līdzīga akcija skars arī citus ASV militāros iekārtojumus. NORAD darbības jautājumos ASV arvien sazinājušās ar Kanadas valdību, jo šīs kopīgais iestādījums, kuŗa galvenā mītne atrodas Kolorado Springā ar kanadiešu ģenerāli kā komandiera palīgu, ar izveidoto radara sistēmu domāts Ziemeļamerikas aizsardzībai pret varbūtēju Pad. savienības uzbrukumu pāri ziemeļpolam. Trīs NORAD bazes, kuŗas tagad paredzēts slēgt, ir Oksnardas gaisa spēku baze pie Kamarillo, Stjuarta gaisa spēku baze pie Ņuboro un Sufolkas gaisa spēku baze pie Vesthamptonas līča.

Alaskā savukārt likvidēs divas Nike Hercules raķešbaterijas, kuŗas deva signālus, kad padomju bumbvedēji pārlidoja Ziemeļamerikas piekrasti, lai pārbaudītu amerikāņu modrību. Pēdējos divos gados Pad. savienība izdarījusi ap 50 šādu lidojumu. Slēgt paredzēts arī citas gaisa aizsardzības bazes, kaujas centrus, lidlauku brīdinātājpunktus, kontroles vienības un vienu Bomarc tipa raķešu punktu.

Aizsardzības ministrija pavisam minējusi 280 bazes 42 ASV pavalstīs un Portoriko, kuŗas likvidēs vai samazinās jaunā taupības budžeta ietvaros, bet 27 aizjūras militāro iekārtojumu liktenis vēl nav izlemts. Pad. savienība tai pašā laikā sakomplektējusi 150 bumbvežu, kuŗi spēj veikt ASV aplidojumus. Aizsardzības ministrs Lērds, atsaucoties uz ASV slepeno ekspertu gūtajiem pierādījumiem, nesen informēja, ka Maskava attīstījusi jaunus vidējās klases bumbvedējus, kuŗi var kļūt bīstami ASV, ja tos uzsāktu ražot lielā skaitā. Šie bumbvedēji spēj uzpildīt degvielu lidojuma laikā un veikt lielus attālumus bez nolaišanās.

Laikā, kad ASV valdība iedzīvina savu militāro taupības budžetu, senāta ārlietu komisijas priekšsēdis Fulbraits 29. oktobrī pārmetis, ka ASV savām operācijām Laosā izdod ap 150 milj. dolaru gadā 36.000 virū apbruņojumam, apmācībai un transportiem Laosas armijā. Fulbraits laikrakstam „Washington Post" izteicies, ka Laosas armija saņēmusi lielu ASV gaisa spēku atbalstu no tām vienībām, kuŗas operē Taizemē.

Otavas un Pekingas sarunas sekmējas

Kanadas un sarkanās Ķīnas sūtņu sarunas Stokholmā turpinās sekmīgi, un to iznākums paredzams jau tuvākajā laikā. Kā zināms, Kanada jau labi sen taustījās pēc oficiālu diplomātisku attieksmju nodibināšanas ar Ķīnas komūnistiem. Ziņojumos no Stokholmas ironiski piezīmēts, ka sarunas kopš aprīļa iegājušas „zirgu mīšanas" stadijā. Ķīniešu Istie nolūki vēl tagad nav skaidri. Viņi ļauj Otavas pārstāvjiem brīvi rīkoties, bet paši ierāvušies savas politikas cietajā čaulā.

Par spīti visiem optimistiskajiem zīlējumiem, ķīnieši no savas čaulas neizlīdīs, kamēr nebūs pilnīgi skaidra Kanadas nostāja Formozas (nacionālās Ķīnas jeb Taivanas) jautājumā, jo Pekinga to atzīst par Ķīnas cietzemes nešķiramu sastāvdaļu. Sarunās jauns pagrieziens iestājās jūlijā. Līdz šim laikam tās vadīja sarkanās Ķīnas lietvedis, jo pats sūtnis bija no Zviedrijas aizsaukts uz Pekingu. Jaunais Ķīnas sūtnis ieradās Stokholmā tieši laikā, kad tur viesojās Kanadas ārlietu ministrs Šārps. Ķīnas komūnistu diplomātu Vangtungu uzskata par vienu no vadošajiem ekspertiem Rietumeiropas jautājumos un vispār satiksmē ar Rietumiem. Viņš jau darbojies Bukarestā un pirms pārcelšanās uz Stokholmu bija Pekingas sūtnis Albānijā. Viņa šajos posteņos gūto pieredzi Pekinga atzīst par ļoti nozīmīgu.

Kaut diplomāti pagaidām to vēl noliedz, ļoti iespējams, ka abu valstu sarunās Stokholmā skars sarkanās Ķīnas piedalīšanos Apvienotajās nācijās. Saskatāmas pazīmes, ka Pekinga ieinteresēta pievienoties šai pasaules organizācijai, un Kanada ir gatava palīdzēt. Stokholmā domā, ka Otava vēlēsies izmantot sarkanās Ķīnas oficiālo atzīšanu, lai uzsvērtu savu neatkarību no ASV. Pieņem, ka šai sakarā Kanadas sarunveži atrodas savas valdības jūtamā spiedienā, lai drīz gūtu dažus redzamus rezultātus.

Daži diplomāti pielaiž iespēju, ka Kanada būs spiesta dot Pekingai dažas koncesijas, it sevišķi Formozas jautājumā. Šai sakarībā saprotama ķīniešu vilcināšanās, jo laiks strādā viņu labā. Paredzams, ka kanadiešu sarunas ar Pekingas pārstāvjiem Stokholmā kulminācijas punktu sasniegs jau šai mēnesī, kad Apvienotajās nācijās pacels jautājumu par sarkanās Ķīnas uzņemšanu. Ja Pekinga piekritīs oficiālo diplomātisko attieksmju uzņemšanai ar Kanadu, tad jāpieņem, ka tā vēlēsies iespējami drīz pievienoties Apvienoto nāciju valstīm— kaut vai tikai tā iemesla dēļ vien, lai diplomātiskajā laukā arī starptautiskajā forumā paķildotos ar Maskavu.

ASV un Pad. savienības attieksmes sākušas atvēsināties

Vašingtonas un Maskavas attieksmes, kuŗas vēl bija ļoti sirsnīgas pirms nedēļas atomieroču pārraudzības priekšsarunās, pēkšņi kļuva vēsākas 1. novembrī, kad izraisījās asa vārdu apmaiņa par Vidējo austrumu krizi. ASV ārlietu ministrija spēcīgi reaģēja uz Pad. savienības ārlietu ministrijas apgalvojumu, ka Vašingtona atbalsta t.s. „Izraēlas agresiju". Ārlietu ministrs Rodžers pavēstīja Pad. savienības sūtnim Dobriņinam, ka Maskavas paskaidrojums ir nepatiess un klajs apvainojums ASV, un apšaubīdams jautāja, vai Maskava patiešām ieinteresēta panākt atrisinājumu arabu valstu un Izraēlas konfliktā.

Dobriņins savukārt aicināja Rodžeru sekot padomju komentāriem un apspriest situāciju Libanonā, kuŗas armija uzbrūk t.s. „Palestīnas atbrīvošanas frontes" vienībām, kas nerespektē ierobežojumus izmantot Libanonas territoriju partizānu uzbrukumiem Izraēlai. Maskavas 31. oktobŗa paskaidrojumā teikts, ka ASV atbalsta Izraēlas agresiju, tāpat atkārtoti agrākie apvainojumi ka ASV pilsoņi „iedrošināti" stāties Izraēlas bruņotajos spēkos, kā arī uzsvērts, ka Izraēlas ministru prezidentei Goldai Meirei apsolīts liels daudzums apbruņojuma sarunās ar ASV prezidentu Niksonu.

ASV ārlietu ministrijas atbildes notā savukārt teikts: „Pad. savienības paskaidrojums satur daudz nepatiesu apgalvojumu. Tas nācis tieši laikā, kad mēs ar Pad. savienību esam aktīvi iesaistījušies slepenās diskusijās par Vidējiem austrumiem. Kaut Pad. savienība atkārtojusi vēlēšanos turpināt lielo varu kontaktu, tās paskaidrojums pacel jautājumu, vai Pad. savienības valdība vispār vēlas miermīlīgu nokārtojumu arabu un Izraēlas konfliktā."

AKTUĀLAIS KATĀDĀ

★ Jaundemokratu partijas sanāksmē Vinipegā delegāti lielā vairumā nobalsoja pret Toronto universitātes profesora Melvila Vatkina ierosinājumu iestāties par neatkarīgas, sociālistiskas Kanadas izveidošanu. Tai vietā pieņēma partijas federālās padomes ieteikumu darboties par Kanadas atbrīvošanos no ārzemju kapitāla dominācijas. Pašās NDP rindās tomēr vērojama zināma dalīšanās: kamēr vecākie locekļi cenšas pēc mērenā sociālisma, partijas gados jaunākie delegāti izraudzījuši par savu „simbolu" Vatkina pārstāvēto kreiso virzienu. Piebilstams, ka NDP delegāti nobalsojuši arī par Kanadas pilnīgu izstāšanos no NATO.

★ Jau 8 mēnešus pirms oficiālās publicēšanas paredzētais drogu ceļu saraksts sācis ietekmēt drogu ražotājus pazemināt cenas dažādiem medikamentiem. Saraksta plānu paziņoja jau 1968. gada parlamenta atklāšanas runā, tas joprojām nav vēl sastādīts, tomēr cena pazeminājusies par 15% vienam no visvairāk lietotiem medikamentiem tolbutamīdam, ar ko ārstē cukurslimību. Plānots izsūtīt ārstiem visu to drogu sarakstu, kuŗus ražo ne tikvien ar kādas firmas dotu nosaukumu, bet arī vienkārši ar ķīmisko apzīmējumu, lai ārsti varētu parakstīt pēdējās, kuŗas ir ievērojami lētākas par firmas speciālražojumiem, kaut kvalitātē neatšķiŗas.

★ Ontario provinces tiesu virsārsts Dr. Kotnams, šīs provinces ap 100 tiesu ārstiem pulcējoties trīs dienu papildpieredzes kursos Toronto, stingri iestājās par federālās valdības likumu atļaut marihuānas „kontrolētu lietošanu", lai varētu pētīt šīs drogas psiholoģisko un fizisko efektu. Šai pētniecībā vajadzētu piedalīties ārstiem, rakstniekiem un pat reportieriem, — viņš teica, piebilzdams, ka no līdz šim pieredzētā neesot bijis pārliecināms par marihuānas kaitīgumu. Reportieriem vairāk būtu uzsveŗama alkohola un dažādo barbiturātu nodarītais posts nekā kontroversija par marihuānu. Šim zinātniskajam domu gājienam pretī jācītē bij. RCMP šefa Džordža Maklellana norādījums: „Man kļūst nelabi vērojot, ka kādas drogas lietošana top tik svarīga, ka izvēršas par nacionālu problēmu un iespējama pat nacionālas komisijas ieclšana tās izpētīšanai. Ja jautājums, vai smēķēt marihuānu vai ne, jau jāizšķiŗ valsts mērogā, tad mani sāk mākt lielas bažas par sabiedrību, kuŗā dzīvoju."

— Bs